

**SZOMBATHELY MEGYEI JOGÚ VÁROS
ÖNKORMÁNYZATA**

**„A SZOMBATHELYI WEÖRES SÁNDOR
SZÍNHÁZ ÚJ ÉPÜLETE”**

**ÉPÍTÉSZETI ÉS VÁROSRENDEZÉSI
ÖTLETPÁLYÁZAT**

ZÁRÓJELENTÉSE

2008. november

A beérkezett pályaművek száma, a tervbírálat lebonyolításának lényeges körülményei

„A szombathelyi Weöres Sándor Színház új épülete” kialakítására meghirdetett építészeti és városrendezési ötletpályázat tervpályázati dokumentációját **53** tervező, illetve tervező szervezet vásárolta meg. A tervpályázaton építész végzettséggel rendelkező természetes személyek, illetve ilyenekkel alkalmazási vagy szerződéses jogviszonyban álló szervezetek vehettek részt.

A tervpályázatra 37 határidőben feladott pályamű érkezett. Az egyes pályaműveket tartalmazó csomagok sértetlenek voltak. Egy pályamű feladóvevényén a „feladó” rovatban nem a pályázati kiírás szerinti kötelezően megnevezendő feladó szerepelt; ezt a pályaművet a Bíráló Bizottság – a vonatkozó jogszabály előírásának megfelelően – a tervpályázatból a pályaművet tartalmazó csomag felbontása nélkül kizárta.

A felbontott 36 pályaművet tartalmazó dokumentációról – a pályaművek részletes tartalmi és formai ellenőrzését követően – a Bíráló Bizottság megállapította, hogy kivétel nélkül megfelelnek a pályázati kiírásban meghatározott tartalmi és formai követelményeknek, valamint, hogy ezek egyike sem sértette meg a titkossági előírásokat. Ennek megfelelően mind a 36 pályaművet a Bíráló Bizottság részletes bírálatra bocsátotta.

A Bíráló Bizottság a pályaműveket komplexen, a tervpályázati kiírásban meghatározott, alábbi szempontok szerint értékelte:

Építészeti szempontrendszer:

- A. Építészeti minőség
- B. Városszerkezetbe, környezetbe illeszkedés minősége
- C. A funkcionális kialakítás, funkcionális igények kielégítésének minősége
- D. Az épület kulturális tartalma, kulturális üzenetének ereje

Megvalósíthatósági szempontrendszer:

- A. Gazdaságos megvalósíthatóság
- B. Fenntarthatóság, üzemeltetés
- C. Ütemezhető időbeli megvalósíthatóság

A bírálati munka során a Bíráló Bizottság az egyes pályaműveket első körben két, komplex szakmai összetételű albizottságban vizsgálta. Ezt követően az egyes pályaművekben található építészeti-városépítészeti megoldások egészének építészeti minősége, illetve a pályaművekben található egyes ötletek vagy rész megoldások eredetisége okán a Bíráló Bizottság kiemelte azokat a pályaműveket, amelyeket a továbbtervezés programjának meghatározása szempontjából előremutatónak, hasznosnak értékelt. Az ezen pályaművekben fellelhető értékek és javaslatok további részletes elemzését, a különböző bírálati

szempontok szerinti ütköztetését követően alakította ki a Bíráló Bizottság a díjazásban és megvételben részesített pályaművek sorolását, valamint – az egyes pályaművek értékeinek összevetésével, azok arányainak megfelelően – megállapította a pályaművek díjazását az alábbiak szerint:

A díjat, illetve megvételt nyert pályaművek felsorolása:

A bíráló bizottság egyhangú döntéssel az alábbiak szerinti, illetve megvételeket fogadta el:

I. díj:	23. sz. pályamű	díja: bruttó 6.000.000 Ft
II. díj:	4. sz. pályamű	díja: bruttó 4.500.000 Ft
II. díj:	27. sz. pályamű	díja: bruttó 4.500.000 Ft
III. díj:	17. sz. pályamű	díja: bruttó 3.000.000 Ft
IV. díj:	6. sz. pályamű	díja: bruttó 2.400.000 Ft

Megvételtben részesül:

1. sz. pályamű	bruttó 800.000 Ft
5. sz. pályamű	bruttó 800.000 Ft
12. sz. pályamű	bruttó 800.000 Ft
13. sz. pályamű	bruttó 800.000 Ft
15. sz. pályamű	bruttó 800.000 Ft
16. sz. pályamű	bruttó 800.000 Ft
18. sz. pályamű	bruttó 800.000 Ft
20. sz. pályamű	bruttó 800.000 Ft
25. sz. pályamű	bruttó 800.000 Ft
30. sz. pályamű	bruttó 800.000 Ft
32. sz. pályamű	bruttó 800.000 Ft
35. sz. pályamű	bruttó 800.000 Ft

A Bizottság a fenti döntését követően a zárójelentést lezárta, és azt a felolvasás után egyhangúlag jóváhagyta.

A „Szombathelyi Weöres Sándor Színház új épülete” címmel kiírt építészeti és városrendezési ötletpályázat során a bírálatról felvett folyamatos jegyzőkönyv, zárójelentés, összefoglaló értékelés és ajánlások, továbbá az egyes pályaművek részletes bírálatának lezárását és aláírását követően a Bíráló Bizottság a pályázók nevét és adatait tartalmazó – lezártan és sértetlenül talált – borítékok közül a díjazásban és megvételtben részesített pályaművekhez tartozó borítékokat

felbontotta, és megállapította, hogy a díjazásban és megvételben részesített pályaművek szerzői a következők:

A díjazott, illetve megvételen részesített pályaművek szerzői

6 millió forintos I. díjban részesült a 23. bírálati sorszámú pályamű (ragszám: BE 22171748 5 HU), amelynek szerzője:

**ZSUFFA ÉS KALMÁR KFT.
1146 Budapest, Hungária Krt. 198.**

Tervezők: Kalmár László, Báger András, Lázár Zsófia
Szakági tervezők: Hardányi Csaba, Fejes Tamás, Strack Lőrinc
Munkatársak: Zsuffa Zsolt, Már Miklós

4,5 millió forintos II. díjban részesült a 4. bírálati sorszámú pályamű (ragszám: CO 0000 94 50883181 0000), amelynek szerzője:

**Fernezelyi, Basa Iroda Kft.
2092 Budakeszi, Gerincz u. 46-48.**

Tervezők: Basa Péter, Fernezelyi Gergely, Freisz Ádám
Munkatársak: Fekete Zsuzsanna, Lovrity Andrea, Kiss Dávid, Varga Koritár
Kirsztán

4,5 millió forintos II. díjban részesült a 27. bírálati sorszámú pályamű (ragszám: BE 22171747 7 HU), amelynek szerzője:

**Sztájl Vizuális Alkotó Bt
2040 Budaörs, Nádasdűlő st. 5.**

Tervezők: Galina Zoltán, Varró Ákos
Szakági tervezők: Csapliczky László, Farner Magda, Kotschy András, Nagypál Géza, Strack Lőrincz, Wettstein Miklós
Munkatársak: Barócsi Sándor, Belányi Zsolt, Fischer Gabriella, Majorcsik Tímea, Szabó Attila, Szabó Csilla

3 millió forintos III. díjban részesült a 17. bírálati sorszámú pályamű (ragszám: CG 0000 00 24019691 0000), amelynek szerzője:

**ÉPÍTÉSZKOHÓ Kft.
1117 Budapest, Nádorliget u. 8/B. 5.52.**

Tervező: Tarnóczky Tamás Attila

2,4 millió forintos IV. díjban részesült a 6. bírálati sorszámú pályamű (ragszám: CG 0000 00 04180337 0000), amelynek szerzője:

**KERTÉSZ ÉPÍTÉSZ STÚDIÓ Kft.
1016 Budapest, Krisztina krt. 91.**

Tervezők: Kertész András Tibor, Marián Balázs
Szakági tervezők: Vargha Mihály, Dr. Almási József, Görgeyné Bihari Erzsébet,
Bukovics János
Munkatársak: Bitó Annamária, Déri Dániel, Fischer Bencze, Frikker Zsolt,
Horváth Csaba

800 ezer forintos megvételben részesült az 1 bírálati sorszámú pályamű (ragszám: CG 0000 00 33703871 0000), amelynek szerzője:

**Nicholas Webb Architects LLP
2 Place Farm
Wheathampstead AL4 8SB**

Tervezők: Nicholas Webb
Szakági tervezők: Csermely Szabolcs
Munkatársak: Michael Potter, András Szilvia, Persa Éva

800 ezer forintos megvételben részesült az 5. sz. pályamű (ragszám: CG 0000 00 33964414 0000), amelynek szerzője:

**Mátis és Egri Tervező Kft. - 50 %
9700 Szombathely, Árpád u. 61.**

Tervezők: Egri Balázs, Mátis Barna
Munkatársak: Novák Orsolya, Rózsás István, Szabó Katalin

**4 Plusz Építész Stúdió Kft. - 50 %
1115 Budapest, Bartók Béla út 79.**

Tervezők: Berzsák Zoltán építész, Mravik Csaba
Munkatársak: Árvai Zsuzsa

800 ezer forintos megvételben részesült a 12 sz. pályamű (ragszám: CG 0000 00 29608456 0000), amelynek szerzője:

**Kendik Géza
1026 Budapest, Balogh Á. U. 10.**

Tervezők: Maza Orsolya, Vilics Árpád, Papp Zoltán Tibor
Szakági tervezők: Végh Benedek, Preszter Márta, Visnyei Ilona, Strach Lőrincz
Munkatársak: Bernát Gabriella, Sulyok Levente, Horváth Kristóf

800 ezer forintos megvételben részesült a 13 sz. pályamű (ragszám: CO 0000 92 53918521 0000), amelynek szerzője:

**Puhl Antal Építész Irodája Kft.
2000 Szentendre, Angyal u. 3.**

Tervezők: Puhl Antal, Dajka Péter

Szakági tervezők: Kalmár Zsolt, Oltvai András, Kovács György, Varga Mihály, Arató Éva

Munkatársak: Drabant Ágnes, Füzesi Katalin, Fehér Marianna, Huszár Tamás, Jesch Judit, Mészáros Réka, Halász Bálint

800 ezer forintos megvételben részesült a 15 sz. pályamű (ragszám: CG 0000 00 35140492 0000), amelynek szerzője:

**AMPHY ANTIS ÉPÍTÉSZ IRODA
1163 Budapest, Mátéháza u. 6.**

Tervezők: Lakatos László, Tóth Károly

Munkatársak: Mózes Péter, Andócs László, Pető Melinda, Kelemen Zsolt, Arláth Zsolt

800 ezer forintos megvételben részesült a 16 sz. pályamű (ragszám: CO 0000 92 59376095 0000), amelynek szerzője:

**Dr. Gerő Balázs
1022 Budapest, Lórátffy u. 2.
Pomsár János**

Szakági tervezők: Strack Lőrincz, Puskás Balázs, Wohner József, Kovács György, Kotschy András, Dr. Martos György

Munkatársak: Gelányi Ákos, Kiss Benedek, Papp Judit, Hambek Zoltán

800 ezer forintos megvételben részesült a 18 sz. pályamű (ragszám: CG 0000 00 33068031 0000), amelynek szerzője:

**Finta és Társai Építész Stúdió Kft.
1055 Budapest, Szent István krt. 11.**

Tervezők: Dóczé Péter, Guczogi György, Magyar Mária, Péter Gábor

Szakági tervezők: Csányi János, Torma Sarolta, Rhorer Ádám, Ungi Balázs, Szlovák Krisztián, Ivanics Zoltán, Józsa Gusztáv

Munkatársak: Hegedűs Péter, Ifj. Tirbus Ferenc

800 ezer forintos megvételben részesült a 20 sz. pályamű (ragszám: CG 0000 00 19571964 0000), amelynek szerzője:

**WÉBER Építésziroda Kft.
1117 Budapest, Nádorliget u. 8/F**

Tervezők: Wéber József

Szakági tervezők: Pongor László, Kolarovszki László, Pál Gábor, Ivanics Zoltán, Miklósi Attila, Vargha Mihály, Török Béla, Arató Éva, Straub Ágnes

Munkatársak: Dréher Zsófia, Kaló Norbert, Megyesi Zsolt, Rustinczky László, Terjéki Rita, Varga Zsolt

800 ezer forintos megvételben részesült a 25 sz. pályamű (ragszám: BE 22171749 4 HU), amelynek szerzője:

DOBAI Építésziroda Kft
1111 Budapest, Budafoki u. 9-11.

Tervezők: Dobai János, Tardos Tibor, Vizardán Janka
Szakági tervezők: Vargha Mihály, Molnár Imre, Steffeli István, Salgó Beáta

800 ezer forintos megvételben részesült a 30 sz. pályamű (ragszám: C0 0000 93 66158211 0000), amelynek szerzője:

DU-PLAN KFT.
7427 Pécs, Klimó Gy. utca 13.

Tervezők: Pelényi Margit
Munkatársak: Hajdú Veronika, Sztranyák Gergely, Kósa Balázs

800 ezer forintos megvételben részesült a 32 sz. pályamű (ragszám: CG 0000 00 27773361 0000), amelynek szerzője:

ÉPÍTÉSZ STÚDIÓ Kft.
1016 Budapest, Krisztina krt. 71.

Tervezők: Hőnich Richárd, Keller Ferenc, Pálfi Sándor
Munkatársak: Láris Barna, Sólyom Benedek, Fenes Tamás, Menyhárt Gergely, Guzmics-Kis Andrea, Kápolnás Gergely

800 ezer forintos megvételben részesült a 35 sz. pályamű (ragszám: 0000 00 29608485 0000), amelynek szerzője

Stúdió GD Építészeti és Tervező Iroda Kft.
1025 Budapest, Búzavirág u. 6/C.

Tervezők: Gáspár Zsuzsanna, Sólyom Miklós
Szakági tervezők: Strack Lőrinc, Kotchy András, Bartók Miklósné, Pintér Sándor, Gáspár Péter, Fázmán József, Kuruczné Szabolcs Gizella, Bezegh Andrea, Czinki Dorottya, Somjainé Takács Rita, Tóth János, Kiss Szabolcs
Munkatárs: Németh Krisztina

A tervpályázat eredményének összefoglaló értékelése

Építészeti minőség

A pályaművek legfontosabb bírálati szempontja az építészeti minőség volt.

Az építészeti minőség részben elvont, részben a konkrétan megoldandó feladathoz kötődő összetett fogalom: a jelen esetben része a beépítés, a környezethez fűződő kapcsolat minősége, a külső és belső terek megfogalmazása, a jelszerűség megjelenítése, az épületnek, mint identitást képző elemnek a megfogalmazása, a 60-as évek (közelmúltunk) értékes architektúrájához fűződő viszony, a funkcionális működés tisztasága, a homlokzatok kultúráltsága, stb.

Mindez mutatja, hogy a pályázóknak rendkívül összetett feladatot kellett megoldaniuk. Amikor az építészeti minőséget nézzük, természetesen fontos a különböző tényezők koherenciája: a magas színvonalú terveknek szinte minden rész megoldása színvonalas és általában valamilyen minőségelvű építészeti gondolkodás, viselkedés áll mögöttük. Mondhatnánk azt is, hogy etikusak, mert építészeti elveikhez konzekvensen ragaszkodnak.

Ha a pályázat gyakorlati célját tekintjük, ki kell jelentenünk, hogy a pályázat ötletpályázat volt, aminek a célja az, hogy javaslatokat gyűjtsön be és ajánlásokat fogalmazzon meg a megépülő színház programjához és a tervezők második fordulóban történő kiválasztásához. Ezért lehetőség volt arra, hogy a fenti sokrétű szempontrendszernek akár néhány elemét – ötletét – is ki lehessen emelni a pályaművekből, függetlenül attól, hogy az mennyire koherens része a pályázatnak. A megvételek nagy száma ennek tulajdonítható – és természetesen annak, hogy a pályaművek építészeti színvonala magas volt.

A megvételt nyert és a díjazott munkák megoldásai – akár városépítészeti, akár konkrét építészeti tekintetben – nagyon sokfélék. Ezzel együtt pontosan kirajzolódott az építészeti irány, amely a színház felépítésének a jelenlegi tudásunk szerinti legjobb megoldása felé mutat.

Ahhoz, hogy a jelen pályázatban az építészeti minőség létrejöhessen, szükséges volt bizonyos peremfeltételeknek a teljesülése.

Mindenekelőtt a tervpályázat igazolta, hogy a színház számára kijelölt hely – a Március 15. tér – alkalmas arra, hogy ezt az intézményt a város igényeinek megfelelően el lehessen helyezni, tudniillik:

- a színházi működést jól szolgálja, hogy az épület helye a belváros gyalogos tengelyén van, gépjárművekkal, gyalogosan és kerékpárral jól megközelíthetően;
- előnyös, hogy a Gyöngyös patak sétánya és a Pelikán park bekapcsolja a színházat a város zöldterületi rendszerébe;
- előnyös, hogy a színház multikulturális intézménye a város nagyméretű díszterén állhat;
- a pályaművek igazolták, hogy a színház épülettömbje a Március 15. téren úgy elhelyezhető, hogy nagy méretei ellenére nem rombolja szét a hagyományos városszerkezetet, de mint reprezentatív középület hangsúlyozni tudja a belváros tengelyét;

- hogy a színház funkciót jelző magas zsinórpadról ezen a helyen nem feltétlenül zavaró, mert megfogalmazható a városi víztorony pandantjaként, kijelölve a gyalogos tengely végpontját;
- hogy a színháznak, mint a város kulturális identitását kifejező jelszerű épületnek a téren való elhelyezése a térnek is fontos identitást képző szerepet tud adni;
- hogy a Művelődési és Sportház léte a színházi működést erősítő és a színház helyét indokoló tényező;
A tervpályázat igazolta, hogy a színház épülete – konkrét programja és méretei alapján – rangos városi középületként választ tud adni a helyszín által felvetett városrendezési-beépítési kérdésekre,
- így a Március 15. tér, mint reprezentatív városi díszter jól funkcionálhat a színház előtereként;
- a Március 15. tér és a Pelikán park közötti kapcsolat, téri átvezetés alapvető városszerkezeti elem; nyitott, fedett- vagy zárt térként, előcsarnokként történő átvezetése a színház beépítési koncepciójának, a színház városi agóraként történő működésének elengedhetetlen eleme.

A fenti átvezetésre a pályaművek sokrétű és értékes válaszokat adtak:

- az átvezetés a színházi előcsarnok részeként van megfogalmazva;
- az átvezetés fedett utca, sétány;
- az átvezetés városias tömbbelső, nyitott városi tér, vagy a park része;
- az átvezetés többágú városi gyalogos térrendszerként van megfogalmazva;
- vagy egyszerűen az épület hátrahúzásával a tér kinyílik a park felé;

A fenti megoldások mindegyike, illetve ezek kombinálása a továbbtervezés fontos tényezője lehet.

A színháznak, mint agóraként működő városi intézménynek a nyitottságát a kiírás hangsúlyozta. Több pályamű színvonalas javaslatot adott a színház oldal- és hátsó színpadainak a megnyitására a díszter vagy a park irányába. Ebből a szempontból a drámai színház legjobb pozíciójának az bizonyult, ha a nézőtér – hátsószínpad tengelye É-D-i irányú, mert így az átjáróból nyílhat a nézőtér, és az oldalszínpadok akár két irányban is (a tér és a patak felé) kinyithatók. A kinyitással mind a színház, mind a környezete további lehetőségekkel gazdagodhat (utcai színjátszás, vízi színpad, fesztiválok rendezése, stb.).

Alapvető kérdés volt a színház épület és a tér beépítési viszonyának az építészeti megfogalmazása. Ez nyilván összefügg a lépték problémájával is. Azok a megoldások voltak a legszerencsésebbek, amelyek az épületegyüttest összefogott, de mégis tagolt, a környező beépítések léptékéhez közelítő tömegekkel oldották meg. A két épületként való megfogalmazás esetén a rendezvényház és a drámai színház tömege közötti nagy magasság különbség szétfeszítheti a tér arányait.

Érdekes megoldások születtek a színház (többnyire két épületből álló) tömbjének a szalagszerű körbeépítésére, a két épület összefűzésére. Ezek a megoldások azért is figyelemre méltóak, mert az épületeket a környezet egyéb elemeihez (díszter, park, patak) is hozzá tudják kapcsolni. A lépték problémáját így a kontextualitás megteremtésével tudják kezelni, ami a pályázat egyik fontos tanulsága. Jó megoldás pl. a Pelikán parkból induló sétány-szalagnak a színház dísz téri előteréig történő továbbvezetése. A park és a tér közötti kapcsolat megteremtése mellett ez a verzió a

díszteret a színház előtereként határozza meg, és az épület bejáratát jelző pavilon a belvárosi gyalogos tengely városi léptékű jelzésévé válik. Fontos tanulság, hogy a tengelyt jelző és a Március 15. tér identitását megerősítő épülettel egyúttal a színháznak is identifikáló jelzésévé válhat.

A megfelelő lépték megtalálása itt azt jelenti, hogy az épület méretéhez és jelentőségéhez mérhető elemek a városépítészeti lépték szempontjából is megfelelőek és jól eltaláltak.

Az előcsarnokot, főbejáratot jelző oszlopcsarnokok, árkádok több pályaműben megjelennek. A túlzott monumentalitás a mérték elvesztéséhez vezetett, ebben az esetben is a mértéktartás az építészeti minőség jelzője.

A pályázóknak állást kellett foglalniuk a két meglévő épülethez fűződő viszony tekintetében. Három alapeset fordult elő: a teljes bontás, az SZTK bontása és az MSH megtartása, illetve mindkét épület megtartása.

Természetesen a gazdaságosság és az ütemezhetőség alapvető szempont volt a koncepcionális döntésnél. Mégis, a jelen pályázat viszonyrendszerében a bontás/részleges bontás/megtartás kérdése inkább építészeti beállítódás, filozófia kérdése volt. Ilyen értelemben összefüggött az építészeti minőséggel, mert sok pályázó úgy tette fel a kérdést, hogy vajon megvalósítható-e az elvárt színházi működés a meglévő épületek megtartásával? Az ötletpályázat műfajából következik, hogy ebben a tekintetben a döntés szabad volt, és ezt a lehetőséget a pályázók ki is használták.

A minden meglévő épület lebontása mellett döntők kétféle módon közelítettek. A színház ideális működése volt az egyik megközelítés. „Ideális” tervek születtek abban a tekintetben, hogy a színház és a rendezvényház alaprajzi rendszereit összefogták és racionalizálták. Ez az irány több esetben a program olyan mértékű racionalizálását jelentette, ami már a programnak való meg nem felelésig jutott. Ennek egyik példája volt a rendezvényterem és a színházterem összevonása a flexibilitás jegyében. Egyes pályaművek a „kulturpláza” fogalmát a teljes flexibilitással próbálták megvalósítani. Az önmagukban logikusan, „ideálisan” szervezett alaprajzú tömegeket utcaszerű közlekedőrendszer veszi körül, vagy folyja keresztül. A minden irányból előcsarnoki térrel körbevett helyiségcsoportok rendszere azzal az előnnyel járhat, hogy a szoborszerűen álló épület minden irányban vizuális kapcsolatot tud létesíteni a környezetével.

Az „ideális” tervek között voltak az elvárt működést, sőt a városszerkezetet is teljesen felborító megoldások (pl. „hídszínház”), amiket inkább a trendi építészeti divatoknak való megfelelés vezérelt. De jellemzően több pályamű is rendkívül magas színvonalon bizonyította, hogy ha rendelkezésre állna elegendő pénz a megvalósításra, a racionális működés szempontjából érdemes lenne „tabula rasa”-ban gondolkodni. Az önmagában logikus, racionális szerkesztés helyenként a hagyományos városszerkezettel keményen szembemenő toronyszerű épületben fogalmazták meg a programot.

A „tabula rasa” felfogás másik útja a helyszínnek a leginkább megfelelő beépítésére koncentrált. Az épületkomplexumot több tömegré bontották és közöttük utcákat, tereket fogalmazták meg, vagy az egy tömbben megfogalmazott épületmasszát vágták keresztül, keskeny közökkel felszeletelve. Ezeknek a próbálkozásoknak a tanulsága beépíthető a végleges programba, de az is látható, hogy ez a fajta kontextualista megközelítés nem feltétlenül igényli a meglévő épületek lebontását.

A legtöbb pályamű a Művelődési és Sportház megtartása és az SZTK lebontása mellett döntött. A pályázat egyik legfontosabb eredménye és tanulsága, hogy ezen az úton is megteremthető a szinte ideális, azaz optimális színházi működés. Ez egyúttal indirekt módon azt is bebizonyítja, hogy az MSH épülete nemcsak a megépítésének korában volt jól működő és emblematikus épület, hanem – kis, értelmes korrekciókkal –, ma is annak tekinthető. Az MSH épülete városszerkezeti értelemben, a beépítését tekintve is érték, és az új színházi tömbbe való beemelése egyúttal a differenciáltabb beépítés lehetőségét is hordozza. Ebben a tekintetben az új színházépülethez való kapcsolódása fontos építészeti kérdés és a megoldás színvonala egyértelműen jelzi a pályamű építészeti minőségét.

A már említett szalagszerű körbeépítés jó módszer a két épület közti kapcsolat megteremtésére. Szép megoldások születtek az MSH épülete előtti városi léptékű árkádok megfogalmazására, amelyek mintegy keretbe foglalták a meglévő épületet és építészeti értékeinek a megőrzése mellett újraértelmezték.

A pályázók harmadik csoportja a két épületet (MSH, SZTK) részben, vagy teljesen megtartották.

Nyilvánvalóan az SZTK épülete okozza a legtöbb „építészeti fejtörést”. Ez egyértelműen kiderült már a tervpályázati kiírás a megtartásra vonatkozó ambivalens kérdésfelvetéséből is. Az épület megtartása egyik oldalról beépítési és szerkezeti – funkcionális kötöttséget jelent, másrészt, amennyiben, logikusan az új színházépület az SZTK mögé kerül, nehezebben kommunikálhat a térrel. Ráadásul a színházépület elveszíti azt a lehetőségét, hogy emblematikus módon jelenhessen meg a díszterén.

Ami a beépítési kötöttségeket illeti, ez annyiban nem probléma, hogy a díszterén megtartása a legtöbb esetben az SZTK beépítési vonalának a körülbelüli megtartását jelenti. A két épület közti köz, amely a hőközpont lebontásával kiszabadul, eleve összeköti a díszteret a patakparttal, tehát a kapcsolat így is megoldható. A kommunikáció az előcsarnoki funkcióknak a földszinten történő elhelyezésével biztosítható, az viszont kétségtelen, hogy a színházi terek közvetlenül nem tudnak a térre nyílni, tehát a megtartás a színházi működés járulékos lehetőségeit csökkenti.

A jelszerűség és a szimbólumképzés szempontjából a pályázók egyik lehetősége az volt, hogy az SZTK épületének az architektúráját „színházasítsák”. A pályaművek azt mutatják, hogy erre is vannak figyelemre méltó és jó megoldások. Ezért a felvetésnek az elméleti síkon, elvi alapon, „helyből” történő elvetése nem feltétlenül igazolható. Az árkadosítás, eléépítés és ehhez hasonló megoldások természetesen az átépítés költségességét vetik fel, mert – a koncepció függvényében – a beavatkozás mértéke akár a bontás költségeivel is vetekedhet. A megoldás kulturáltsága és a kompromisszumok mértéke mindenképpen az árnyalt mérlegelést teszik szükségessé.

A másik két csoport terveivel való összevetés alapján látható, hogy az optimális megoldások valahol a részleges megtartás mellett szólnak (csak az MSH épülete marad meg). Vannak azonban további lehetőségek, amelyeket a csoportok eredményeinek a kombinálása jelenthet. Például, beépítés szempontjából a pályázat egyik eredményének tekinthető a tér déli sarkának pavilonszerű épülettel történő kijelölése. Ez az építmény akár a színház emblematikus jelzésére is szolgálhat, és az SZTK épület megtartása esetén a hangsúly eltolása révén csökkentheti a „színházasítás” homlokzati kényszerét és ezzel az SZTK épülete építészetileg könnyebben kezelhető. Természetesen ezeknek a kompromisszumoknak az esetleges kényszere a pénzügyi lehetőségek függvénye.

A részleges és a teljes megtartás mellett érvelő pályaművek azt is igazolják, hogy a közelmúlt építésze is produkált értékeket, amelyek megtartása és beépítése a jelen architektúrába adott esetben egy gazdagabb és árnyaltabb építészeti világot hozhat létre. Arról nem is beszélve, hogy a kultúra folyamatosságának a biztosítása az új értékek megteremtése mellett a polgári, „civil” kultúra egyik kötelessége. A magyar építészeti hagyományok és a gyakorlat – nem beszélve most a műemlékvédelemről – ezen a téren mutat néhány jól sikerült példát, de a szemlélet nem elterjedt.

Végezetül elmondható, hogy a Weöres Sándor Színház működésének a legfontosabb záloga és ezzel együtt az építészeti megoldás és minőség kulcskérdése az „agóraszerű működés” építészeti megfogalmazása. A sokféle, sokszínű funkció egymás mellettisége, a multifunkcionális rendezvényterem, a kötött térrendszerű drámai színház, a flexibilis stúdiószínpad, a kávéház-étterem, a galéria mindegyike sajátos, egyéni hangulatot, és közönséget igényel és képvisel. Ahhoz, hogy mindegyik funkció „élni tudjon”, a városi életnek része legyen, differenciált térrendszerre van szükség mind a külső, mind a belső terek, mind a funkcionális terek, és a közönségforgalmi terek tekintetében. Ez a differenciáltság a záloga annak, hogy az épület látogatói, a közönség is különféle igényeinek megfelelően használhassa az épületet, hogy a színház nemcsak a rendezvények ideje alatt, hanem a napközben is a városi élet részévé váljon, hogy a városi polgárok/a közönség az épületet a magukénak érezve a kultúrát befogadhassák.

Városszerkezeti kapcsolatok, illeszkedés a környezethez

A 2008. júniusában kelt tervpályázati dokumentáció meghatározta a pályaművek bírálatának szempontrendszerét, a rész-szempontok egymáshoz viszonyított fontossági sorrendjét. Ezek a települési szerkezetbe és az épített környezetbe illesztés rendező elveit tekintve – a részletes bírálatban részesített pályamunkák alapján – a következők szerint értékelhetők.

A kiírásban megfogalmazottak, a települési szerkezethez kapcsolódó illeszkedési szempontok mentén, – a környezeti kapcsolatok fejlesztéséből kiindulva – a város történelmi központjához szellemiségében, térrendszerben és vizuálisan is kapcsolódó új kulturális együttes létrehozását javasolták. Ezt a meglévő térstruktúrába történő beavatkozás eszközrendszerén át a külső terek funkcionális rendjének megfogalmazásáig és az épületegyüttes belső funkcionális kialakításáig komplexen kellett értelmezni a pályaművek feldolgozásakor, a programban részletezett színház-rendezvényterem-TV stúdió együttes funkcionális és eszmei elvárásainak figyelembevételével.

A Petőfi S u. városias vegyes használatú tömbjeinek beépítése a tágabb környezetben is keretesen zárt sorú. Folytatásában a 18-as Honvéd út- városi forgalmi út a tervezési területtől keletre, a déli oldalon szintén zárt sorúan beépített, míg a másik oldalon közparkban terebélyesedik ki.

Nyugatról a teret szegélyező út mentén szintén vegyes használatú, jobbára lakótömböket tartalmazó, egységes szocreál és eklektikus arculatot mutató nagyvárosias jellegű térfal határolja a tervezési területet.

A fenti utcákkal határolt tömb hegyesszögű alakzata a Honvéd térbe fut be. Ezt a nagy, háromszögű tömböt a Gyöngyös patak (Római Múcsatorna) szeli ketté. A keleti rész közpark, dús vegetációval, nagy felületen az urbanit itteni hiánya miatt térszintje besüllyed.

Településszerkezeti jelentőségű a Király utca - Sugár út tengely, előbbi a város sétáló utcája volt a Fő tértől a tervezési területen korábban elhelyezett „országzászlóig”.

A teret szegélyező nyugati-, északi- és déli tömbök egységes, nagyvárosias térfalai a 60-as évek építészeti stílusjelenségeit jó színvonalon jelenítik meg.

A tér patakparti sávja az MSH és az SZTK épületével gyakorlatilag teljesen beépített. Ezek az épületek szintén a fenti korszak jellegzetes középület-stílusát örökítik meg magas színvonalon.

Adottságnak kell tekintenünk a környező közlekedési területek funkcióját, szerepét, úthálózati besorolását és forgalmát.

- a Petőfi S. u., a 18-as Honvéd út országos összekötő, főforgalmi utat,
- a Markusovszky u., Március 15. tér, Király u., Szelestey L. u. gyűjtő utat.

A Petőfi Sándor utca a várost övező – megközelítően a római erőd árokrendszerét követő – ún. n belső forgalmi négyszög északi része.

Ez a forgalmi útszakasz gyűjti a város nyugati, déli és északi lakóterületeinek a városközpontba irányuló belső forgalmát, valamint az északi és a nyugati agglomerációk forgalmát is. Ennek szinte folytatásában a dél-nyugati sarkon torkollik be a térbe az Észak-Dél irányú, Dél felé egyirányúsított Király utca és a hegyes szögben ugyanide csatlakozó K-Ny-i irányú, Nyugat felé egyirányúsított Szelestey utca.

A városközpont felől a gyalogos megközelítés fő iránya a Király utca, valamint - esetlegesen - a patakparti sétány. A Király utca felől érkező gyalogos forgalmat növeli később a tömbbelsőben kialakítható parkolók és a már épülő többszintes parkolólemez forgalma. Ez a gyalogos forgalom a közeljövőben kiépülő ötágú körforgalmi csomópontban érkezik a tervezési területhez.

A körforgalmi csomópont közlekedési beruházása a megvalósításra előkészített, komplex közlekedési tanulmányon alapul, a kivitelezés rövidesen elkezdődik.

A pályaművek egy része a kiírásban javasolt, vagy ahhoz közeli helyre, térszint feletti körforgalmi csomópontot irányoz elő. Ez legalább két gyalogos átkelőhelyen történő átkelést jelent, és látványelemként sem kedvező. Ezzel szemben a patakparti sétány felől javasolt megközelítés olyan beépítést preferál, mely a Március 15. teret utcává szűkíti, valamint a patakmeder és a partok jelentős szakaszán telekalakítást, épületbontásokat, valamint városi minőségű zöldfelületek és burkolatok kialakítását, továbbá a most zöldfelület jellegű térsor jelentős urbanizálását igényelné: ez utóbbi a Bíráló Bizottság megítélése szerint nem kívánatos.

Néhány pályamű a gyalogos, vagy személygépkocsi forgalmat a térszint alá viszi. A lesüllyesztett körfogalom le- és feljáratainak kialakításához – részint a patak közelsége, részint a környező beépítés adottságai miatt – nincs elegendő hely. A megvalósítást az itt várható római kori maradványok feltárási munkái is nehezítik. A gyalogos aluljáró hátrányai is hasonlóak.

Jobb adottságokkal a lesüllyesztett körfogalom a városközpont és a kulturális együttes kapcsolatában számos előnyt jelenthetne, azonban ennek megvalósíthatósága csaknem kizárt.

Több pályamű tett kísérletet a csomópontba futó utak széthúzására. Néhány pályamű a csomópontot háromágúvá redukálta azzal, hogy a tér alatti parkolót a

Deák F. utca felől, illetve a keresztmetszetében felnövelt 18-as Honvéd útról, vagy a két hídfőtől indulva tárja fel, a felszínen megszüntetve a tér nyugati oldalán meglévő utat.

A körforgalmi csomópont a gépjárművek közlekedési problémáira kiérlelt, a város közlekedési koncepciójában javasolt megoldást ad, viszont az új kulturális központ gyalogos megközelítését éppen a városközpont irányából nehézkessé teszi. (min. 2 csomóponti ág gyalogos átkelőhelyén kell átkelni).

A csomópontba futó utak felszíni széthúzása a fenti problémát a gépjármű forgalom szempontjából kisebb kompromisszumok árán kezelhetővé teszi, a gyalogos megközelítést egy forgalmi úton történő átkeléssé egyszerűsíti.

A térszint alá vezetett gépjármű forgalom a jelenlegi feltételek között nem ad lehetőséget arra, hogy a Fő tértől induló gyalogos zóna a tervezési területig terjedjen ki.

Az új együttesnek a tervezési területbe illesztésével a Március 15 helyzetét, kapcsolatait és térméreteit tekintve a változatok sokasága keletkezett. Megállapítható hogy a javasolt térszerkezeti alternatívákban elsősorban a Király utca északi szakaszának jelentősége nő meg.

A térbeli szervezés pályaművek szerinti kínálata:

A pályaművek egy része a tervezési terület teljes épületállományát elbontja. Az így létrehozott főbb épületegyüttes variációk:

- egy tömegbe komponált, a funkciókat horizontálisan elhelyező épületegyüttes
- egy tömegbe komponált, a funkciókat vertikálisan elhelyező épületegyüttes
- közös lepeny alá vont, tömbre bontott funkcionális egységek együttese
- több tömegbe komponált épületegyüttes

A létrehozott főbb beépítési javaslatok:

- a patakparti beépítés megtartása
- az együttes nyugati irányba helyezése
- az együttes eltolása északi irányba
- az együttes eltolása déli irányba.

A több tömegbe komponált épületegyüttes:

- A funkcionális egységek között nyiladékok, sikátorok
- A funkcionális egységek között nagy utcák terek, parknyúlványok

A pályaművek másik csoportja a tér meglévő középületeit teljes egészében, vagy részben megtartja. Az így létrehozott főbb beépítési alternatívák:

- Az MSH-t és az SZTK épületet is megtartja
- Csak az MSH épületét tartja meg.

A létrehozott főbb beépítési javaslatok:

- Az MSH-t és az SZTK épületet is megtartja, és megmaradó épületeket összeépíti
- Az MSH-t és az SZTK épületet is megtartja, és külön épülettömbként kezeli
- Az MSH épületét megtartja és az új Színház épületét hozzákapcsolja

- Az MSH épületét megtartja és az új épületet szabadon álló elrendezésben telepíti.

A felsorolt beépítési javaslatok a Március 15. tér alakját és térarányait változatos módon alakították át a tér utcára szűkítésétől a térfalakat szinte nélkülöző elfolyó teresedésig. Ezek közül a Bíráló Bizottság azokat tartotta kedvezőnek, ahol a Király u. felőli gyalogos kapcsolat, valamint a térfolyam és a feltárulkozás harmonikus egységet alkot.

A környezetbe illesztés alternatíváinak értékelése:

A jelenleg is bonyolult városszerkezeti helyzet, a városszerkezet hatékony átalakításának igénye és az összetett funkcionális képlet a Bíráló Bizottság megítélése szerint kisebb-nagyobb kompromisszumokkal terhelt beépítési alternatívákat eredményezett. Mindezek ellenére a pályaművekben kidolgozott nagyszámú működőképes beépítési variáció igazolta, hogy a kulturális együttes a tervezési területen elhelyezhető, sőt jelentősen különböző tervezési elvek mellett is illeszthető a települési szövetbe, képes fejleszteni az építészeti arculatot .

Több pályamű úgy integrálta az előírt programelemeket, hogy a városépítészeti-építészeti megoldás korszerű és magas színvonalú együttest eredményezett. (Ehhez néhány pályamű a kiírásán túl is megfogalmazott programelemeket.)

Megállapítható, hogy a megvalósíthatóság szempontjából a meglévő középület állomány megtartása célszerűbbnek tűnik, mint az SZTK épület elbontása, illetve a teljes tarolás. Az ütemezhetőség tekintetében a rendezvényterem és színházépület két épületként kedvezőbb. (Ez az alternatíva az üzemeltetésben okozhat hátrányokat.) A rendeltetési egységek egy épületbe helyezése funkcionális és üzemelési előnyökkel jár.

Számos megoldási alternatíva fejleszti kedvezően a külső térkapcsolatokat a zöldfelületi rendszer kiteljesítésének irányába.

Funkcionális kialakítás

A tervezési program részletesen meghatározta az egyes intézmények helyiségprogramját, utalva a működésbeli-funkcionális kapcsolatok igényére is. Ezen kapcsolatok követelményeknek megfelelő létrehozása – a funkciók bonyolultsága és a követelményrendszer sokrétűsége miatt is – önmagában is nehezen megoldható feladatot jelentett. Ezt bonyolultabbá tette és nehezítette a rendkívül változatos környezet és a tervezési terület városszerkezeti elhelyezkedése, szerepe.

A benyújtott pályaművek összességükben igazolták a korábbi helykiválasztási döntést. A tervezési területen a létesítmény-együttes – vállalható kompromisszumok mellett – változatos, egymástól igen eltérő kompozíciós elvek mentén szerkesztve is elhelyezhető. A létesítmény-együttes a terület városszerkezetét képes hatékonyan átalakítani, szervezni, ezáltal a terület – a jelenlegi, némiképp periférikus „érzethez” képest – a városközpont integráns részévé válhat.

A feladat különös nehézségét jelentette, hogy a kialakítandó létesítmény-együttes megvalósíthatóságának, hatékony és takarékos üzemeltetése követelményeinek a kiíró kiemelt figyelmet szentelt. A megvalósíthatósági szempont szerint a létesítmény-

együttes ütemezett kiépítésének igénye a tervpályázat programjában is megfogalmazódott; ez a szempont a bírálathoz tovább erősödött.

A pályaművek többségükben jól teljesítik a program funkcionális-tartalmi elvárásait. A pályaművek többsége helyes építészeti megoldásokkal felelt a prózai repertoár-színház követelményeire. Több pályázó a nézőtér-színpad kapcsolatára alternatív színházi működés változatait is kidolgozta. A pályaművek igazolták, hogy a hármasszínpadrendszer a területen elhelyezhető, és illeszthető a stúdiószínpad és a rendezvényterem színpadjának műszaki kiszolgálásához. Egyes pályázók túlzottnak tartották a programban megfogalmazott színháztechnikai térigényeket, és önkényesen csökkentették azokat. Kevés pályamű tudta maradéktalanul megoldani a díszletbeszállítást. Általában nehézséget jelentett a színházi működés – a rendezvényterem többcélú használatával – a konferencia termek és a TV stúdiók funkcióinak olyan építészeti megvalósítása, amely ki tudta használni az intézmények együttes működésének szinergiáit. A Sportház megtartása csak akkor előnyös, ha jelenlegi – szűkös – üzemi kiszolgáló terei bővülnek.

Néhány pályamű további – általában kulturális, szórakoztató, illetve szabadidős létesítményekkel – javasolja gazdagítani a programot. Ezek a javaslatok esetenként képesek jól illeszkedni a kötött programhoz, és kiegészíteni azt, más esetekben azonban a programbővítés az alapfunkciókat zavarja. Ez utóbbi kerülendő, míg – általánosságban – a javasolt kiegészítő funkciók elhelyezésének jogosultságát a továbbtervezés programja meghatározásánál részletesen vizsgálni szükséges. (Sem a beépítés, sem a költség, sem a parkolóigény növelése nem kívánatos.)

Az épület együttes kulturális tartalma, kulturális üzenetének ereje

Szinte valamennyi pályamunka műleírása, szöveges indoklása abból a történelmi tényből indul ki, ami Szombathely városának közösségi igénye volt száz év előtt: „Legyen színháza a városnak.” A kulturális intézményekkel a hasonló nagyságrendű (népességű és vonzáskörzetű) városokhoz képest jobban ellátott Szombathelyen azonban – a Bartók hangversenyterem kivételével – egyik intézmény sem felel meg tökéletesen funkciójának. Jellemző példa erre a mostani pályázat tervezési területén található Művelődési és Sportház is, amely pedig korának egyik legjobban sikerült többfunkciós épülete volt.

A színházzal szembeni beruházói és a városi polgári várakozás egyaránt emblematikus, a színháznak, mint kitüntetett kulturális értéknek, méltó keretet nyújtó, egyben a városi közéletnek, közösségi együttlétnek vonzó teret biztosító épületet kívánt meg. Ezt az igényt a pályamunkák kivétel nélkül megpróbálták teljesíteni, annak ellenére, hogy a beépítésre szánt terület – a korábbi épületek gazdaságossági okokból történő esetleges megtartása következtében – erős korlátokat szabott egy minden funkciót kiteljesítő épületnek.

A pályaművek többsége a színházzal szemben támasztott funkcionális és műszaki követelményeknek eleget téve, egy hagyományos színház építését javasolta. Egyes pályázók ezen belül megpróbálták többfunkciós, variábilis színháztermet javasolni, annak részletes műszaki megoldása nélkül. A színháztervek tervei nem nélkülözik a szükséges és elvárható eleganciát, de ezt leginkább a „hűvös távolságtartás” építészeti felfogásában valósítanák meg. A Bíráló Bizottság megítélése szerint azonban a színháznak érzelmekkel telítettnek kell lennie, amihez nélkülözhetetlen a

színház tereinek valamilyen mértékű meghittsége, a nézők egymáshoz való közelsége. Ennek az igénynek kevés pályamű akart vagy tudott megfelelni. A színházterem megközelítése, a közösségforgalmi terek és a szolgáltatások lényeges meghatározó elemei a színházi előadásra való ráhangolódásnak, a hangulati előkészítésnek.

Az elegáns, nagy fogadóterek, lépcsők, rámpák, galériák minden pályamunkának meghatározó építészeti és funkcionális elemei. A pályázók általában jól gondolták, hogy a belépéskor kapott élmény meghatározza az épülethez és a kulturális élmény befogadásához szükséges érzelmi kapcsolatot. Nem mondható el ugyanez a kötelezően előírt stúdió színpad elhelyezéséről és megközelítéséről, amelyek több pályamunkában szükség szülte megoldásnak tűnnek.

A színházterem és a stúdió színpad együttes befogadóképessége 400-500 fő. Amennyiben nincs másik, nagyobb rendezvény a rendezvénytermi részben, vagy annak fogadótere teljesen elkülönül, akkor ennyi ember idegenül érezheti magát a túlzottan nagy terekben, elveszíti biztonságérzetét, és nehezen alakul ki a közönségből közösség. Ebből a szempontból azok a pályaművek emelhetők ki, amelyekben a nagy fogadó terekhez intimebb terek, beszélgető sarkok, szeparálható kávézók is tartoznak. Ez különösen fontos akkor, ha a nézők többsége a minden igyekezet ellenére barátságtalan, hangulattalan mélygarázson keresztül jut be a színházba. Ekkor még fontosabb, hogy meglegyen a hangulati „zsilipelés”. Ha sikerül vonzó tereket kialakítani, akkor juthatunk el a programban megfogalmazott ideálhoz, hogy a színház a város polgárainak közösségi találkozóhelye, kikapcsolódást szolgáló nyitott ház, agora legyen. Csak a pályamunkák egy része tudta ezt úgy megoldani, hogy a nem színházlátogató közönség is vonzó tereket találjon.

A többfunkciós rendezvényterem és a konferenciák megrendezésére alkalmas terek elhelyezése az épületek más részeinél sokkal kevesebb fantáziával, kreativitással, eredeti ötlettel valósult meg a pályaművek többségében. Ennek nyilvánvaló oka, hogy az alapot a jelenlegi MSH képezi, amelyet szikár racionalizmussal lehetett a tervezett épületegyüttes többi részéhez illeszteni. Látható az is, hogy a többfunkciós terek korszerű megoldása a korlátozott keretek között komoly kihívást jelentett.

A pályamunkák eltérő mértékben vették figyelembe azt a követelményt, hogy a színház, a rendezvényterem és a konferencia részleg mellett az épület változatos közösségi, kulturális szolgáltatásokat nyújtson, és így váljon nyitott, folyamatosan használt városi közösségi térré. Azok a pályamunkák oldották meg ezt jól, amelyek már az épület körül – zömében a parkhoz és a patakparthoz közelítve – nyitott/zárt sétányokat, pihenőhelyeket, találkozási helyeket javasoltak. A kulturális szolgáltatásokat viszonylag szűk körben (CD bolt, könyvesbolt, ajándékbolt, kávéházi pódium színpad, kiállítási tér, kulturális információs szolgáltatás) tervezték. Azokat a megoldásokat tartja a Bíráló Bizottság jónak, amelyek mindezeket a leginkább nyitott formában működtetnék, megközelítésük az utcáról egyszerű, és nem kötődik a színház, vagy más rendezvény látogatásához.

Egyes pályázók a kiegészítő szolgáltatásokat az épületen kívül, önállóan, egy leendő sétatér, sétáló utca mentén helyeznék el. A legtöbb pályaműből hiányzott annak végiggondolása, hogy mely kiegészítő funkciók képesek igazán kíváncsiakat, érdeklődőket, egyszerű használókat becsalogatni (pl. internet kávézó, hírlap böngésző, vagy akár a színház szakkönyvtárának nyitottsága, vagy a Pelikán parkkal összefüggésben bármilyen családi-közösségi tér). Akár önálló gyermekszínházi-

játszótér is elképzelhető benne. A színház és az épület bármely részének rendszeres használata a városi életforma része lehet.

A Március 15. tér és környezete a színházzal és rendezvényteremmel a város egyik új központja lesz. Az új reprezentatív középületnek az építészeti értékeken túlmenően azt kell sugallnia, hogy nyitott, mindenkit befogadó, átlátható és átjárható intézményről van szó, amelynek belső terei is olyan értékeket, élményeket nyújtanak, aminek felfedezésére érdemes bemenni. A tér egészét uraló épülettömb szinte minden irányban nyitottságot ki- és belátást biztosító üvegfelületei ezt valósítják meg a legtöbb pályamunkában. Éppen ezért a Bíráló Bizottság nem tartotta szerencsésnek, ha a közönségforgalmi terekből több a pinceszinten nyer elhelyezést. A tér, az épületet körülvevő környezet kialakításánál néhány pályamunka szabadtéri játszási lehetőségekkel is számolt. Ez jól illeszkedik Szombathely város évtizedek óta kialakult hagyományaihoz és az új színház programjával kapcsolatos elképzelésekhez.

Megvalósíthatósági szempontok, fenntarthatóság

A 36 pályaműben a megvalósítás időbeli ütemezésére, a meglévő beépítés/épületek beillesztésére, vagy bontására vonatkozóan számos javaslat született. 11 pályamű javasolt olyan beépítést, amely csupán a jelenlegi beépítés egyidejű és teljes elbontását követően, gyakorlatilag együtemű beruházással teljesíti a program elvárásait. Ezeket a pályaműveket a Bíráló Bizottság – egyéb esetleges értékeik elismerése mellett – a megvalósíthatóság szempontjából kevésbé előnyösnek ítélte. Több pályamű úgy alkotta meg az egyes intézmények térbeli kontúrját és funkcionális elrendezését, ami lehetővé teszi az MSH (ritkán változatlan formában történő, általánosabban a színházi technikai háttérre támaszkodó) további működését, azonban az építészeti kompozíció egészére ebben az átmenetinek tekintett időszakban nem fordított különös figyelmet.

A benyújtott pályaművek nagy többsége (közel kétharmada) az MSH épületét (általánosságban az oldalszárny nélkül) integrálni törekedett az új együttesbe; változó sikerrel. A Bíráló Bizottság ezt a törekvést kiemelt figyelemmel fogadta, és ezen belül azokat a pályaműveket tekintette előnyösebbnek, amelyek a két intézmény funkcionális működését integrálni tudták, illetve, amelyeknél az építészeti-városépítészeti kompozíció kívánatos egysége korszerű építészeti eszközökkel létrejött.

A pályamunkák között több javaslat a volt SZTK épületét is – legalább részben – megtartja, és azt az együttesbe integrálva, képes megtölteni a színház működő funkcióival; öltözőket, irodákat és a TV stúdiót elhelyezve ebben az épületrészben. A Bíráló Bizottság megítélése szerint ezek a pályaművek azt mutatják, hogy még az ilyen mérvű megtartás mellett is sikeresen létrehozhatóak a színházi funkciók egyéb terei-térkapcsolatai is. Ezért a továbbtervezés során ennek létjogosultságát – az előnyök és hátrányok további mérlegelésével – vizsgálni szükséges.

A pályaművek az üzemeltetés gazdasági hatásait eltérően kezelték. Jelentős részük egyáltalán nem szerepeltetett erre vonatkozó ismertetést. Több pályaműben az installációs naturáliák nevesítésre kerültek, egyes adataik meghatározásával, de az értékeléshez nem elegendő mértékben. A pályaművek harmadik csoportja részletes, valószínűleg előzetes, számításokkal alátámasztott anyag- és energia mérleget

adott. Az alapadatokból az üzemeltetési előirányzatok figyelembe vételével a realitást jól közelítő költségek határozhatók meg.

Ötletpályázati szakaszban a pályaművek ilyen kidolgozottsága elfogadható. A későbbi tervezési fázisoknál azonban az erre vonatkozó kidolgozás elengedhetetlen. A gazdaságos üzemeltetési körülményekhez a jelenlegi ismereteink szerint távlatban is olcsón beszerezhető energiahordozókat kell választani. Vizsgálandó az alternatív energiahordozók alkalmazásánál (talajhő, hőszivattyú, napelem megújuló hőhordozós kazán stb.) azok beruházási költsége és az üzemeltetési költség aránya. Az előzők mérlegelésével, számos energianyeresi lehetőség figyelembe vétele mellett, és azok hatékonyságának és gazdaságosságának mérlegelése mellett is, a területen rendelkezésre álló távhőellátás felhasználása tűnik kívánatosnak a fűtési, és különösen a hűtési feladatok ellátására.

A Bíráló Bizottság ajánlásai a kiíró számára

A továbbtervezés programjának lényeges elemei

- A megvalósíthatóság kulcsa a költségtakarékos megvalósítás és a hatékony üzemeltetés feltételeinek kialakítása. Ezért célszerű a meglévő közösségi tulajdonú épületállomány lehetőség szerinti megtartása: az SZTK épület szerkezetének megtartása és integrálása az új épületegyüttesbe előnyös lehet, (ennek funkcionális – építészeti és gazdasági szempontú további elemzése szükséges), a Művelődési és Sportház lehetőségek szerinti legteljesebb megtartásával (átépítésével, korszerűsítésével és a legszükségesebb kiegészítésével);
- A legsikeresebb pályaművek igazolták, hogy a mélyparkolóval együtt 20.000 m² alatti összterülettel a jelen kiírásban kívánt funkciók biztosíthatók. A Bíráló Bizottság javasolja, hogy a továbbtervezés során a tervezési program ezt az adatot használja kiindulásként.
- A Bíráló Bizottság javasolja a helyiségprogram „feszesebb” kezelését, a funkció megvalósításához szükséges és elégséges alapterületi igények kialakítását, az ismétlődő funkciók felülvizsgálatát, az egyes terek felülvizsgálatát, az egyes terek többfunkciós használatának kiterjesztését és hasonlókat.
- A Bíráló Bizottság javasolja a TV stúdió beruházás független kezelését színház-rendezvényterem együttesétől (az attól függetlenül is működőképes).
- A gazdaságos üzemeltetés feltételeit a továbbtervezés során fokozottan érvényre kell juttatni (az építészeti térméretek és kapcsolatok, valamint az installációs rendszerek tervezésekor is).
- A területen rendelkezésre álló távhő ellátás felhasználása figyelembe veendő, mind a fűtési, mind a hűtési energia ellátására: ezzel a megoldással helyi szennyező forrás /kémény/ építése előzhető meg. A szükséges energia az építés helyén rendelkezésre áll, megelőző hálózatépítéssel nem kell számolni. A számításba vehető további energia-ellátási lehetőségek (talajhő, hőszivattyú, napelem stb.) a távhőellátással együtt beruházási és üzemeltetési költségek szempontjából gondosan mérlegelendők.
A belső installációs rendszerek kialakítása szintén energiatakarékosan történjen (pld.: hővisszanyerés, felületfűtés, hűtés, stb.).
- A pályázat II. ütemének kiírásáig el kell készíttetni az MSH és az SZTK épület kiegészítő statikai szakvéleményét, amelynek az átalakíthatóságra vonatkozó adatokat kell tartalmaznia az ötletpályázatban felvetett átalakítási javaslatok alapján.
- A tervezési területen szükséges a részletes talajmechanikai szakvélemény elkészítése.

- Kiemelt figyelmet kell fordítani a Király u. – Március 15. tér közötti gyalogosforgalom vonzó, biztonságos, egyszerű megoldására, különös tekintettel arra, hogy a gyalogosforgalom Szombathely egyik legforgalmasabb főforgalmi útjának keresztezésére kényszerül, a város jelenleg egyik legbalesetveszélyesebb, bonyolult, nagy forgalmú közúti csomópontjában.
- Az ötletpályázat kiírásának ajánlása a Petőfi S. u. – Szelestey L. u. körforgalmú csomópontja volt, azonban a benyújtott pályaművek is igazolják, hogy nem ez az egyetlen optimális – a tervezett Színház megvalósítása során felértékelődő Március 15. tér megközelítését is biztosító – csomóponti megoldás.
- A létesítmény használhatósága érdekében szükséges vizsgálni a kialakuló parkolók (mélygarázs), gazdasági bejáratok stb., forgalmi rendjét, járhatóságát. A kialakítás legyen egyszerű, felismerhető, biztonságos, jól járható. A továbbtervezés során ennek adataira – különös tekintettel a talajvíz viszonyokra, és ezzel összefüggésben a talajszint alatti beépítés kialakítására – a gazdaságossági szempontok szerint különös figyelmet kell fordítani.
- Az ötletpályázat felvetette a területre vonatkozóan a város településrendezési tervének módosítását, azonban ezt csak a versenypályázat eredményének ismeretében kívánatos elvégezni.
- Az ötletpályázat lezárását követően javasoljuk haladéktalanul megkezdeni a meghívásos tervpályázati szakasz előkészítését. Ennek lebonyolítása két fázisban történik. Első szakaszában a kiíró a pályázók alkalmasságáról dönt, a második szakasz a pályamű készítés időszaka, melyben kizárólag az alkalmasnak minősített pályázók nyújthatnak be pályaművet. (Ennek nyertesével kerülhet sor a tervezési szerződés megkötésére.) A kiírást az értékhatár miatt az EU hivatalos lapjában kell közzétenni.
- Javasoljuk az első szakaszban díjazott 5 pályamű készítőjének meghívását a meghívásos tervpályázaton való részvételre. Mivel az első („előminősítési”) szakaszban a kiírás nyilvános, és arra korlátlanul lehet jelentkezni, javasoljuk, hogy a pályamű benyújtására felhívandók részvételi keretszámát – a jelen tervpályázat alapján meghívott pályázókat is beleértve – 15 résztvevőben határozza meg a kiíró. A meghívásos pályázat résztvevői számára költségtérítés megállapítását javasoljuk és kérjük, hogy ennek lehetőségét a kiíró mérlegelje.

Színházi és intézményi működés szempontjai:

Az ötletpályázaton szereplő pályaművek többsége jobban elkülöníti egymástól az egyes egységek funkcióit, mint azt a kiíró szerette volna. A színház két terme – a nagyterem és a kamaraterem – a rendezvényteremmel együtt egységet alkot és azonos igazgatóság vezetése alatt áll. Jó lenne, ha ez a koncepció a végleges tervekben is megfogalmazódna.

Így:

- A rendezvényterem és a színház együttműködése esetén a rendezvényterem funkciójához tartozó szekció- és kisebb tanácskozótermek fölöslegesek, mert a próbatermek a tanácskozások céljára alternatív lehetőséget jelenthetnek. A közös

vezetés esetén a munkarendi megbeszéléseken eldönthető, hogy az adott időben melyik terem, milyen funkció szolgálatában áll. Az eredeti pályázati kiírást módosítja ez az elképzelés; a rendezvényteremhez kért három előadóterem (90 m²) és három szekcióterem (90 m²) helyett elegendő a színházi működéshez kért próbatermek számát egy db. 120 m²-es teremmel növelni. Célszerű, ha ez a terem két részre osztható.

- A rendezvényterem legyen szorosabb kapcsolatban a színház életterével: az eredeti kiírásnak megfelelően tartalmazzon ugyan öltözőket, szükség van egy irodára (az első kiírásban ez nem szerepelt), de a rendezvényteremhez rendelt belső büfé szükségtelen, amennyiben a színházi belső büfé rendezvényteremben közreműködők számára könnyen megközelíthető.
- Az eredeti kiírás nem rendelkezett azokról az irodákról, amelyek a rendezvényterem programját szervezők elhelyezését biztosítják: ezért a színház irodáinak számát növelni kell. Miután aggályos, hogy elegendő-e az eddig kért irodák száma és alapterülete, célszerűnek látszik azok számát négy darab 30 m²-es irodával növelni.
- A kellék előkészítő a színpad közelében kell legyen, és miután az egyben a kellékes tartózkodó is jó, ha mérete 30-40 m². Az elhelyezésénél gondolni kell arra, hogy egyszerre szolgálja a rendezvénytermet is. A stúdió színháznak külön kisebb méretű kellék előkészítőre van szüksége (25 m²). Ezen kívül még tervezni kell három db 50 m²-es kellékraktárt is. Ezeket nem feltétlenül kell a színpad közelében elhelyezni.
- Fodrásztár a színpadhoz közel helyezendő el.
- Fontos a színházbüfé, illetve az épületben dolgozó valamennyi munkatárs közös büféje (ez akár 150 embert is jelenthet). Ezért ennek melegkonyhás munkahelyi étteremnek kell lennie. Az elhelyezésénél tekintettel kell lenni arra, hogy az öltözőkből, a kamarateremből és a rendezvényteremből is könnyen megközelíthető legyen.
- Az épületek belső közösségforgalmi tereinek kialakításánál a pályázó tervező törekedjen az intenzívebb, emberi léptékű találkozási helyek kialakítására. Legyenek olyan közösségi terek, amelyek a rendezvényektől, színházi előadástól függetlenül szabadon használhatók, jól megközelíthetők. A kereskedelmi és vendéglátó funkciók (ruhatár stb.) önállóan is üzemeltethetők legyenek.
- Célszerű kialakítani az ifjúsági- és gyermekkorosztály számára speciális tevékenységek speciális tereit.
- A stúdió színház (kamaraszínház) és a szabadtéri színpad, vagy más játszási terek közönségfogadó részét, technikai és műszaki kiszolgálását is teljes értékűvé kell tenni.
- A színház menedzsmentje – a TV stúdió kivételével – az egész intézményt fogja működtetni. Az ehhez szükséges létszám elhelyezéséről, munkafeltételeiről kell gondoskodni.

- A színház társadalmi, városi beágyazottságának szerves részét képezi, hogy a színészek és a közönség találkozására (színész klub) jó megközelíthető tér álljon rendelkezésre.
- Az intézménytér kapcsolataiban (Március 15. tér, Pelikán park) kapjon erőteljes hangsúlyt természeti környezetbe való átmenet az ember és a természet kapcsolata.

A pályaművek részletes bírálata

1. bírálati sorszámú pályamű

postai ragszám: CG 0000 00 33703871 0000

A Bíráló Bizottság a pályaművet 800 ezer Ft összegű megvételben részesítette

Építészeti minőség

A pályamű koncepciója szerint keretes beépítéssel veszi körül a megtartott MSH épületét, és az új színházépületet. Maga a keretes beépítés alkalmazkodik a város beépítési tradícióihoz, amelyet a pályamű ötvözni próbál a ligetes telepítéssel.

A keretes beépítés koncepciója több szempontból is eredményesnek bizonyult:

-Egyrészt a nagyméretű épületkomplexum tömbjét hagyományos városias tömbként tudja értelmezni és ezáltal az épületegyüttest sikeresen integrálja a városi kontextusba.

- Másrészt a tömbbelsőben jó arányú udvartereket tud kialakítani és így létre tudja hozni a színház saját téri világát, agóráját.

- Harmadrészt, a körbeépítéssel az épületvolumen a keretes beépítés mentén el tudja osztani. Ennek eredményeképpen az MSH-nak és az új színházépületnek azonos tömeget és homlokzati magasságot tud biztosítani. Ezzel elérte azt a célt, amit a beépítés megválasztásával maga elé tűzött: olyan homogén városi tömböt hozott létre, amely a környező városi épülettömbök közé harmonikusan be tud illeszkedni.

A tömbön belül a színház épületét funkciócsoportonként külön tömegekre bontja, amiket udvarok rendszerében fűz össze. Külön tömegként jeleníti meg az előcsarnok-TV-stúdió helyiségcsoportjait, a színház nézőterét, a színpadtereket, a stúdiószínpadot és az öltözők-irodák csoportját. Ebbe a sorba tartozik az MSH megtartott épülettömbje is.

A koncepció hatását, erejét némileg lerontja a kompozíció túlzott szétaprózottsága: az épületek tömegképzése additív jellegű, a nagyobb formákra a kisebbeket toldalékszerűen ragasztja rá. Ugyanakkor a főtér felől az előcsarnoki épületszárny túlzottan hosszú és tagolatlan. Déli oldalról, a 18-as honvéd utca felől az együttest árkádokkal nyitja meg

Városszerkezetbe, környezetbe illeszkedés minősége

A kis mértékben átalakított Március 15. teret a Király u. Markusovszky u. tengelyére szervezi. Ebbe a tengelybe helyezi be a tér zöldfelületi rendszerét és egyéb térelemeit /térplasztikáit.

A Március 15.-e tér felől lényegében a Király utca beépítési vonalát tartja, de a színház előcsarnoki tömegének a tengelyét kissé a 18-as Honvéd utca felé fordítja el. Így a 2 főépület bejáratai és köztük az agóra bejárata hangsúlyossá válnak a tér felől. A tér és a patak/park tengelyében kialakított nagyvonalú szabadtéri agóra a Pelikán park karakterét folytatja és viszi át a Március 15. térre, ezzel a zöldfelületi rendszert folyamatossá teszi. Az agóratert egy szinttel lesüllyeszti, hogy lépcsős kialakításával ténylegesen agóraszerűen tudjon működni. Az önmagában jó elképzelés az átfolyó zöldterületek és szabadtéri terek áramlását ugyanakkor megakasztja, inkább akadályt jelent a gyalogos átközlekedés szempontjából.

Az É-D-i irányban (a belváros iránya) összefűzött épület együttest K-Ny-i irányban átnyitja a Március 15-e tér és a Pelikán park között. Az összefűző épületszárnyak az emeleti szinteken kötik össze a rendezvényházat és a színházat. A két épület közötti udvar tere parkként folyik át és így összeköti a belvárost a parkkal. Kár, hogy ezt a

nagyvonalú városépítészeti koncepciót lerontja az agóratér folytatásaként kialakított, a színházat övező belső udvarok rendszere, mert a kisebb tömegekre bontás következményeképpen kialakult udvarok zsúfoltak és építészeti és funkcionálisan egyaránt nehezen értelmezhető alakúak. Konkrétan a nézőtér ovális tömege szinte hozzáér a keretes beépítéshez és elfogadhatatlan téri helyzetet eredményez.

A 18-as Honvéd u. szűkös keresztmetszetét a híd közelében felbővíti és közlekedési zónává alakítja. A mélygarázs egyik megközelítését is ide helyezi, míg a másikat a Deák F. u. – Markusovszky u. csomópontjánál kialakított új körforgalmi csomópontba vezeti be.

Közlekedési szempontból a pályamű a Petőfi S. u. – Szelestey L. u. körforgalmú csomópontját figyelembe veszi, de nem használja ki annak előnyös tulajdonságait.

A pályamű erényének számít, hogy láthatóan alaposan átgondolta a tervezett létesítmény várható forgalmából eredő járműlefolys igényeit, azonban a javaslatok kidolgozása nem elegendően szakszerű, esetenként hibákat tartalmaz, összességében nem optimális. (Pl. a Deák F. u. – Markusovszky u. csomópont körforgalmú kialakításában a Deák F. utcai kihajtások; a kitérés nélküli egyenes áthaladás; a 18-as Honvéd utcai mélygarázs és gazdasági bejárat csatlakozása).

A pályázó a létesítmény forgalmi kapcsolatait a korábban kialakult forgalmi rendhez képest több lényeges ponton újragondolja. A gyalogos megközelítést a tér és városközpont irányából megfelelően biztosítja, ám a patak parti sétányt ezen a szakaszon gyakorlatilag kiiktatja, kialakítását távlatban sem teszi lehetővé. A tér és a Pelikán park közti K-Nyi-i passzázst zavaró módon keresztezi a teherforgalom rakodásra szolgáló kiálló sávja, mely életszerű feltételek mellett a rakodó gépjárműveket pontosan a főirányt keresztezően állítja meg. A Deák Ferenc utca felé történő közút-kapcsolódások nem kellően átgondoltak. Aggályos a kisméretű körforgalomba benyitott mélygarázs bejárat továbbá az új körfogalom és a Hadnagy utca közti szakasz egyirányúsítása is számos gondot vet fel.

A fogadott parkoló állásokból tolató autók blokkolják az ez irányból távozó autók útját. A patak parti szerviz útról a csak jobbra kis ívben kihajtani tudó kamionok hegyesszögű kikanyarodása nem szerencsés megoldás.

A funkcionális kialakítás, funkcionális igények kielégítésének minősége

A keretes beépítés koncepciójából egyaránt következnek funkcionális előnyök és hátrányok. A terv az előadótermeknek a rendezvényteremmel történő egy tömbbe szervezését jól oldotta meg. Hátrány viszont, hogy az elnyúló beépítés hosszú körbefutó közlekedő folyosókat eredményez, és helyenként bonyolulttá teszi a funkcionális kapcsolatokat is, különösen a TV stúdiók és TV irodák környezetében. A közlekedőrendszer nem eléggé átgondolt és a körbejárhatóság több helyen nem biztosított.

A rendezvényterem és a színház előcsarnokának az emeleti összekapcsolása jó gondolat. A színház galériás előcsarnoki terében a lépcsősen emelkedő átjáró jól csatlakozik az étterem teréhez és megfelel a „vacsoraszínház” koncepciójának. Az előterek és a közönséfgalergiák terek kellő intimitást is képesek nyújtani. Ugyanakkor a terv konkrét megoldásai nem elég nagyvonalúak, a belső terek szétszabdaltak, akárcsak a már említett külső udvarterek. Az agóratérben kialakított terepmélyítés a park felé kinyitja az alsó szintet, ezáltal a mélygarászból nyíló alsó előcsarnoki tér természetesen megvilágítást kap.

Az udvar attrakciója lehetne a színház kívülről gömb alakú nézőtere, de annak kapcsolatai nem szerencsések (keskeny hidakkal kapcsolódik az előcsarnokhoz).

A pályamunka megtartja az MSH-t, funkcionális szempontból használhatóbbá teszi és megpróbálja vizuálisan megnyitni a park felé.

Színháztechnikai szempontból a gömb alakú nézőtér pusztán formai játék, akusztikailag is és funkcionálisan is tévedés. Megközelítései és a közönség forgalmi terei szűkösek.

A rendezvény terem bővítése és a színház pinceszinti raktárának az összekapcsolása előnyös.

Az épület kulturális tartalma, kulturális üzenetének ereje

Az épület legfontosabb kulturális üzenetét a keretes körbeépítés révén létrejövő jó arányú városi tömb és agóra-udvar, továbbá a Pelikán parknak a városi díszterre történő meghosszabbítása jelenti.

Az épület külső megjelenésében – a buborékba helyezett nézőtér jelenthetne különleges, a színház funkcióját emblematisztikusan megjelenítő látványelemet, de a kevésbé fantáziadús körülépítés miatt ez a motívum rejtve marad. Csak belülről vagy közvetlen közélről fedezhető fel, ezért e tekintetben a formálás öncélúnak tekinthető. Összegzésképpen elmondható, hogy a terv– minden építészeti, funkcionális és formálási bizonytalanságai ellenére bizonyítani tudja a beépítési koncepciójából származó előnyöket.

Gazdaságos megvalósíthatóság, fenntarthatóság, üzemeltetés, ütemezhető időbeli megvalósíthatóság

A javaslat a téren álló épületek közül a Sportház épületét integrálja a programba, megfelelő átalakítással és kibővítéssel. Gazdaságossági szempontból előnyt jelent, hogy második pinceszint kis alapterületen készül, és a tervezett mélygarázs is csak egy szinttel kerül a földszint alá.

Tekintve, hogy a pályamű műszaki leírása gépészeti munkarészt nem tartalmaz, a fenntarthatóság gazdaságossága nem ítéhető meg. A színház résznél a gépészeti berendezéseknek helyiséget biztosít, de a tervből nem állapítható meg, hogy ennek mérete és kialakítása elegendő-e, megfelelő-e?

A tervezett épület alapterülete nem éri el a 20.000 m²-t, ami a programnak megfelelő nagyságrend.

Az ütemezésre tett javaslat szerint a beruházás több szakaszra bontható, de az ütemezés egymásutánisága nem reális, az egyes ütemek önmagukban nem valósíthatók meg.

2. bírálati sorszámú pályamű

postai ragszám: CG 0000 00 18026812 0000

Építészeti minőség

A koncepció teljesen új épületben oldja meg az elvárt funkciókat, mégis az eredeti architektúra szabálytalan trapéz alaprajzából indul ki. Tükrözi is az MSH karakterét, így a formalista indíték nehezen szervezhető funkciókat és indokolatlan területi többletet eredményez. A főhomlokzatok „retró” lamellái és oszlopsora úgy idézi meg a Károlyi Antal féle architektúrát, hogy az eredetiből semmit nem tart meg. Külső megjelenése inkább igazgatási épületre utal, mint színházra.

Városszerkezetbe, környezetbe illeszkedés minősége

A pályamű a történetileg kialakult térkapcsolatokat és térarányokat alig változtatja. A park kapcsolat kínálta lehetőségekről lemond, ezt részlegesen és csak minimálisan a galéria üvegfalain át teremti meg. Az épületegyüttes kiszolgálása mind gyalogos, mind gépjárműforgalom szempontjából átgondolt, megoldott. A mélygarázs forgalma zökkenőmentesen lebonyolítható. A gazdasági forgalom /díszlet beszállítás, megoldása közlekedési és funkcionális szempontokat figyelembe véve jónak minősíthető, ugyanakkor a kerékpár forgalom és a rakodást végző teherautók azonos nyomvonalon történő elvezetése, eseti problémát okozhat.

A pályamű adottságnak tekinti a Petőfi S u. – Szelestey L. u. körforgalmú csomópontját. A mélygarázs (194 szgk.) megközelítése a Március 15. tér felől történik megfelelő le és felhajtó rámpakialakítással.

A funkcionális kialakítás, funkcionális igények kielégítésének minősége

Két tömbre osztott épület között többszintes, kicsit a bevásárló központokra emlékeztető tér alakul ki, amely a tér felé és a park fele is nyitott. Ennek közösségforgalmi elosztó szerepe van, de nem differenciálja azt. Az előírtnál jóval több helyiséget biztosít, melynek egy része Rock kocsmá funkciókat kapott. Hasonló többlet egy szinte önálló emeleti kiállítótér is. Az épület igen nagy, 36.000 m² feletti alapterületű.

A stúdió és egyéb TV helyiségek, a rendezvény terem felett elhelyezve készülnek, köztük még télikerttel is. Mindez szerkezetileg és funkcionálisan is bonyolult. A díszletek beállítása és mozgatása körülményes, vertikális mozgatásokkal történik. Az oldalszínpadok használatát az oda érkező felvonók megbénítják. Az öltözők méretezése és kialakítása nélkülözi a realitásokat – alulméretezett. Ugyanakkor mindkét főfunkcióhoz megismétli az öltözőket.

Az épület kulturális tartalma, kulturális üzenetének ereje

A pályamunka jellege illeszkedik a teret körülvevő házakhoz, ugyanannak a kornak a hangulatát idézi. Nem szerencsés a főbejáratnak a két épületrész közötti elrejtése. Az embereknek keresniük kell a helyet, ahol az üvegfalon átmehetnek. Az épület homlokzata nem sugározza a színes, változatos kulturális szolgáltató funkciót, inkább irodaház vagy más középület érzetét kelti. Belülre 1000 fős Rock kocsmát is tervez a pályázó. Annak semmiképpen nem ez az adekvát megközelítése. A belső terek elegánsak, de bonyolultak közönségforgalom szempontjából. A további kulturális funkciók a színház köré szervezve alakultak, és megvalósítják a kiíró erre vonatkozó elvárásait.

Gazdaságos megvalósíthatóság, fenntarthatóság, üzemeltetés, ütemezhető időbeli megvalósíthatóság

Sem az SZTK, sem az MSH épületét nem tartja meg, mégis az egyik legnagyobb alapterületű pályamű, nyilván a betervezett többlet funkció miatt. Az épületegyüttes magas beruházási és fenntartási költségeit nem ellensúlyozza a többletfunkcióként felkínált Rock-kocsma várható kulturális, vagy pénzügyi hozadéka. Tartózkodik a pályamű a túl mély pinceterektől, ez a megvalósítás szempontjából előnyös.

A nagy fűtött légtér miatt fenntartása költséges. Igaz, a két fő funkció (színház és rendezvényterem) külön-külön hő- és hűtési központot kap részben ütemezhetőségi célból is.

Gazdaságossági célból napelem kiegészítés készül. Az eltérő funkciók különálló szellőző rendszereket kapnak hővisszaverős kivitelben.

Az épület összes alapterülete 36.000 m², rendkívül nagy.

A két nagy tömbre osztott épület lehetőséget ad két ütemben való megépítésre, de ez csak bizonyos kompromisszumok árán lehetséges.

3. bírálati sorszámú pályamű

postai ragszám: CG 0000 00 33964401 0000

Építészeti minőség

A pályamű alapkonceptiója: a Király utca és távolabb a víztorony tengelyére – utóbbi ellenpárjaként – helyezni a színházat és szoborszerűen hangsúlyozott zsinórpadrólását. Az átalakításokkal megtartott MSH épülettel a tömszerű együttes a zsinórpadrólás-szobor túlméretezett „talapzatává” válik. Az új központ egész tömegét e megoldás a Március 15. térre és ugyanakkor a Deák Ferenc utca felé tolja. Így a Március 15. tér és a Honvéd utca fele eső rész válik városi- és díszterré, mely a Pelikán park és a patak fele nyitott. A parkkal való új kapcsolat előnyeit a pályamű nem tárja fel. Az elbontott egészségház helyén kialakított – az épülethez tapadó – nagyméretű vízmedence eltörpül az együttes roppant tömege mellett.

A pályázó ugyanakkor jól tagolja a bejáratokat soroló főhomlokzatot. A Pelikán park ligetes környezete és a Weöres Színház ellenpontozó kompozíciót formáz. Az épületet jellemző „kapusor” azonban olyan nagyméretű konzolokat és monumentális pilonokat eredményez, amelyek az épületet a városszövet szerkezetétől és a park menti beépítés architektúrájától (pl. a műemléki értékekkel bíró szálloda) idegenek.

A ház belül a három fő funkciót a törtvonalú főhomlokzatra szervezi: A TV Stúdió a Karinthy F. utca két oldalán húzódó – igen vegyes képet mutató – lakóházak térfala felé zárja az együttest és nyúlványa árkádosan, kulisszaszerűen a körforgalomig elnyúlik.

Az építészeti formálás színvonalas, de az együttes egésze inkább presztízsberuházást mutat, mint a kulturális tartalmat kifejező architektúrát.

Városszerkezetbe, környezetbe illeszkedés minősége

A pályamű az É-D-i irányba elnyúló meglévő Március 15. teret átforgatja. A Honvéd u. szűkös szakaszát így akadálytalanul bővítheti fel, és területet nyer a közlekedési terület – körforgalom – bővítéséhez. A Március 15. tér É-i szakasza a terven utca szélességére zsugorodik, a kialakított új tér viszont Dél és Kelet felé jelentősen kitágul.

A tervezett mélygarázs (151 db szgk.) megközelítése a Március 15. téri csomóponti ágról történik egy közös ki- és behajtó rámpán keresztül, 2 x 2 forgalmi sávval. A kialakítás forgalomtechnikailag nem szerencsés, a rámpa hossza rövidnek tűnik. A teremszerű parkoló elhelyezés rendezvény után belső forgalmi torlódást eredményez.

Egyéb megoldásaiban (buszparkolás, gazdasági bejáratok) a pályamű közlekedési kapcsolatai megfelelőek. A teherforgalmi megközelítés, a buszparkolás megoldott, jó megoldás a gazdasági forgalom nyitott kialakítása.

A funkcionális kialakítás, funkcionális igények kielégítésének minősége

A meglévő MSH főhomlokzata elé helyezte a színházat, tőle délre keskeny épületszárnyban helyezte el a TV stúdiót. A színházban javasolt, alaposan kidolgozott alternatív színpadi koncepció a kamaraszínház és a rendezvényterem mellett kissé öncélúan hat. Az együttesben megtartott-körülmótt régi Sportház funkcionálisan jól elválasztott, de épületbelsőben mégis megjeleníti a színházról idegen léptéket. A színházról délre eső területen a parkkal kapcsolódó megoldás jelentős funkcionális áldozatokkal jár. Ilyen az MSH túlzott átépítése, a néhány kedvezőtlen alaprajzi kapcsolat.

Az erősen tömbösített épületben a különböző funkciók keverednek. A TV stúdiók kiszolgáló helyiségei távol vannak. Az MSH kiszolgáló terének bővítése gyakorlatilag csak az épület elbontásával lehetséges.

Az épület kulturális tartalma, kulturális üzenetének ereje

A pályamű új térszervezésével az épület előtt a lehető legnagyobb mértékben kitérítve a Március 15-e teret. Sokcélú kulturális- és agorafunkciót keresve törekszik nyitni ebbe az irányba. A színház előtere is megpróbál ennek megfelelni, de hosszan tagolt, szétdarabolt tér keletkezik. A szintek túltagolása (pl. kiállító-terem magasra, Stúdiószínpad -2 szintre helyezése) nem kedvező.

Gazdaságos megvalósíthatóság, fenntarthatóság, üzemeltetés, ütemezhető időbeli megvalósíthatóság

A javaslat a téren álló épületek közül az MSH-t alakítja át rendezvényteremmé, a többi téren álló épületet elbontja. Az MSH azonban olyan mértékű átalakításon esik át, amely megkérdőjelezi megtartásának gazdaságosságát. A második pinceszint – 9m-en, míg az első –4,75 m-en található, ami már megkívánja a résfal építését.

A tervezett épület alapterülete alig haladja meg a 20.000 m²-t, ami a programnak megfelelő nagyságrend.

A gazdaságos üzemeltetés a műszaki leírás gépészeti fejezetének hiányában nem ítélni meg. A színház funkcionál területet biztosít a gépészeti berendezéseknek.

A pályamű ütemezési javaslata 4 beruházási szakaszt azonosít, ténylegesen azonban csak az épületbontások valósíthatók meg önállóan.

4. bírálati sorszámú pályamű

postai ragszám: CO 0000 94 50883181 0000

A pályaművet a Bíráló Bizottság 4,500 millió Ft összegű II. díjban részesítette

Építészeti minőség

A pályamű – mérlegelve a lehetséges beépítési módozatokat – a meglévő térszerkezet és a domináns építészeti elemek minél nagyobb mértékű megtartását tűzte ki célul. Filozófiáját a városlakóknak a megszokott épületekhez való kötődésére és a megtartásból származtatható költségmegtakarításokra alapozza.

Így kívánja a megmaradó épületeket egyetlen nagy egységbe integrálva, azok „szoborszerű” elhelyezkedésének térfalalkotó, hangsúlyképző szerepét felhasználva újrafogalmazni a Március 15. teret, melynek most már városi fórum szerepet szán.

A bemutatott megoldás az ún. „megtartó” koncepciók között az egyik kiemelkedő példa.

A pályázó az MSH és az SZTK épületet is megtartja. Az utóbbi kettőt egy óratoronnyal és az arra vezető monumentális rámpával, az ezt keretező „szalaggal” korszerűsíti. Ez alatt a „szalag” alatt nyílik az új színház-tömb és a régi épületek közti közös foyer. A Március 15. téri főbejárata az ellentétes oldalon a park felől, híd-szerűen helyezi el a stúdió színpadot egy „buborékban”. Utóbbi forma kissé idegen az épületegyüttestől, és kis mérete miatt furcsa zárványként jelenik meg. A főhomlokzatra helyezett nagyméretű, állandóan működő kivetítő az új trendekhez igazodó hangsúlyt ad a főhomlokzatnak, állandó mozgást, változást kölcsönözve annak. A tér lakóházaival nyugodt, mérlegszerűen kiegyensúlyozott tömegképzést állít szembe. A „buborékot” a főbejárati tömegalakítás szerencsésen háttérbe helyezi. A régi épületek megtartása a funkciókat illetően elfogadható.

Városszerkezetbe, környezetbe illeszkedés minősége

A pályamű a Pelikán park zöldfelületi rendszerét a Március 15. térig szinte megszakítás nélkül vezeti át. Ezzel az új együttes szinte a zöldbe ágazódik, melyet a kertészetiileg felgazdagított meglévő tér is hangsúlyoz. A meglévő burkolt felületeket lecsökkenti, teresedést csak a főbejáratoknál enged. A tér északi részét záró megmaradó magas SZTK tömbből kiindulva a teret kissé leszűkíti. A Március 15. tér átalakítása sok zöldet tartalmaz.

Forgalomtechnikai javaslatok áttekinthetőek, egyszerűek, világosak. A körforgalom előnyös bevonásával a tervezett létesítmény forgalma a környező utcákban, csomópontokban várhatóan nem eredményez forgalmi torlódást, ezáltal nincs szükség egyéb útkorszerűsítési beavatkozásra.

Forgalmi rend-változtatást nem tervez. Jól használja ki a meglévő közlekedési vonalak kapcsolódási lehetőségeit.

A pályamű a Petőfi S. u. Szelestey L. u. körforgalmú csomópontját figyelembe veszi, illetve annak továbbfejlesztését javasolja azáltal, hogy önálló, hatodik csomóponti ágként kapcsolja közvetlenül a körpályához a mélygarázs kétirányú forgalmi rámpáját. A megoldás, mivel belső városi csomópontokról van szó, elviekben elfogadható, továbbá gördülékeny ki- és behajtást tesz lehetővé a kulturális centrum látogatói számára. A mélygarázs felügyeleti rendszere és a díjfizetéshez szükséges épített infrastruktúra biztosított. A parkoló a nappali órákban hétköznapokon rásegít a városi parkolási problémák megoldására, amit a városközpont közelsége lehetővé tesz. A pályázati kiírásban szereplő parkolósza-
mót biztosítja.

A szükséges autóbusz parkolót a Deák F. utcában biztosítja, a gazdasági bejáratok elhelyezése megfelelő. A kialakításnál ügyelni kell a mértékadó szállító jármű fordulási sugarára.

Gyalogos forgalmi kapcsolatai jól átgondoltak. A jellemző és hosszú távon dominánsnak tekinthető megközelítési irányokból áttekinthető, jó megközelítést ad. Szép passzázzsal köt át a Pelikán park irányába, ahol egy vízi színpaddal játék lehetőséget adva a színház számára, közönségcsalogató módon lép át a platánok keretezte lágy természetbe. A mélygarázs és az épület gyalogos kapcsolata megfelelő. A gyalogos közlekedési vonalak akadálymentesítettek.

A kiszolgáló teherforgalom és a park gyalogos összekötése szintben elkülönül, keresztezés nincs.

A konyha gazdasági kiszolgálása nem zavaró helyen, a Honvéd utca felőli oldalon helyezkedik el, a Király utcai nézetből az épület által takartan.

A díszletszállítás szintbeli elkülönítése nagyon jó gondolat, de a rakodó – áthajtó kialakítása kevésbé veszi figyelembe, hogy a legtöbb ilyen célokat szolgáló gépkocsi dobozos, hátulról pakolható és a mellette történő továbbhaladást is lehetővé kell tenni, ha több jármű érkezik szállítmánnyal. Helyesen választja ki a teherforgalom mozgásirányát is a 18-as Honvéd út irányába.

A funkcionális kialakítás, funkcionális igények kielégítésének minősége

A pályamű igazolja, hogy mindkét épület felhasználható a kívánt funkciókra: az MSH a rendezvényterem céljára, az SZTK elsősorban a TV stúdióknak, de jól kapcsolható a színházhoz is. Nehézséget okozhat az MSH alatti öltözők kialakítása, de megoldható. A középső felülvilágított tér nagyvonalú kapcsolatot teremt a park, a tér és az alagsorba telepített előadótermek közt.

Színháztechnika:

Az épületek megtartása érdekében a technológiai megoldások helyenként kompromisszumokkal terhesek. Az öltözők a stúdió színpad esetében távol esnek a fellépési helytől. A rendezvénytermet kiszolgáló raktárak nem bővültek, a pincébe helyezett öltözők és konferenciatermek nem szerencsések.

Az épület kulturális tartalma, kulturális üzenetének ereje

A pályamunka erőssége a két épületrész közötti fedett tér, amelyből minden irányban be- illetve átjárás van a színház és a rendezvényterem felé. A tömb középület jellegét az átfogalmazott óratorony jelzi, ami itt nem egészen indokolt. A színház és a stúdió kapcsolhatósága, kiszolgálása korrekt.

A stúdiószínpad a nyitott városi tér fölé helyezett buborékban nem szervesül az épület egyik részével sem, önálló színházként funkcionál.

Gazdaságos megvalósíthatóság, fenntarthatóság, üzemeltetés, ütemezhető időbeli megvalósíthatóság

A létesítmény beruházási oldalán a legtöbb épület megtartásával számol. Mivel ezeket az épületeket szerkezetileg sem kérdőjelezi meg, tehát nem végez olyan beavatkozásokat jelentős mennyiségben, ami a szerkezet megtarthatóságát alapvetően gazdasági megfontolásokból inkább elbontásra ítélné. Az épületegyüttes a beruházási oldalán költségkímélő, gazdaságosan építhető megvalósítható projektként mutatkozik meg.

Üzemeltetési oldalon kirívóan költséges megoldások nem látszanak. A beépítendő technológia helyes, költséghatékony kiválasztásával jól üzemeltethető, fenntartható beruházás lehet.

Az épületgépészeti és épületvillamossági megoldások szűkszavú ismertetése megmarad egy építészeti ötletpályázat szintjén, túlzottan sok részletbe nem enged bepillantást.

A gépészeti berendezések a színház részen kerülnek elhelyezésre, épületen belül. A szükséges kültéri berendezések takartan készülnek.

Hátránya, hogy a két ütemben történő megvalósítás a Rendezvényteremmel indul, így a gépészeti ellátás nem lenne megoldott provizóriumok nélkül.

A létesítmény alapterülete 22.000 m², ami a pályázati kiírásban kért nagyságrendet közelíti. Megvalósíthatósága, beruházási költségigénye így szükségszerűen a gazdaságosnak nevezhető sávban mozog, különösen, ha számba vesszük azt a tényt, hogy jelentős alapterületeket megőriz a régi épületekből.

A létesítmény megépítése két ütemben megvalósítható. A javaslat szerint először a rendezvényterem felújítása készülne, ami a színháznak ideiglenes otthont adhatna a második ütemben megvalósuló többi létesítmény építésének idejére. A sorrend azonban lényegében megfordítható.

5. bírálati sorszámú pályamű

postai ragszám: CG 0000 00 33964414 0000

A pályaművet a Bíráló Bizottság 800 ezer összegű megvételben részesítette.

Építészeti minőség

A bemutatott kialakítás a tér egyetlen épületét sem kívánja megtartani. A teljesen új, egy tömbként megjelenő épületegyüttes a jelenlegi Március 15. tér gyalogos felületét foglalja el.

Fő homlokzatával a városközponttól elfordulva keletre néz, klasszikus telepítési módot követve új teret alakít ki ebben az irányban, és a park felé fordul. Ez a kompozíció természetesen sérül abban, hogy a fő megközelítési irányok felé (gyalogos: Király utca, gépjármű: Petőfi S utca) nem a keleti park felé néző főhomlokzatával fordul, hanem oldal homlokzataival. Kiszolgáló kapcsolatait a megtartott, Karinty utca felőli szerviz úton valósítja meg. Ez a megoldás az épület kiszolgálásának szempontjából megfelelő, azonban a térfal nyugati oldalán meglévő funkciókat használók életminőségét rontja

A tömegalakítás műleírásban szereplő elvei dicséretesek, kár, hogy az utcává szűkült eredeti Március 15.-e tér térfalánál az egytömegű épületkialakítás miatt ez nem érvényesül.

A telepítés során két főhomlokzat keletkezik, az egyik a Király utca felé, egy jelentős vetítő felülettel és egy étterem portállal, mely árkádosan átfordul a Pelikán park felőli reprezentatív főhomlokzat felé. Utóbbi egységes, rejtett szimmetriájával mégis a város meghatározó kulturális intézményének arculatát tudja megjeleníteni. A patak part városi sétányként való megfogalmazásával ez a megérkezés kellően ünnepélyes lehet, bár használhatósága kérdéses lehet, hiszen a Fő tér felől érkező gyalogos közlekedéstől kitérőt igényel, nem beszélve az út színvonalas kialakításának, szükségességéről. A Király utca felőli jelenlegi kapcsolat kényszerűen magán viseli egy jelentős főúton való átkelés (körforgalom) negatív hatásait. Ezt a problémát fokozza, hogy az átkelő-torlódó tömeg terét megszünteti a telepítés azzal, hogy lecsökken a tér déli oldala. Ugyanakkor az ide tervezett LCD fal a kor jellegének megfelelő pontos vizuális válasz a szintén csak látványában élő „tengelyvégpont”, a víztorony jelenlétére.

Városszerkezetbe, környezetbe illeszkedés minősége

A pályamű a jelenlegi térstruktúrát teljes egészében átépíti. A meglévő Március 15. tér utca arányúvá szűkül, a díszteret a körforgalomtól északra alakítja ki úgy, hogy a patakpartra fordul be, annak teljes hosszában, így a főbejáratokat a patak felé tudja tájolni, míg a gazdasági megközelítéseket a nyugati oldalra helyezi. A megoldás előnye, hogy a park és a kialakult új tér nagyvonalú bejáratú térprogramot képez. Hátránya, hogy a történelmi városrész gyalogos forgalma tradicionálisan a Király utcán bonyolódik, ezen csak a patakparti sétány rehabilitációja (partrendezés városi minőségű zöldfelületek, burkolatok) kiépítése után van esély.

Közlekedési kapcsolataiban a Petőfi S. u. – Szelestey L. u. körforgalmú csomópontját adottságnak tekinti, forgalomtechnikai szempontból vizsgálva is egyszerű, világos és jól átgondolt. A parkológarázs (150 szgk.) szétválasztott, egyirányú le- és felhajtása gyors, biztonságos gépjármű kiszolgálást biztosít. A tervezett megoldás előnye, hogy a parkoló garázs kijáratát a leendő körforgalomra fűzi fel, így a rendezvény után gyors, torlódásmentes, biztonságos parkoló kiürülés

várható. A körforgalom elosztja a forgalmat, így ez a megoldás nem terheli a környező utak csomópontjait (pl. Honvéd tér).

A pályázó a tér „megfordításával” teljesen új, az eddig megszokottól eltérő közlekedésszervezési koncepciót állít fel. A választott megoldás nagyobb, városszövetet érintő változtatást, újragondolást feltételez. A szép, gyalogos-kerékpáros feltárás a park felé fordított főbejáratra mutat, de egyben indukálja a patakparti sétány méltó átépítését mindkét irányba. Az utcává szűkült Március 15. tér felé néző gazdasági bejárat és rakodótér működtethető, de a lakóházak miatt környezeti terhelése zavaró lehet. A mélygarázs közútkapcsolatai jól átgondoltak.

A funkcionális kialakítás, funkcionális igények kielégítésének minősége

Az épület park felé fordított főbejárata és a kapcsolódó hosszú előcsarnok biztosítja azt az agóra rendszert, melyet a kiírás kért. Az elrendezés lehetőséget ad az előcsarnok és az öltözők közös használatra is a különböző funkciók számára. Nagyvonalú és újszerű megoldás, amellyel azonban a szombathelyi közönségnek egy ideig barátkoznia kell. A Pelikán park e megoldással előnyös pozícióba kerül. A funkcionális kapcsolatai jók.

Színháztechnika:

Logikusan szervezett funkciók. A mellékszínpadok többcélú felhasználására tett javaslatai figyelemre méltóak, bár a kiírás elsődleges célja a repertoár színházi működés kiszolgálása volt. A díszletszállítás vertikális megoldása nem kielégítő. A többcélú terem és a konferencia funkciók kialakítása példás.

Az épület kulturális tartalma, kulturális üzenetének ereje

Az épülettömb teljesen újjászervezi a teret, azzal, hogy fő homlokzatát és főbejáratát a Pelikán park felé fordítja. Éppen ezért a város felé forduló tömbjével és színvilágával kell hangsúly teremtenie, vonzást gyakorolnia a tömegre, a közönségre. Szerencsés, hogy legnyitottabb terei /étterem, kávézó/ a Király utca felől helyezkednek el. Az egységbe szervezett funkciók, szolgáltatások nagy hangsúlyt adnak az épületnek. Kíváncsivá tehetik az arra járókat. A belső térszervezés ugyanakkor kevés lehetőséget kínál a többi kulturális szolgáltatásnak.

A közösségforgalmi terek minden irányból átjárhatók, ezt még jobban ki lehetne használni egy „kultur utca” jellegű belső tervezéssel. Az épület üzenete, hogy új nézőpontból is lehet közelíteni ehhez a városi térhez, és ez a feszített helyzet melyet a klasszikus, park felé irányított tengelyes telepítés, és az oldalirányból érkező közönségforgalom teremt, mind kívül, mind belül is újdonságokat kínálhat.

Az épület szimmetriára hajtó tömbje ugyanakkor valamilyen harmóniát, egyben kissé konzervatív középület felfogást is sugall. Így talán sokakat szólíthat meg.

Gazdaságos megvalósíthatóság, fenntarthatóság, üzemeltetés, ütemezhető időbeli megvalósíthatóság

A pályamű az ütemezhető megvalósítás lehetőségét kompromisszumokkal bár, de tartalmazza. A bemutatott ütemezés a város igényeinek nem felel meg: a városi rendezvények helyéül szolgáló funkció kívánatos, hogy a lehető legrövidebb ideig szüneteljen.

Az épület megjelenése az egy ütemben való megépítést sugallja.

A gazdaságos működtetést, fenntarthatóságot aktív épületgépészeti eszközökkel kívánja elérni: A teljes létesítmény egy hőtermelő és egy hűtési központot kap. Takarékos üzem megvalósításához talajhő hasznosítást javasol. A közös hő és hűtési ellátás a szakaszos megvalósítást nehezíti.

A légttechnikai ellátás a különböző területekre /pl: öltöző, nézőtér, stb./ külön-külön berendezéssel biztosított. A pályamű energiatakarékos hővisszanyerős készülékeket javasol. A beépített összes alapterület mintegy 20.760 m², ami megfelel az programban meghatározott átlagos igényeknek.

6. bírálati sorszámú pályamű
postai ragszám: CG 0000 00 04180337 0000

A pályaművet a Bíráló Bizottság 2,4 millió Ft összegű IV. díjban részesítette.

Építészeti minőség

A pályázó az MSH épületét a pályázati kiírás ajánlásának elfogadásával megtartja, míg az SZTK épületét elbontja és helyette új színházépületet hoz létre. Az MSH kisebb átalakításával és az új színházzal két különálló épület keletkezik, melyet építészeti egységesen kíván kezelni a homlokzatok homogén építészeti megfogalmazásával, valamint a sportház oldal- és hátsó ölelésbe foglaló hozzáépítéssel.

Az egy épületbe komponálás eredményeként differenciálatlan, de tartalmában mégis szétváló építészeti együttest eredményez a tervezett megoldás. Megfogalmazott célja a kulturális létesítmények nyitottsága, melyet a közönségterek nagy összefüggő üvegfelületek mögé helyezéssel, közvetlenül a térhez kapcsolással valósít meg. Jó érzékkel komponálja meg a térfalakat, azok irányát és kísérletet tesz a nagy üvegfelületek homogenitására az úgynevezett redőzött felület kialakításával. A homogenitásra való törekvés az épületegyüttes összefogottságát kívánja szolgálni, ugyanakkor ennek eredményeként a homlokzati felületen nem strukturál, a főbejáratot építészeti jelöléssel nem jelöli ki kellő hangsúllyal.

Az építészeti tömegalakítás megosztott tömböt hoz létre, mellyel kedvező tagolást ad a Március 15-i tér hosszú, nagyléptékű keleti térfalának. Ez a strukturálás részben funkcionális tartalmat kíván jelezni, részben pedig felel a tér nyugati térfalára. Hiányzik ugyanakkor az épület emblemátikussága, az építészeti megformálás átütő ereje, mely egyértelműen jelzi a város színházát. A szoborszerűen kialakuló belső épülettömbök – a sportház és a zsinórpádlás zárt magas tömege – az őket S alakban körbefonó alacsony tömegek mögött a gyalogos terek magasságából rejtve maradnak.

Városszerkezetbe, környezetbe illeszkedés minősége

Közlekedési szerkezete elfogadja a Király utca végében tervezett körforgalmi csomópontot, mely kényszerhelyzet következtében a Március 15-e tér és a színház épületegyüttese leszakad a belváros gyalogos forgalmáról. Érzékeli, hogy a Március 15-e tér forgalma, közlekedési rendje zavaró hatással van a tervezett létesítmény környezetére, de ez ügyben határozott döntést nem mer felvállalni. A tér forgalmi rendjének megváltoztatását nem tervezi, az útterület díszburkolattal történő kiépítését és ezzel egyidejűleg a forgalom csillapítását javasolja.

A pályamű az épületegyüttes kapcsolatainak kimunkálásánál nem használja ki megfelelően a környező utcák közlekedési rendszerében rejlő előnyöket. A körforgalomba torkolló díszburkolatos, vegyes forgalmúvá tett közút nem szerencsés megoldás. A színházi díszletszállítás a 18-as honvéd útról teherautók tolatásával nem kivitelezhető. Ugyancsak zavarosnak tűnik a mélygarázs bejárata elé keresztbe állított teherkocsi rakodóhely a rendezvényterem gazdasági bejáratánál.

Fontosnak értékeli a pályázati kiírás azon szakaszát, mely megfogalmazza a Pelikán park, a tervezett létesítmények és a Március 15-e tér kapcsolatrendszerének kialakítását. Ezt a kapcsolatrendszert a térfelület épületegyüttesen keresztüli nyitott átvezetésével, a térre merőleges gyalogos passzázs kialakításával tervezi megoldani. E döntés értelmében a létesítményeket a közönségterekben megosztja,

azok közös működésének lehetőségét elveszíti. A tér és a park gyalogos kapcsolata érdekében feláldozza a közös közönségforgalmi teret, ugyanakkor ennek a gyalogos passzázsnak nincs funkcionális tartalma, az étteremmel határolt szakaszt leszámítva az épületek közönségforgalmi tereihez, funkcióihoz nem kapcsolódik.

A tervezett kétszintes, 300 férőhelyes mélygarázs belső forgalmi rendje vázlatos, újragondolandó (fordulási sugarak biztosítása, rámpakapcsolata a belső közlekedő utakkal, parkolók egymáshoz viszonyított helyzete). A tervezett útcsatlakozások (mélygarázs, gazdasági bejáratok) helye elviekben megfelelő, de azok forgalomtechnikailag kidolgozatlanok, a helyszínrajzon csak jelzésértékűen kerültek feltüntetésre.

A funkcionális kialakítás, funkcionális igények kielégítésének minősége

A pályázati terv alapvető döntése, hogy a színház és a sportház közönségforgalmi funkcióját szétválasztja. Ez a döntés vitatható, hiszen ezzel megosztja a létesítmények használatát és vele együtt a használóit is. E döntéssel a két épületet elkülönülő státuszba helyezi, óhatatlanul alá- és fölérendelő viszonyt hoz létre. A terv alapdöntését elfogadva az épületek funkcionálisan átgondoltak, jól működőek, a pályázati kiírásban megfogalmazottaknak megfelelőek.

A színház és stúdiótechnikai folyamatok átgondoltak, megoldottak. Az épületek, különösen a színházépület kialakítása kompakt, melynek következtében a közlekedési és anyagszállítási útvonalak rövidek. A stúdiószínpad TV stúdióként is történő hasznosítása figyelemre méltó javaslat.

Az épület kulturális tartalma, kulturális üzenetének ereje

Az építészeti minőség kritikájában elhangzott az épület emblemikus erejének hiánya. A nyugati homlokzat egységes és elegáns képet ad a Március 15-e térnek, ugyanakkor hiányzik az épületből az az erő, az a frissesség, mely egy XXI. századi színházat szimbolizálna. Az épülettömb vizuális üzenete a jelenlegi építészeti arculat megszüntetésével, az új megteremtése, melynek ölelésében megőrzi annak egy értékes elemét. A színház belső közönségforgalmi terei mozgalmasságot mutatnak, ugyanakkor a többszintes előterekbe nincs tudatosan betervezve a kulturális és szolgáltatási funkciók elhelyezése. Az épületegyüttes a színház és a rendezvényház vagy sportház látogatóinak kiszolgálására koncentrál, a város nyitott kulturális tereként kevésbé működőképes.

Gazdaságos megvalósíthatóság, fenntarthatóság, üzemeltetés, ütemezhető időbeli megvalósíthatóság

A pályázati kiírás gazdaságos megvalósíthatóságára irányuló követelményét az épület teljesíti. A jól szervezett kompakt alaprajz tágas közönségforgalmi térrendszerrel, melynek összes alapterülete 24.200 m². Az épület építészeti arculatát meghatározó, vizuális nyitottságát biztosító nagy üvegfelületek általános alkalmazása építési és fenntartási költség miatt felülvizsgálandó. A pályázati mű meghatározza a létesítmény épületgépészeti rendszerét. E meghatározásban a ma korszerű technikákat állítja hadrendbe. Alapvetően gázenergiával történő hőtermeléssel, folyadékűtős berendezésekkel és hő-visszanyerő beépítésével szerelt szellőzőrendszerekkel tervez. A takarékos üzem mód megvalósításához geotermikus kutak építését javasolja az energiaellátás rásegítése érdekében. A geotermikus kutak megvalósítása kétséges.

A tervezett létesítmény az ütemezhetőség szempontjából a legtöbbet tudja nyújtani. Megtartja a sportházat, mely létesítmény üzemelése mellett a színház felépíthető. A két létesítmény összekötése a sportház átépítése később bármilyen időeltéréssel megvalósítható, a színház működőképességét nem befolyásolja. Az ütemezhetőségben megvalósuló előnyök azoknak a döntéseknek a következménye, hogy egyrészt a tervező a sportházat megtarthatónak ítéli, másrészt felvállalja a közönségforgalmában egymástól szétváló intézmények létrehozását.

7. bírálati sorszámú pályamű

postai ragszám: EE 118 671 415 CA

Építészeti minőség

Városszerkezeti, tömegformálási, illeszkedési szándékait a kiírás vonatkozó elemeivel magyarázza. A rendezvényház megtartásával, annak formai, alaprajzi jellegzetességeit vetíti át a létrehozott új struktúrára. A paralelogrammákból álló séma váltva nyit a Március 15. tér és a park felé, nyitott, fellazult térformát hozva létre. A főfunkciókat ölelő „kígyózó” szalag főszereplővé válva szervezi-egyesíti a két tömeget, azok legmagasabb pontjait rendezve enyhén lejtő síkja alá. Ezzel a döntéssel az épületegyüttes egy épületté olvad össze, melyet lecsapások, letörések próbálnak léptékhelyessé finomítani.

Városszerkezetbe, környezetbe illeszkedés minősége

A körforgalmi csomópont környezetében a teret öblössé, az északi részen pedig szűkösebbé formálja. A két főtömeg közé a patak ovális tóvá duzzasztásával és park zöld felületének átvitelével alakít ki térbővületet. Az így kirajzolódó tengelyt és az átkötést túlhangsúlyozott kapu-motívum ünnepli. A tömegalakítás elve léptéktelen megoldást szül, melyet a dinamikus vonalvezetés sem tud oldani. A Március 15. tér és a Pelikán park közötti kapcsolatot gyengíti a tervezett mélyudvar.

A pályázó a Petőfi S. u. – Szelestey L. u. körforgalmú csomópontját adottságként figyelembe veszi. A szükséges parkolást a kiírás feltételeinek megfelelően saját területen biztosítja. A kétszintes mélygarázs kialakításának különös előnye, praktikus megoldása, hogy autós előteret képez ki, ahol az utasok be-, illetve kiszállása megtörténhet. A mélygarázs kialakítása forgalomtechnikailag egyszerű, jól áttekinthető, gyors, torlódásmentes gépjármű kiszolgálásra nyújt lehetőséget.

Hiányosságként említhető, hogy a pályamű a kiírás előírásai ellenére nem tesz említést az autóbuszparkolás megoldásáról.

A funkcionális kialakítás, funkcionális igények kielégítésének minősége

Az MSH megtartása és kiegészítése mellett azzal részben összekötött hasonló tömegű épületet hoz létre, melyben a színház és a TV stúdió kerül. A rokon tömegek közé bevezeti a parkot.

Tömör funkcionális elrendezést hoz létre, melynek gazdasági - kiszolgáló fele jó kapcsolatokkal bír, a közönségforgalmi oldalon azonban csak a pinceszinten van méltatlanul alultervezett átjárás. Az emeleten kialakított kilátó csak gazdasági oldalról közelíthető meg (öltözők).

A Rendezvényterem megcélzott átalakítása gazdaságtalannak tűnik. A meglévő szerkezet megtartása a leírt kiváltások árán, és újabb szerkezeti réteg szükségszerű kiépítését feltételezve nem elfogadható megoldás. Az oszthatóság is megkérdőjelezhető.

Színháztechnika:

Mellékszínpadok alapterületei csökkentettek; öltözők a színpadtól távol vannak. Nagy próbaterem öltözőkkel való kapcsolata, a teherforgalom nincs jól megoldva.

A rendezvényterem kialakítása kérdéses, a színpad - öltöző kapcsolat nehézkes (rendkívül nagy távolságok). A színpadra való belépés erősen korlátozott. A kör alaprajzú TV stúdió elhibázott forma.

Az épület kulturális tartalma, kulturális üzenetének ereje

A tér felé egységes benyomást keltő homlokzat kialakítására törekszik. Ezt szolgálja a szalagszerű tető alkalmazása. A TV Stúdió tömege erőltetetten túljátszott, bonyolult megoldás. A süllyesztett tér, magas határoló falaival elszakad a parktól, így a tó és a köré szerveződő park értéke csökken, igazi agóra nem jön létre, az elemek önállósulnak, szétesnek. Így az épület megjelenése sem válhat jelentéshordozóvá.

Gazdaságos megvalósíthatóság, fenntarthatóság, üzemeltetés, ütemezhető időbeli megvalósíthatóság

A javaslat a téren álló épületek közül az MSH épületét integrálja a programba, az új színház épületét melléépíti. A két pinceszint és a kétszintes mélygarázs kb. 6-8 méter mélyen kerül a föld alá.

A pályázó a benyújtott pályaművek közül az egyik legkisebb alapterületen, (a számolási hibát korrigálva) kevéssel több, mint 16.000 m²-en valósítja meg a megkívánt funkciókat. Nem ellenőrizhető azonban, hogy az összesített helyiség-kimutatásban szereplő négyzetméter adatok a tervlapokkal megegyeznek-e.

Az épület üzemeltetésének gazdaságossága a műszaki leírás gépészeti fejezetének hiányában nem ítéhető meg. A szükséges berendezések elhelyezésére helyiségeket biztosít, továbbá szabadtéri telepítésű berendezéseket alkalmazhat.

A leírás ütemezési javaslatot nem tartalmaz, alaprajzi szervezési miatt az együtemű kivitelezés valószínűsíthető.

8. bírálati sorszámú pályamű

postai ragszám: CG 0000 00 29299238 0000

Építészeti minőség

A pályamű az MSH megtartásával, az SZTK helyére tervezett új színház épülettel 2 épületből álló együttest hoz létre. A két házat a 2.-3. emelet szintjén hídszerűen köti össze és ezzel kapuzatként kialakított kapcsolatot képez a Pelikán Park irányába. Az MSH-t egy új szint ráépítésével építi össze a tervezett új színházépülettel.

Térképzése egyszerű és elegáns, de a színház alaprajzának poligonális szerkesztése önmagában nem eredményez eléggé tagolt tömeget, a környezetéhez pedig nem kötődik. Így sem beépítésében, sem tömegében – homlokzataiban nem hoz létre igazi városi építészeti értéket, külső és belső terei nem tudnak igazi városi agorát teremteni.

Az épület tömegképzése elvontan geometrikus, a leginkább egy formarendszer erőltetése, aminek nincs igazán pozitív építészeti üzenete. A két ház között túl nagy a lépték különbség, amin az sem segít, hogy elég erőszakos architektúrával ráépít az MSH előcsarnokára. A két épületet összekötő ferde vonalú homlokzati szerkezet hivatott oldani a kompozíció merevségét, de a ferde rámpának nincs funkcionális szerepe, csak „díszlet”.

A pályázó a megtartott MSH épület és az új színház épület kapcsolatát a Március 15. tér felőli előcsarnoki híd, illetve az alagsor szintjén valósítja meg. De az építészeti összetartozás szándéka nyilvánul meg az új épület burkolati anyagaiban is. A színház épület fémlemez fedése és az MSH-val azonos korcolt lemezfedés homlokzati burkolati raszterei felidéznek a szomszéd épület kőborításának a ritmusát. Így a kortárs és a Károlyi Antal - féle regionális modell között erős kohézió jön létre. A két épület közti fórum is jó arányú, a parkkal előnyös kapcsolatot létesít.

A pályamű legnagyobb része a színház előcsarnoki térrendszere, továbbá logikus és jól működő alaprajzi rendszerei (színpadtér – nézőtér, színpadtér-díszletezés, színpadtér – öltözők).

Városszerkezetbe, környezetbe illeszkedés minősége

Beépítésében a 18-as Honvéd utca előtti körforgalommal és a Március 15-e tér déli területével együtt az együttest szinte körbeölelő térfelületet képez, ami a 2 épülettömb között a patakparton át burkolt felületben folytatódik. A Március 15-e teret a leginkább egy, a környező épületek által körbezárt burkolt üres térséggént értelmezi, amelyen, mint egy hatalmas talapzaton, szoborszerűen áll a színház tömbje.

A kapuzatként kialakított átjáró azt a beépítési szándékot tükrözi, amely a két ház között városi közteret akar megfogalmazni. Ez a koncepció a tériség volumenében meg is valósul, minőségében azonban csorbát szenved. Ugyanis erre a térre nem nyit városias funkciókat, sőt, a díszletszállítást is innen oldja meg. Ugyancsak e szándék ellen hat, hogy miközben a Király utca felé nyit az étteremmel, innen adja meg a főzőkonyha feltöltését. Az így létrehozandó agóraszerű városi tereket a szándék ellen ható funkciókkal lerontja és ezáltal nem ad nekik tartalmat.

A parkolót az új tér alá helyezi és a Március 15. térről nyitja.

A pályázó a Petőfi S. u. – Szelestey L. u. körforgalmú csomópontját adottságnak tekintette. A szükséges parkolókat (szgk. Busz) saját területen biztosítja (mélygarázsban 121szgk.). A mélygarázs megközelítése a Március 15. térről nyíló kétirányú rámpáról történik.

A kijáratnál adódó szegélylekerekítés ívsugara még szgk. forgalom számára sem megfelelő, forgalomtechnikai szempontból pedig erősen kifogásolható csomóponti megoldást eredményez. A kialakítás miatt nagyrendezvények után állandó torlódás várható.

A gyalogos kapcsolatok rendszere jó, a park felé a megnyitás biztosított. A színház teherforgalma bizonytalan megfogalmazású. A patakparton a gyalogosok mellett vezetett nehéz teherforgalom aggályos lehet.

A funkcionális kialakítás, funkcionális igények kielégítésének minősége

A meglévő MSH előcsarnokát egy irodaszinttel megnöveli. A TV stúdió helyiségeit megosztva az új épület alagsorában és az MSH 2. emeleti szintjén helyezi el, ami a belső közlekedés szempontjából nem előnyös.

A TV stúdiókat a pincszintre helyezi, 3 m-es belmagassággal: ez funkcionálisan elhibázott. A stúdió 3. emeleti irodáinak nincs megoldva a megközelítése.

A két épület előcsarnokának az összekötése nélkülözi a nagyvonalúságot: csak egy lépcső megy át, a terek ténylegesen nem nyílnak össze.

Színháztechnológia: Korrekt módon megoldott, a tömörségre való törekvés néhol a forgalmi kapcsolatok megerősökölését eredményezi.

Az épület kulturális tartalma, kulturális üzenetének ereje

A pályamű térképzése egyszerű és elegáns, de a színház alaprajzának poligonális szerkesztése önmagában nem eléggé tagolt, a környezetéhez pedig nem kötődik. Sem beépítésében, sem tömegében – homlokzataiban nem hoz létre igazi városi építészeti értéket, külső és belső terei nem tudnak igazi városi agorát teremteni.

A pályamű legnagyobb része a színház előcsarnoki térrendszere, továbbá logikusan és jó működnek a színpadtér – nézőtér, színpadtér-díszletezés, színpadtér – öltözők alaprajzi rendszerei.

Gazdaságos megvalósíthatóság, fenntarthatóság, üzemeltetés, ütemezhető időbeli megvalósíthatóság

Az épületkomplexum ütemezhető megépítésének ellentmondanak a két épület funkció csoportjainak a keveredései. A TV stúdiók a színházépület pincéjében található, miközben az adminisztráció, a szerkesztőség az MSH ráépített szárnyában. A rendezvényterem az MSH-ban van, de a szekciótermei átnyúlnak a színház II. emeleti szintjére. Így a rendezvényház, a színház és a TV-stúdió csak a teljes épületkomplexum felépítését követően tudna külön-külön is működni.

A javaslat a téren álló épületek közül az MSH épületét integrálja a programba. A pályamű előnye, hogy legalsó szint a mélygarázs szint –4 m-en.

Az épület üzemeltetésére vonatkozóan alternatív, ill. energia és környezettakarékos megoldások nem kerülnek említésre. A gépészeti rendszerek ismertetéséből a hűtési fejezet rész kimaradt. A nézőtér és kapcsolódó helyiségei szellőzéssel rendelkeznek. A hőtermelést kazánház biztosítja. Az épület egésze padlófűtéssel készül, ami nem szerencsés.

A tervezett épület alapterülete a műszaki leírás szerint nem éri el a 18.000 m²-t, a megkívánt funkciókat az elvárt ideális nagyságú területen biztosítja.

9. bírálati sorszámú pályamű

postai ragszám: CG 0000 00 33964368 0000

Építészeti minőség

A pályázó az MSH szerkezetét megtartva, olyan módon egészíti ki az architektúrát, hogy az reflektálja a nagyszínház és a stúdiószínház nézőterének íves formáját.

A három belső tömeg egy „látvány foyert” eredményez a megtartott épület és az új beépítés között. Ez önmagában is elegendően hatásos formai koncepciót eredményezne. A pályamű azonban a Március 15. téren egy ettől teljesen idegen, mereven szerkesztett köztéri, a Pelikán parkhoz pedig egy ennél sokkal organikusabban formált mesterséges természeti megoldást javasol. A három egymás mellé helyezett megformálási irány diszharmonikus összképet nyújt. Lágy íves vonalvezetés jellemzi az épületet, de ez egyben kényszeredetté is teszi, (pl. a Sportház átalakításánál), ugyanakkor – egy mára szinte feledésbe merült növényalakítási technikát felélesztve - a növényzetet „kemény” formákba kényszeríti. az így létrehozott világ kétségkívül eredeti és érdekes, de a különböző térbeli elemek inkább gyengítik, semmint erősítik egymás hatását: az elképzelt összhang nem jön létre.

Az új épület formálásánál a stúdiószínpad és színházterem alakítását is ez a formai igény befolyásolta, és nem a valóságos funkcionális követelmény. Egyéni ötlet a déli oldali belső udvar (Globe színház), de értéke – egy forgalmi út mellett – kétséges.

Nagyvonalúan bánik a zöld- és a vízfelületekkel, részben a parkot is áttervezi. A falak egy részére felfuttatott zöld felület nem indokolt. A tér felé forduló homlokzat nagyobb része, „üzemi felület”. A park felé nyitás barátságosabb.

Városszerkezetbe, környezetbe illeszkedés minősége

A pályamű az új teret a Király utca Markusovszky utca tengelyén szervezi úgy, hogy az épület előtt vízmedencét létesít Homlokzatát a meglévő nyugati térfallal párhuzamos és erre az új tengelyre tükrözve alakítja ki, a tér hagyományosan kialakult rendszerét megőrizve ezzel.

A függőleges vonalú víztorony, mint tengelyvégpont ellentétpárjaként a vízszintes vonalként működő víz-felület alkalmazása ötletes megoldás. A teret ezzel a vízfelülettel, és a szabadtéri színpaddal tagolja, a térszint alatti parkolót is ide süllyeszti le, a Petőfi Sándor -Deák Ferenc utcákat összekötő útból nyitva.

Az épületegyüttes és a park kapcsolatát a patakmedret nagy felületen fedő, áttört lemezzel oldja meg, ami sok lehetőséget magában hordozó megoldás. A pályamű a Petőfi S. u. – Szelestey L. u. körforgalmú csomópontját adottságként tekinti. Átgondoltan foglalkozik a környező utak forgalomlefordulásával, tágabb kitekintésben javaslatot ad a tervezett létesítmény által generált forgalom zavartalan levezetése érdekében szükségesnek látszó útkorszerűsítésekre, csomópont átépítésekre. Megjegyzendő azonban, hogy a pályázó által vázolt megoldások egyes részleteiben túlságosan bonyolultak, kifogásolhatók.

Kiemelendő a mélygarázs fel- és lehajtó rámpájának különlegesen jó forgalomtechnikai megoldása.

A közlekedési rendszer gyenge pontja a díszlet szállítás és rakodás megoldása.

A funkcionális kialakítás, funkcionális igények kielégítésének minősége

A pályázó a régi MSH alapjain elegáns megoldással teszi funkcionálisan használhatóvá a rendezvénytermet. A többi épületrész új, amelyekben funkcionálisan

kielégítő megoldások vannak. Kivételt képez talán a stúdiószínház nagyterem melletti elhelyezése. Ennek persze vannak forgalom- és színpadtechnikai előnyei, de a bemutatott megoldás nem eredményez flexibilis, a rendezői szabadságot támogató megoldást.

A színháznál a stúdió és a rendezvény teremnél következetesen előforduló íves, illetve gömbfelületek akusztikailag is előnytelenek. Az oldalszínpad megnyitása a Március 15. tér felé értékes lehetőség. A hátsó színpad csökkentett méretű. Alapjaiban jó funkcionális megoldásokat tartalmazó pályamű,

Az épület kulturális tartalma, kulturális üzenetének ereje

A pályázó az egyik legjobb funkcionális elrendezés-típust választotta: a megtartott MSH és az új épület között fedett, kelet-nyugati irányban nyitott „agóra térre” szervezett színházi közönségforgalom, valamint az így kialakult oldalszínpad rendszer mind a tér, mind a patak felé való megnyitási lehetőségei sok lehetőséget hordoznak magukban. Kár, hogy az épület megformálása során a sok, egymásnak ellentmondó megoldás lerontja ennek hatását.

Az elvi megfontolásokból a tervezésbe bevont, a végeredményt meghatározó szempontok gyakorlati megvalósításai nem hordozzák magukban azt az értéket, amit a pályázó elérni kívánt, így gyengítik az erős funkcionális alapokat. Az ellentétek, a bimbózó épületekkel szembeni kockázott fák, a szándék és a megvalósulás közötti elvi ellentét a bizottság számára azt jelképezték, hogy pályázó nem tudott mit kezdeni a saját maga által felvállalt feladattal.

Gazdaságos megvalósíthatóság, fenntarthatóság, üzemeltetés, ütemezhető időbeli megvalósíthatóság

A pályázó változó tagoltságú épületet és kicsit az átlag feletti épületméretet javasol. A beépített összes alapterület mintegy 21.700 m².

Az MSH átalakítása jelentős mértékű, a többi rész új. A tér alatti áthajtós parkológarázs – felette vízmedencével, szökőkutakkal, zölddel – viszonylag költséges. A patakmeder alakítás is az, bár igényes megoldás. A pályamunkák közül az átlagos, vagy a kicsit költségesebb csoportba sorolható.

Az épület üzemelésére több javaslatot is tesz. Energiatakarékos, gazdaságosan üzemeltethető gépészeti és szellőző rendszereket irányoz elő. A színház és rendezvényterem részére a Pelikán parkból hosszú földben vezetett légcsatornán keresztül biztosítja a friss levegőt, ami télen melegíti, nyáron hűti a levegőt. A fűtési és hűtési hőenergiát talajszondákkal irányozza elő. Mindkét megoldás kialakítása kétséges.

Építése nem ütemezhető a közös előcsarnok és öltözők közös használata miatt. Javaslatot tesz viszont arra, hogy további program összeállításakor a duplázott vagy hasonló célú helyiségek száma csökkenjen.

10. bírálati sorszámú pályamű **postai ragszám: 97.139 173.435 7**

Építészeti minőség

A pályázó éjjel-nappal nyüzsgő, sokfunkciós kultúr-parkot kíván kialakítani. Három épülettel (Színház, Kultúrház, Kioszk), de csak két tömeggel komponál. Az MSH-t megtartja, négyszögforma lemezzel és lépcsőtornyokkal veszi körül. Színpadát a park fele is megnyitja. A Színház és a Stúdió funkciókat befogadó új tömeget a Honvéd út törése mentén fogja össze, és a Király utca felé húzza.

A Színház-tömb a belváros és a Március 15 tér felé is nyitott, a fórum felőli homlokzaton pedig látványkávézót helyez el. A Kioszk a mélygarázs kapuja: tájékozdó- és információs-pont. Funkciója és kompozíciós szerepe jól megfogalmazott, de léptéke jelentéktelen, elhibázottan alulméretezett.

A Színház sarok-főhomlokzata a Király utcával és a Március 15. tér közepére helyezett Kioszk építménnyel esetleges viszonyt mutat: a három tömeg hierarchiája bizonytalan. A többi homlokzat „maradéként” kezelt arculata kissé merev, és – az igényes architektúra ellenére, a park felé a megnyitásaival együtt is – inkább zárkózó karaktert mutat. Az épületegyüttes fóruma felé, „befelé” kialakított kapcsolata jó, a pályázók által kitűzött kultúr-park célnak megfelelő.

Városszerkezetbe, környezetbe illeszkedés minősége

Az új épület-tömeggel a körforgalmi csomópontig hosszabbítja meg a 18-as Honvéd utat. A térstruktúrát nemcsak ezzel rendezi át, hanem a patak part fele szűkítő nagyméretű bővítménnyel is. A térszint alatti parkolót a Karinthy utca torkolatánál biztosítja.

A pályamű műszaki leírása külön közlekedési munkarészt nem tartalmaz, hanem a közlekedési igények funkcionális kiszolgálását egységesen kezeli a városépítészeti elképzelésekkel. Ebből adódóan a részletek megoldásaiban kevésbé kidolgozott, bizonyos ellentmondások és hibák felfedezhetők. A kiírásban javasolt Petőfi S. u. – Szelestey L. u. körforgalmú csomópontját figyelembe veszi, a külső közúti forgalom levezetése ezáltal megfelelő, azonban a mélygarázs megközelítését szolgáló rámpa kialakításával nem biztosíthatóak a szükséges paraméterek: a fel-és lehajtó szakasz túl rövid.

A Színházat szolgáló teherforgalmi bejáró kialakítása megoldatlan, a kirakodás a gyakorlatban csak a hátsó színpad igénybevételével történhet. A megközelítése a Honvéd úton történő tolatással lehetséges, ami elvetendő, balesetveszélyes. A rakodótér- színpad- nézőtér kívánatos szétválasztása nem megoldott. További hiányosságként jegyezhető meg, hogy a belső parkoló-rész nem közelíthető meg, a buszparkolóról nincs említés.

Gyalogos kapcsolatai megfelelőek.

A funkcionális kialakítás, funkcionális igények kielégítésének minősége

A Sportház fő tömegét a pályamű megtartja. Ennek a Színház és a Stúdió épületei felé átkötő fóruma alatt, azaz terepszint alatt valósítja meg a két épület kapcsolatait. A homlokzatok tagolatlan, differenciálatlan merevsége abból az egyszerűsített funkcionális elrendezésből keletkezik, amely a színház mögötti tereket két hosszú belső folyosóra fűzi fel. A megoldás kidolgozottsága elnagyolt. A kiírás által elvárt funkciókat a terv teljesíti, de a két épület között az elvárt, a szinergiákat kihasználó kapcsolat hiányzik.

Színháztechnika nincs részletesen kidolgozva. Az egyik oldalszínpad csökkentett méretű. A pályamű a Sportház épületének körbeépítésével növeli a többcélúság lehetőségét, ezt a park fele még a színpad hátfalának megnyitásával is kiegészíti.

Az épület kulturális tartalma, kulturális üzenetének ereje

A színház és a rendezvény-központ egységes építészeti formát mutat. Ugyanakkor a színház nagy, zárt felületével fordul a város felé. A nyitottság megvalósítását célzó kultúr-kioszk nincs szerves belső kapcsolatban egyik épülettel sem, így az ide kívülről összpontosuló városi-kapcsolatvektorok ellenére a Kioszk és az épületegyüttes nem képes a kulturális üzenet közvetítésére.

Gazdaságos megvalósíthatóság, fenntarthatóság, üzemeltetés, ütemezhető időbeli megvalósíthatóság

A Sportházat annak átalakításával és bővítésével helyezi a programba, a színház és a rendezvényterem épületei között kizárólag alagsori kapcsolatot biztosít.

Az épület alapterülete közel 17.200 m²-t, de az épületegyüttes egyes megkívánt funkciókat (pl. közösségi terek) az elvártnál kisebb területen biztosítja.

A gazdaságos üzemeltetés a műszaki leírás gépészeti fejezetének hiányában nem ítélni meg. A színházfunkcióhoz gépészeti helyiségeket (szellőzőközpont, kazánház, gázfogadó stb.) rendel az ellátás biztosításához. A stúdió és rendezvényterem ellátása nem részletezett.

A leírásban ütemezési javaslat nem található, a tervek alapján egy beruházási szakasz azonosítható

11. bírálati sorszámú pályamű

postai ragszám: CG 0000 00 35140463 0000

Építészeti minőség

A pályázó a megtartott MSH és az új színház – stúdió épület közé egy agórát tervez. A két épületet egy előtetővel köti össze, ami részben teraszként is funkcionál. Az előtető előtti forgalmi út levágja a Március 15. teret az épületegyüttestől. A Király utca felé adódó hegyesszögű háromszög udvar esetleges, a Március 15. tér kialakítása pedig artikulálatlan léptékű. Az egész épületegyüttes megfogalmazása elnagyoit.

Városszerkezetbe, környezetbe illeszkedés minősége

A pályamű a Március 15. tér Ny-i térfala menti utat a Király utca Sugár út tengelyébe helyezi át, ezzel körforgalom nélküli T ágú csomópontot alakít ki. Így a tér az új út és a régi térfal közt úgy alakul ki, hogy annak észak-déli lezárását a történelmileg kialakított beépítés adja. Az emlékművet is erre az új térre helyezi át. A mélygarázs bejáratát is itt nyitja a Petőfi Sándor utca és a Deák Ferenc utcákra történő kicsatlakozással.

A közlekedési kapcsolatokat teljes mértékben alárendeli az építészeti megoldásnak. Közlekedési megoldások tekintetében a pályamű teljességgel kidolgozatlan, elbírálásra alkalmatlan.

Nehéz elfogadni a parkoló garáznak a tér viszonylag távoli pontjára történő elhelyezését és a közvetlen fedett kapcsolat hiányát. A készletraktár megközelítése a Honvéd út felől tolatással lehetséges, ami közlekedési szempontból kizárandó megoldás.

A gyalogos közlekedés számára biztosítja az alapvetően szükséges megközelítési lehetőségeket.

A tervezett állapot szerint jelentős autósforgalom intenzitást jelöl a Március 15. téren, ugyanakkor a Petőfi S. u. – Szelestey L. u. csomópontjáról nem tesz említést. (Az ajánlott körforgalmú csoportot figyelmen kívül hagyja).

A mélygarázsban biztosítandó parkolószám (180 szgk.) elviekben megfelelő, a mélygarázs megközelítésének forgalomtechnikai kialakítása teljességgel átgondolatlan, kidolgozatlan.

A funkcionális kialakítás, funkcionális igények kielégítésének minősége

Pavilonokkal alátámasztott előtetővel köti össze a meglévő MSH-t és a tervezett színházat. Ez hivatott takarni a kicsit mereven elhelyezett tömeget. Az összekötés az egyébként nem különösebben részletgazdag tervlapok szerint valamilyen szabadtéri színpadi lehetőséget kínál nyitható, dönthető tetővel, amit viszont közérthető formában nem ábrázol. Ez a tér hivatott átnyitni a teret a park felé. Ingerszegény kialakítása azonban nem hívogat, nincs szerves funkcionális kapcsolódása a két épülethez. A Peter Brooknak a tervlapon szereplő idézete az üres tér metamorfózisáról érdekes párhuzam, ám itt az üres tér a városszerkezetben hiányérzetet kelt használóiban. A dokumentáció keveset közöl a lehetőségekről. a Március 15. tér és az épületegyüttes kapcsolatáról, a tér funkciójáról. emiatt ezek a kérdések érdemben alig bírálhatók.

Színháztechnikai megoldásai minden részletezést nélkülöznek. A rendezvényterem, – színház kapcsolata mereven leválasztott. Díszlet beszállítás, raktározás, műhelyek elhelyezése a tervből nem derül ki.

Az épület kulturális tartalma, kulturális üzenetének ereje

A térképezés a színház zsinórpadrálásával meghatározó városképi elem a Király utca felől. Az emelt szintű sétáló utcát vastos oszlopok tartják, amelyek a árusító pavilonokat rejtenek. A megoldás, kényszeredett. Az emelt szintű sétány vezet át a park felé, de az épület együttes a parkkal nem szervesül. A tér két szinten történő beépítése a zöldterületeket szinte teljesen mellőzi.

Az új úttal átfogalmazott tér „életteré”-nek szánt nyugati oldal elszakad az épülettől, mintegy a kissé jellegtelen lakóházakhoz kezd tartozni, miáltal eredeti küldetése elhal, alkalmatlanná válik rendezvényterként korábbi feladatára.

Gazdaságos megvalósíthatóság, fenntarthatóság, üzemeltetés, ütemezhető időbeli megvalósíthatóság

A pályamű az MSH részleges megtartása mellett az SZTK épületének teljes elbontásával számol. Ez a tény a beruházási költség bizonyos mértékű megtakarítását jelenti

A hőellátást távhőről kívánja biztosítani, ami előnyös. Hűtőrendszert tetőszinten „gépezeti udvarban” helyezi el. Több gépház és szellőző rendszer készül, ami az üzemeltetés rugalmasságát biztosítja. Gazdaságos üzem megvalósítását napkollektoros rásegítés is biztosítja.

A pályamű műszaki leírásában jelentős teret szentel a gazdaságos épületgépezeti rendszerek alkalmazásának ismertetésére. A takarékos üzem érdekében hő-visszanyerő rendszereket, napkollektorokat, magas hatásfokú frekvenciaváltós légkezelőket, a csapadékvíz „szürkevízként” történő gyűjtését és felhasználását tervezi.

Ilyen értelemben a terv a gazdaságosság követelményeit szem előtt tartja.

Az épület nagysága mintegy 15.500 m² a parkolók nélkül, ami egy gazdaságos épületnagyságot jelent, azonban a viszonylag kisebb alapterület ára súlyos funkcionális engedményeket követel.

A kissé információszegény grafikai feldolgozás ellenére megállapítható, hogy a létesítmény ütemezett megvalósításának lehetősége adott.

12. bírálati sorszámú pályamű

postai ragszám: CG 0000 00 29608456 0000

A pályaművet a Bíráló Bizottság 800 ezer Ft összegű megvételben részesítette.

Építészeti minőség

A pályázó a tér meglévő épületeit elbontja, majd városszerkezeti elemzés során keresi meg azokat a szempontokat, amelyek az így szabadon alakítható épület telepítését igazolják. Ennek során az új épületegyüttes az eredeti épületek helyére telepített, két nagyobb egységre bontva: a színház az északi oldalra, míg a rendezvényterem, a stúdiók, étterem és galéria a déli oldalra, a belváros oldalára kerül. A két különálló egységet „lobby”- híddal köti össze, mely alá a park és a tér felé nyitó, hangsúlyos tengelyt szervező kültéri agóra teret süllyeszt.

Az épület hosszanti oldalával fordul a városi tér felé, a két épület közötti átvezetés pedig a parkhoz való kapcsolódás nagyvonalú lehetőségét teremti meg. Ez az elrendezés hordozza magában a terv egyik hátrányát is: Az épületegyüttes főbejárata folyamatosan emelkedő lépcsősorokon keresztül a város felől, a rendezvénytermi épületrészben található. Innen csak több lépcsősoron fel- és le közlekedve tudunk eljutni a színházi részekig: a földszinti szabadtéri „agóra” elszakad a felette húzódó átközlekedőként szolgáló beltéri megfelelőjétől a lobbifolyosótól, és felesleges, szintek közötti közlekedésre kényszeríti az érkezőt. Mindezek mellett azonban a nagyvonalú befoglaló forma a keleti térrész kint-bent élményével fogad. A transzparens és a tömör felületek nagyvonalú formálása és a részletfunkciók befogadása tökéletesen fedik egymást. A terv építészeti értelemben véve is figyelemre méltó, bár többször felmerül a kicsit túlzott, a szombathelyi városi léptékből kilépő épületformálás érzése, gondolunk itt a nyugati homlokzat kb. 100 m-es kiváltást igénylő áthidalására.

Városszerkezetbe, környezetbe illeszkedés minősége

A Pelikán park zöld felületét széles sávon vezeti át az épület alatt, a régi térfelület felét borító új zöld sávba. A kiírás által javasolt körforgalmat elhagyva, a gépjármű-közlekedést háromágúvá redukálja. A nyugati térfal és az új zöldsáv közé széles teraszort épít be. A zárt, trapéz alakú tömbbe komponált együttes térfalai a történelmileg kialakult rendszerhez igazodnak. A pályamunkában a pályázó alaposan átformálja mind a gyalogosan, mind a gépjárművel való megközelítés lehetőségeit.

A közlekedési kapcsolatok közt nem szerepelteti a Király utcai csomópontban tervezett körforgalmat. Gyalogos közlekedési kapcsolatai minden irányból biztosítottak. Gépjármű forgalom kezelésénél problémákat vet fel a Deák F. utcára történő csatlakozás, ami nehézkessé teheti a mélygarázsba történő ki- behajtást, és a teherforgalmi bejárat működését egyaránt. A teherforgalmi bejárat meredek 20 % körüli rámpája nem célszerű megoldás.

A meglévő közlekedési kapcsolatok jelentős változtatására ad javaslatokat: a pályamű ezen része is ötlettel, de kidolgozatlan, sok tekintetben aggályosnak tekinthető megoldásokat javasol. A kiírásnak megfelelően mélygarázsban biztosít 150 szgk. parkolót (egyes parkolók használhatósága kérdéses...!) és kialakítja a szükséges autóbusz parkolókat is.

Megjegyzendő, hogy elvi lehetősége adott akár a Király utca gyalogos övezetté alakításának, akár a Március 15. ér lezárásának, de annak előfeltétele Szombathely város közlekedési koncepciójának átgondolása, áttervezése. Ma a közúti forgalom

jelentős részét teszi ezen szakaszon a Petőfi S. u. – Király u. – Széll K. u. irány autóbuszforgalma, amely ilyen egyszerűen nem szüntethető meg. /Egyéb további nyitott kérdések: belső parkolók megközelítése, környező utcák forgalmi szerepének változása stb./

A funkcionális kialakítás, funkcionális igények kielégítésének minősége

A jól elrendezett funkciók következtében a tágas megjelenés ellenére is mértékadó beépítettségű az épület. A fent bemutatott belső közlekedési rend ellentmondásait leszámítva belső kialakítása, elrendezése átgondolt, jól használható. Apróbb megközelítési bizonytalanságot okoznak a színházterem alsó nézőtéri bejáratainál a felvezető lépcsősor előtti előtér szűkösége, valamint a stúdiószínpad félreeső, bizonytalan előtere.

Színháztechnikai szempontból jól átgondolt terv, elkülönített funkcionális megoldásokkal. A rendezvényterem távoli elhelyezése ellenére jól kapcsolódhat a színház üzemi területeihez

Az épület kulturális tartalma, kulturális üzenetének ereje

A leírásban megfogalmazott és az épület felülnézetében is jelzett keretes beépítés szándéka, mint egy utca-tömbnyi épület megformálási elve fontos üzenete a pályaműnek. Kár, hogy ez az elv a tényleges megformáláskor már nem jelenik meg az épületben. Ennek ellenére az impozáns térelrendezés vonzó, bár léptéktelen megoldásokat tartalmazó homlokzatot és fogadó teret hoz létre, amelynek további problémája, hogy a rendezvényterem közönségén keresztül vezeti a színház nézőit. A nagyvonalú kialakítással együtt sincsenek felesleges terek. Szellemes az agóra szint alatti átvezetése a Pelikán parkhoz, bár az „agóra funkció” teljes kihasználását a külső -belső multifunkcionális terek szoros kapcsolata jelentené: jelen helyzet azonban csak kültéri használatot tesz lehetővé. Jó, hogy az épületet és környezetét szabadon, rendezvénytől függetlenül is használhatóvá, vonzóvá teszi.

Kár, hogy a park felé történő átvezetés, és a lesüllyesztett tér értékes ötlete a megformálás során nem elég nagyvonalú. Az átvezető sétány tengelyes kialakítása túl merev hatású, míg a lesüllyesztés vonalvezetése esetlegesnek, de nem természetesnek tűnik.

Gazdaságos megvalósíthatóság, fenntarthatóság, üzemeltetés, ütemezhető időbeli megvalósíthatóság

A pályaműben bemutatott megoldás nem ütemezhető, egy lépcsős építést feltételez. Fenntarthatóságához hozzájárul, hogy energiatakarékos gépészeti rendszerek /talajhő hasznosítás, kondenzációs kazán, hőtermelés/ készülnek. Hő és szellőző központok az épület több helyén lesznek a célszerű csatlakozás érdekében. A talajszondák Pelikán parkba történő telepítése kétséges.

A beépített összes alapterület mintegy 20.400 m², ami megfelel a programban meghatározott átlagos igényeknek.

13. bírálati sorszámú pályamű **postai ragszám: CO 0000 92 53918521 0000**

A pályaművet a Bíráló Bizottság 800 ezer Ft összegű megvételben részesítette.

Építészeti minőség

A pályázati terv az MSH épületét megtartja, annak építészeti minőségét részleteiben megmutatja. Az SZTK épület elbontását követően a színház számára új létesítményt hoz létre. Az újat tekinti meghatározónak, az új építészeti arculattal magába foglalja az 1960-as évek épületét. A nyitott és belső terek összekapcsolását, a külső és belső városi terek folytonos létrehozását tekinti programjának. A megvalósított architektúra, az áttört transzparens és tömör felületek kulturált kompozíciós játéka. A Március 15-e téri főhomlokzaton egy karcsú oszlopokon álló, az egész együttest összefogó, pergolával félig zárt közterületet javasol, melynek folytatása az üvegfalak mögötti belső tér. A pergolákkal és oszlopokkal létrehozott átmeneti tér valójában megszünteti a Március 15-e tér klasszikus térjellegét, annak keleti határoló falait bizonytalanná teszi. Az épület az átmeneti térrel kiterjeszti önmagát, birtokba veszi a Március 15-e teret. Ez az átmeneti tér eredményezi, hogy az épület szobor jellege elveszik, határoló falai eltűnnek. A környező terek, utcák magasságából vizuálisan nem jön létre az épületnek az a tömege, az a formája, mely alapján az gondolatilag befogható és jelképszerű lesz. A három szint magasságban megjelenő pergola és a közönségterek folytonos tömege fölé emelkedik a színház üzemi tereit magába foglaló zárt, szabályos formát létrehozó épülettömb. A tömeg fegyelmességével, szabályozottságával, homlokzati anyaghasználatával, a tömör és nyitott felületek játékaival távolról domináns tömeget hoz létre környezetére fölött.

Városszerkezetbe, környezetbe illeszkedés minősége

A pályázati művön látható a tervező azon dilemmája, mely a Király utca tengelyének, a Március 15-e térnek megtartása, vagy épp e tengely lezárása, az épület tengelybe helyezése körül forog. Nem vállalja fel egyiket sem határozottan és e tengelyben egy átmeneti teret hoz létre a három szint magas oszlop és pergola erdővel. Ezzel a döntésével szinte a teljes tervezési területet beépíti. A Március 15. teret mint térfalakkal határolt klasszikus városi teret megszünteti. A Király utca végének „oszlop erdővel” történő lezárása ugyanakkor építészeti szempontból nem kellően hangsúlyos.

A városszerkezetből adódó gyalogosközlekedési szempontokat jól kezeli. Kulturált megoldást ad a Pelikán park felé történő megnyitásra. A felszíni gépjárműközlekedés megoldása vitatható, a mélygarázs, valamint az intézmény gazdasági bejáratának egy helyre történő elhelyezése problematikus. A kiírás közlekedéssel kapcsolatos feltételeinek eleget tesz. Figyelembe veszi a Petőfi Sándor utcai tervezett körforgalmat, biztosítja a 3 db autóbusz parkolót, valamint a személygépkocsi parkolást a mélygarázsban. Közúti kapcsolatai összességében megfelelnek, a pályázat közlekedési szempontból alapvetően nem kifogásolható, ugyanakkor kidolgozatlan a mélygarázs csatlakozása a 18-as Honvéd utcára, valamint a mélygarázs rászter-kiosztása közlekedési szempontból nem szerencsés.

A funkcionális kialakítás, funkcionális igények kielégítésének minősége

A pályamű funkcionális, kulturális és építészeti alapelve a pályázati kiírásnak megfelelően több kulturális funkciót szervesen együtt működtető nyitott közösségi épület megteremtése, mely a város számára nyitott kulturális közösségi terekkel

rendelkezik. Ennek az alapelvnek megfelelően a két meghatározó intézményt, a színházat és a rendezvényházat, egységes összefüggő közönségforgalmi terekre szervezte, mely terekben elhelyezte a kapcsolódó vendéglátó funkciókat. A nagyvonalú és területeiben talán túlméretezett közösségi terek nem csak a Március 15-e teret, hanem az épület keleti oldalán elhelyezkedő Pelikán parkot is a létesítményhez kapcsolják. A két alaplétesítmény között elhelyezett belső gyalogos passzázs az erre felfűzött étterem és cukrászda a Gyöngyös patakon átívelő híddal folytatódik a park felé. Az épület közönségtereiben túlméretezett, terjengős három szint magas előcsarnokában túlzóan nagy, strukturálatlan teret hoz létre. A színházterem alapvetően a repertoárszínház működését hivatott szolgálni, a többcélúság ezért a színházteremben nem lehet öncél. Az oldalszínpadok méreteinek csökkentése a programmal ellentétes. A TV stúdiók elkülönítése jó. Az 5. emeleti székraktár, a 4. emeleti díszletjavító műhely elhelyezése szerencsétlen.

Az épület kulturális tartalma, kulturális üzenetének ereje

Az épület három önálló egységet őriz meg, illetve fogalmaz újra. A sportház épülete lényegében változatlan marad, középen helyezi el a színházépület tömegét, déli szélén pedig a TV stúdiót. Az egységeket három szint magasságú közös térrel és a hozzá kapcsolódó oszlopokkal és pergolákkal kialakított átmeneti térrel fogja össze. A funkciók építészeti szétválása és az összefogó épülettel egységbe helyezése a létesítmény egybetartozását jelképezi. A Március 15-e tér irányába kialakított „átmeneti” tér, a közönségterek e térre és a Pelikán park irányába tervezett nyitása az épület külső terekkel történő együttélését szolgálja. Az épület passzív megfogalmazása az átláthatóságot, a nyitottságot kívánja létrehozni. Hiányolható ugyanakkor – talán e passzív megfogalmazás eredményeként – az az emblematikusság, mely szimbolizálni képes egy város színházát.

Gazdaságos megvalósíthatóság, fenntarthatóság, üzemeltetés, ütemezhető időbeli megvalósíthatóság

A pályázati kiírás gazdaságos megvalósíthatóságára irányuló követelményét az épület részlegesen teljesíti. Jól kezeli a sportház épületét, annak megújítását, ugyanakkor túlzónak tűnik az egyes funkciókat – rendezvényterem, színház és tv stúdió – összekötő közönségterek kialakítása. A létesítmény összesített alapterülete (26.150 m²) túlzó.

Az épületgépészeti műleírás szerint a rendezvényterem meglévő rendszereit átépíti, az új épületrészekhez új rendszereket tervez kialakítani. Az épületgépészet számára a terv a megfelelő tereket biztosítja.

A pályázati mű az egy egységbe komponált épület kialakításának révén az ütemezhetőség feltételeinek nem, vagy csak nagyon súlyos kompromisszumok árán tud megfelelni. A megfelelő üzemeltethetőség szakaszolással nem biztosítható, legfeljebb építésben lehet az ütemezhetőséget biztosítani.

14. bírálati sorszámú pályamű

postai ragszám: CG 0000 00 19571948 0000

Építészeti minőség

A pályázó pontosan mérlegel, és összefoglaló értékelésben elemzi az elképzelhető megoldásokat. Levezetése több lehetséges beépítési formát érint. E folyamat végállomásaként egy új épület kialakítását jelöli meg célul, melyben a két fő funkció (színház és rendezvényterem) összevonására fogalmaz meg javaslatot.

Javaslatának egyik meghatározó eleme a zöld terület kiterjesztése a Március 15. térre és az új épület e megnövelt területű parkba való beágyazása. A másik elem a kettő az egyben jelszó mentén kialakított többfunkciós tér, amely rendezvényteréként és színházépületként is hasznosítható. Ennek az állításának igazolásául hasznosítási – berendezési sémákat dolgoz ki.

Alapkonceptiója ellentétes a kiírással.

Városszerkezetbe, környezetbe illeszkedés minősége

Javasolt telepítése a jellegzetesen és hagyományosan városi közegbe telepített funkciót helyezi át városi zöldfelületbe – ezzel a közvetlen kontaktust, a mindennapi „kényszerkapcsolatot” gyengítve. A Kiíró határozott célja egy olyan helyzet megteremtése, mely természetes elemmé, a mindennapok részévé tudja alakítani a színház publikus tereit. Ezért akar szoros kapcsolatot teremteni a főtérrrel, a gyalogos zónával, ezért kér javaslatokat kiegészítő, de a kulturális profilhoz kapcsolható funkciók bevonására. Kávézó, könyvesbolt, kiállítás, egy-egy utcai „akció” mind olyan lehetőségek, melyek rövid idejű megállást indukálhatnak, segítve kapcsolattfelvételt, tájékoztatást, programismerttetést, a kínált programokba való bekapcsolódás lehetőségét. Az ilyen típusú találkozások lehetőségét gyengíti a pályamű telepítésre vonatkozó javaslata.

Pályamű zöldsziget – színház gondolata szerint a Pelikán park és a tervezési terület 1 tömbnyi zöld felület. A park zöldjét a jelenlegi térre átvetítve az új együttes 1 zöldfelületben álló szigetszerű épület lesz, melyet útvesztő nyiladékokon lehet megközelíteni. A trapéz alakú zárt épülettömeg irányulásai a történelmileg kialakult beépítést követik, a térszint alatti teremgarázs bejáratát a patak mellé helyezi a Deák F. utcai szakaszon, ahol a legkisebb felületen szakítja meg az egységes zöldfelületet.

A pályázó elfogadta a kiírás feltételeit az alábbiak tekintetében:

- Petőfi S. u. – Szelestey u. körforgalmú csomópont
- térszín alatti parkolók (szgk) 216 db
- buszparkoló (3 db) biztosítása.

Közlekedési kapcsolatai megfelelőek.

A funkcionális kialakítás, funkcionális igények kielégítésének minősége

A pályamű „eretnek” felvetése – nincs külön színház és konferencia terem – többcélú teret létesít, a beruházónak megfontolásra ajánlott. (Programtól eltérő javaslat.)

Alaprajzi kialakítása következetes, tisztán szerkesztett, logikus, belső kapcsolatai jól működnek.

A hagyományos színház, valamennyi kellékével együtt (testreszabott előcsarnok, páholy, karzat, csillár,) jeleníti meg azt a belső világot, azt a karaktert, mely csak folyamatos „jelenlét” esetén képes a színházat rögzíteni, a város részévé, mindennapi szereplőjévé emelni. (Az állandó társulattal rendelkező színház működését nem teszi lehetővé.)

A flexibilis tér olyan meghatározó kompromisszumokat követel, mely ezt az elvárt folyamatot lassítja, a kihasználást csökkenti.

A pályázó felvetései, a kidolgozott hasznosítási sémák korrektek, de a kiírásban feltételezett párhuzamos működést nem biztosítják.

Az épület kulturális tartalma, kulturális üzenetének ereje

Az építészeti kialakítás dinamikus, új világot termet, mely szép kapcsolatot tart környezetével. Ugyanakkor a túlhatározott, erős hangulat valamennyi szolgáltatást „megterheli”: kávézó, étterem, foyer, kiállítótér azonos, meghatározó karakterhez kell alkalmazkodjon. A szoborszerű, egységes formálás elegáns, nagyvonalú, divatos, hangsúlyosan ünnepélyes, az elvártnál távolságtartóbb.

Gazdaságos megvalósíthatóság, fenntarthatóság, üzemeltetés, ütemezhető időbeli megvalósíthatóság

A pályamű a területen lévő összes épület elbontása után alakítja ki az új épületet, amelyben – a programtól eltérően – a rendezvénytermet nem valósítja meg. A mélygarázs mellett egy alagsori szintet tervez, amelynek alsó szintje –6 m.

Az összesített helyiség kimutatás szerinti csaknem 18.000 m² tervezett alapterület – annak függvényében, hogy a tervezési programot a pályázó a rendezvényterem nélkül valósítja meg – túlzónak tűnik.

Egyszerűsített, a léptékkal arányos gépészeti leírást tartalmaz, mely kitér a klimatizálás, a hangvédelem részleteire. Az energiatakarékosság, gazdaságosság lehetőségeit nem szerepelteti.

A leírás ütemezési javaslatot nem tartalmaz, az épület kompaktsága miatt egyértelműen egy építési ütemben kerülhet sor a kivitelezésre.

15. bírálati sorszámú pályamű
postai ragszám: CG 0000 00 35140492 0000

A pályaművet a Bíráló Bizottság 800 ezer Ft összegű megvételben részesítette.

Építészeti minőség

A pályamű az MSH épületét az eredetileg tervezett állapotában autentikusan őrzi meg, a később ráépült provizórumokat elbontja. Az új színházépület és a rendezvényház építészeti egységét 3 szinten történő összeépítéssel valósítja meg.

A két épületet összekötő kétszintes előcsarnokot tulajdonképpen az MSH bővítéseként hozza létre: az MSH előcsarnoka elé és fölé épít egy nagyméretű előtető és kolonnád folytatásaként. A hatalmas tetőszerkezet egyetlen mozdulat, egy városi léptékű kapuzat, ami a Király utcai épületek homlokzati síkjának a folytatása. Az intézmény foyer-jának a bejárata így a városi víztoronytól az Észak felé mutató városi tengely végpontja, az épület hangsúlyos bejárata. A nagyméretű előtetővel lefedett nyitott tér ünnepélyessége megteremti a belépés méltóságát és egyúttal a 60-as évek építészeti világát modern keretbe foglalja, átértelmezi. Szellemes építészeti megoldás az MSH előcsarnoka fölött városi térként megfogalmazott pergolákkal árnyékolt tetőterasz.

A föld alá süllyesztett körforgalom kihajtó íveinek öblét teljesen beépíti a színház kiegészítő funkcióival. Így a Március 15. tér mint talapzat szolgálhat az épületegyüttes összefogott plasztikai megjelenítéséhez. Az MSH és a színház közti közös foyer elegáns kialakítású, jó kapcsolattal a park felé. Nagyvonalú a Király utca tengelyét folytató kolonnád. A színház és a rendezvényterem architektúrája azonban nem alkot harmonikus vizuális egységet.

Egyedi közlekedési megoldása azt bizonyítja, hogy a Március 15-e tér és a Király utca gyalogos kapcsolatának a folyamatossága új városi léptéket képes teremteni. A pályamű az MSH építészeti értékeit lényegében változatlanul tudja megőrizni és meghagyni, miközben építészeti hozzátesz és téri rendszerét gazdagítja. A színházzal közös előterével alkot agóra szerű közösségi teret, amelyben a leginkább a kiszolgáló funkciók dominálnak. A színház tereinek az egymás fölé helyezése eltünteti a zsinórpadrást, ezáltal egy tömbként jelenik meg az épület. Ugyanakkor a tér felé masszív, zárt falszerű homlokzatot képez, aminek önmagában érdekes plasztikai hatása van, de a város számára nem kódolható közösségi üzenetként. Így csak az MSH átértelmezett homlokzata válik több értelemben is nyitottá és vizuálisan értelmezhetővé.

Dicsérendő az MSH építészeti világának nagyvonalú átértelmezése és a színház karakteres, rendkívül erőteljes megjelenítése. Ugyanakkor a színház és TV stúdió egy tömbbe való sűrítése lépték különbséget és feszültséget okoz az MSH épülettel való kapcsolatában. A szimmetrikus szerkesztésű épület hatalmas falait fellazító függőleges homlokzati bevágások önmagukban érdekesek, (talán köfüggönyöket asszociálnak?) de az MSH architektúrájával nem alkotnak szerves egységet. Zárt szerkesztésük miatt sem a díszterrel, sem a Gyöngyös patak/ parkkal nem kommunikálnak. Egyedül az MSH előcsarnokával tud a tér agóraszerű működést kialakítani.

Az új térből nyíló 18-as Huszár út patakig terjedő szakaszát jó arányú tölcseresedéssel bővíti. Az épület és patakpart kapcsolatát a részben megkettőzött sétányok közti széles híd biztosítja.

Városszerkezetbe, környezetbe illeszkedés minősége

A kiírásban szereplő körforgalmi csomópontot a térszint alá helyezi. Ez azzal az előnnyel jár, hogy a belváros gyalogos zónája így az új kulturális központig meghosszabbodik, teljes hosszában gyalogossá téve a Király utcát. A térszint alatti parkoló rendszer közvetlenül a fedett körforgalmi csomóponttól érhető el. Ennek opeion - szerű kör nyiladéka, és a betervezett térelemek jól hangsúlyozzák a Király utca – Sugár út tengelyt. A rendkívül tágassá és nagyvonalúvá váló új térre markánsan fogalmazott tagolt felületű kubusként helyezi el a színház épületét. Az új épület hatalmas tömege igényli is a nagy térméreteket. Az új tér és az új épület új, nagy léptéket teremt.

A közlekedési kapcsolatok kezelésénél a gyalogos és kerékpáros forgalom feltétlen prioritását hangsúlyozza a térszínen. A gépjárművek föld alá kényszerítése költséges, helyenként irracionálisnak tűnő, ám attraktív megoldásokat eredményez. Az aluljáróból való behajtás és a Deák Ferenc utca felé történő kivezetés a kihajtásnál problematikus. A díszletszállítás a 18-as Honvéd út felől a tolatás tilalma miatt hibás megoldás. A tervezett módon egyébként a nagyméretű szállítmányok bejuttatása az épületbe megoldatlan.

Újszerű, Magyarországon még nem alkalmazott megoldást hoz a Petőfi s. u. – Szelestey L. u. körforgalmú csomópont térszint alá való süllyesztésével. A megoldás rendkívül előnyös, gyalogos kapcsolatokat eredményez, azonban megvalósíthatósága műszaki értelemben kétséges, ugyanakkor járulékos költségei a színházberuházást ellehetetlenítenék (későbbi, távlati megvalósíthatósága további eredmények tárgyát képezheti).

Térszint alatti parkolászám: 172 + 7 mozgássérült szgk., és 3 db buszparkoló.

A funkcionális kialakítás, funkcionális igények kielégítésének minősége

Az MSH és a színház tömbje közötti színházi foyer fedett utcaként köti össze a Március 15 teret a patakparttal. A tér ünnepélyes, de a jól működő elosztó tér szerepén túl többlet funkciót nem tartalmaz. A nyitott városi agóráként működő közösségi tér működéséhez további funkciókkal kellene gazdagítani. Az éttermet és a színeszbüfét a 7. emeleten helyezi el. Míg az utóbbi jó pozíció, mert a város fölöttisége szimbolikusan is értelmezhető, az étterem helyzete kevésbé előnyös: elszakad a tértől, az előcsarnoktól és a szomszéd épület tetejére néz. A színház funkcionális működését kiértélt alaprajzi rendszer szolgálja. A színház és a TV stúdiók működését biztosító hierarchikus térszervezet tömör elrendezésben helyezi el az funkciókat a zsinórpadrás körbeépítésével, így a terv rendkívül racionális elrendezésű. A funkciók jól vannak összevonva, a működés optimális. Ugyan ez mondható el a közönségforgalmi terek szervezéséről is.

A színháztechnika megoldott, az akusztikai szempontok átgondoltak. A megtartott MSH többcélú termék a korszerűsítésére tett javaslatok növelik annak többcélúságát.

Az épület kulturális tartalma, kulturális üzenetének ereje

Egyedi közlekedési megoldása azt bizonyítja, hogy a Március 15-e tér és a Király utca gyalogos kapcsolatának a megteremtése új városi léptéket képes teremteni. A pályamű az MSH építészeti értékeit lényegében változatlanul tudja megőrizni és meghagyni, miközben építészetiileg hozzátesz, és téri rendszerét gazdagítja. A színházzal közös előterével alkot agóraszerű közösségi teret, amelyben a leginkább a kiszolgáló funkciók dominálnak. A színház tereinek az egymás fölé helyezése eltünteti a zsinórpadrást, ezáltal egy tömbként jelenik meg az épület. Ugyanakkor a

tér felé masszív, zárt falszerű homlokzatot képez, aminek önmagában érdekes plasztikai hatása van, de a város számára nem kódozható közösségi üzenetként. Így csak az MSH átértelmezett homlokzata válik több értelemben is nyitottá és vizuálisan értelmezhetővé.

Gazdaságos megvalósíthatóság, fenntarthatóság, üzemeltetés, ütemezhető időbeli megvalósíthatóság

A javaslat a téren álló épületek közül a Sportház épületét integrálja a programba. A föld alá helyezett körforgalom gazdaságosság szempontjából nem támogatható. A színházépület legalsó szint –6 m-en található, jóval a várható talajszint alatt.

A gépészeti megoldások az energiatakarékos ház elvét követik, döntően hőszivattyús rendszerrel tervezik a hőigény biztosítását. Részletes épületgépészeti műszaki leírást tartalmaz. Nem ismerteti a hőtermelés és hűtéstechnológia kialakítását, elhelyezését. Szellőzés – klimatizálás részénél hővisszanyerés és recirkuláció révén jó hatásfokú rendszert javasol. Az eltérő funkciók önálló ellátást kapnak.

A tervezett épület alapterülete a műszaki leírás szerint alig haladja meg a 18.000 m²-t, a megkívánt funkciókat az elvárt ideális nagyságú területen biztosítja.

A létesítmény egybeépített, a kivitelezés nem bontható több ütemre.

16. bírálati sorszámú pályamű **postai ragszám: CO 0000 92 59376095 0000**

A pályaművet a Bíráló Bizottság 800 ezer Ft összegű megvételben részesítette.

Építészeti minőség

Az épületegyüttes az I. ütemben megtartja az MSH-t, új színházat és a televíziós funkciókat épít mellé. Utóbbit az orosz avantgard formákat utánzó építményként. Ugyanakkor a színház zsinórpadlását díszletszerű festett homlokzat burkolja, Lang Adolf 1898-as terve szerint. Következő ütemben az MSH épülete helyett új rendezvényterem épül, melynek tetején egy régi csónakázó tó jelenik meg idézetként.

Ebben az ütemben épül a lábakon álló vacsoraszínház – torony, és konyha üzeme. Ez a torony áll a Király utca tengelyében. Az együttes az un. szórakoztató építészet kategóriájában is csak fenntartásokkal értelmezhető, eklektikus geg.

Városszerkezetbe, környezetbe illeszkedés minősége

A beépítést a Király utca Sugár utca tengelyére szervezi, megszakítva és lezárva Észak felé a térfolyamot. A meglévő nyugati térfal mellett a közlekedési zónát kis mértékben átalakítja, térség alatti parkoló ki és bejáratát is ide szervezi. A tér északi részét beépíti, helyette a Szelestey utca sarokvonalához igazodó térfalat viszi tovább, nagyméretű új téralakzatot tervez a Király utca befejezéseként.

Az épületegyüttes és patak kapcsolatát széles híd (szabadtéri színpad) biztosítja. A koncepciót szoborszerűen megoldott markáns épületjelek tagolják.

A pályamű gyalogos kapcsolatai megfelelőek, a park fele megnyitáskor zavaró az ide bevezetett teherforgalom. A mélygarázs megközelítése megoldott, a kihajtás a Deák Ferenc utca felé problematikusá válhat a keresztező forgalom miatt. A színház teherforgalmi kiszolgálása megoldatlan, a tervi ábrázolás szerint hibás megoldásokat tartalmaz. Az útvezetésben a kiírás feltételeinek eleget tesz, Petőfi S. u – Szelestey u. körforgalmú csomópontot figyelembe veszi. Térszín alatti parkoló 150 szgk férőhelyes, 2 db buszparkolót biztosít.

Közlekedési kapcsolatai megfelelőek, forgalomtechnikai kialakítása átlátható, áttekinthető, egyszerű, összhangban van a környező utak forgalmi rendjével.

A funkcionális kialakítás, funkcionális igények kielégítésének minősége

Az MSH az I. ütemben megmaradhat, a II. ütemben bővül, és később épülne át új épületté. Funkcionálisan a programot túlteljesíti /kilátó konyha-étterem, fitness, kiszolgáló helyiségek alakulnak ki/. A többlet funkció a formai elemek vitatható többletével és terjengősséggel jár együtt.

Színháztechnika terén a technológiai funkciók összevonására és gazdaságos elhelyezésére irányuló törekvések a formai megoldások áldozatává válnak (hengeres öltözőblokk). A díszletbeszállítás nehézkes. Az új rendezvényterem funkcionális megoldása megfelelő.

Az épület kulturális tartalma, kulturális üzenetének ereje

A pályamű rendkívül eklektikus, mint egy építészeti „skanzen” jelenik meg, eltérő stílusú, funkciójú toronyszerű építményekkel. Ezek közül a legmagasabb az utcátengelyt jelöli, a kerek torony a médiát. A zsinórpadlás díszítő festése jó ötlet, de csak egy percig. Nem lehet minden arra járónak megmagyarázni, hogy milyen

jelképet hordoz. Díszletszerűsége az egész épületnek ideiglenességét, potemkin jellegét sugallja.

A funkciókat a sport, fitness irányába terjeszti ki, amelyek a külső megjelenés mögött a belső tartalmat, a funkciókat is zavarba ejtően keverik. Ideértve a rendezvényközpont tetejére tervezett „korcsolyapályát” is. A térképzés erőssége a patak felé történő nyitás és a zöld felületek alkalmazása. Az étterem-kilátó torony funkcionálisan nincs kitöltve. Ennél csak a TV stúdió tornya öncélúbb. Az épület belső szervezéséhez az öltözők elhelyezése mindenképpen hibás.

Gazdaságos megvalósíthatóság, fenntarthatóság, üzemeltetés, ütemezhető időbeli megvalósíthatóság

A pályamű inkább egy tervezői idea, mint reális elképzelés. Végkifejletben a téren álló épületek mindegyikét elbontja, tornyai, tetőkertjei sem a gazdaságos megvalósíthatóságot célozzák. Inkább bizonyos elvek (így a tengelyképzés, a zöld dombból kinyúló „periszkópok” a sok funkció és formai bravúr ötvözése) lehetett a cél.

Ellentmondásos a fenntartása is, hiszen nyilvánvalóan jelentős üzemelési költséggel járna, ugyanakkor épületgépészeti ismertetés van. Jó hatásfokú berendezések és kialakítások hulladékhoz hasznosítás, gazdaságos üzemeltetés. Hátránya: közös ellátó rendszerek készülnek, nem ütemezhetően.

24,5 ezer m²-es alapterülete az átlag felett van.

Alapos ütemezési javaslat készült, három ütemre bontva az építést. Ez ugyan állandó építési területté változtatná a teret, de igazolja, hogy egy jóléti társadalomban idővel megvalósulhat.

17. bírálati sorszámú pályamű **postai ragszám: CG 0000 00 24019691 0000**

A pályaművet a Bíráló Bizottság 3 millió Ft összegű III. díjban részesítette.

Építészeti minőség

A pályázó a hely adottságait átértelmezi: Weöres Sándor emblemikus versének metaforikus/építészeti újragondolásával „rét”, „tisztás”, két „erdő” és Színház/Rendezvény ház – „Galagonya” alakul. Azaz, a pályamű a meglévő épületek teljes bontását javasolja, a tervezett épület egyetlen amorf formaként fogadja magába a belső teret. A külső és belső világ határát egy „galagonya ágasfa” acélszerkezet képezi. Különös hangsúlyt kap a belső felületképzés anyag- és színvilága, ennek révén az épület izgalmasan differenciálttá válik. A belső mag táblás faburkolatú tömör konstrukció, melyet vörös textíliákkal old a terv. Részformákat mellőzve, ugyanis a külső szövet fény és árnyékhatásai karakteres formavilágot adnak, amely év- és napszakonként változik. Éppen az esti, színházi funkció idején: izzik.

A déli oldalon kialakított teljes épületmagasságú előcsarnok elosztófunkcióval rendelkezik, mely jellemzően lefelé tárul fel. A -2 szintre helyezett foyer is rendelkezik a szabad ég látványával és természetes fénnel. A fölé helyezett (osztható) rendezvényterek hasonló elgondolással telepítettek. A főbb funkciókhoz, ezzel a külvilággal vizuális kapcsolatot tartó elv alapján, és a szellemesen vezetett néző befogadásra alkalmas, a „taposó malomtól” elemelő állapotát célozva, közelítenek: a ház bejárása maga is élmény.

A kompakt elrendezésből adódóan azonban az egyes terekbe történő belépés nem differenciált. A funkciók párhuzamos üzeme technológiai bravúrokat igényel. A pályamű egy szép építészeti idea, amely itt és most nem megvalósításra ajánlott.

Városszerkezetbe, környezetbe illeszkedés minősége

Elhagyja a kiírásban ajánlott körforgalmat, a nyugati térfal előtti utcát egyirányúsítja, parkolóvá minősíti át. Mellé teljes hosszában a tér felét elfoglaló erdőt tervez, a megmaradó felületeket pedig tisztásként értelmezi, de burkolatokkal oldja meg, újragondolva a Március 15. teret. A gyalogos kapcsolatok számára nem feltétlenül előnyös a zöld bevezetés kialakítása. A központosító lépés összevonja a funkciókat, a Szelestey utca sarkát folytató térfoltként viszi tovább, ezért az épület magasságot a színház térszint alá helyezésével csökkenti.

A kiírás feltételeinek megfelelően a pályamű a szgk. parkolást térszín alatt biztosítja (156 db szgk. parkoló + 6 mozgássérült + 3 buszparkoló), ezen felül a térszinten is további szgk. valamint 3 db buszparkolót ad.

A tervezett létesítmény gépjárművel történő megközelítése minden irányból a Deák Ferenc utca felől történik. A földalatti parkoló megközelítését a Deák Ferenc utcai patak-hídfőnél biztosítja, kétirányú forgalmú rámpán keresztül. Az így kialakuló új csomópontban a zavartalan forgalomlefolrás érdekében jelzőlámpás forgalomirányítást tervez.

Közúti közlekedési kapcsolatai alapvetően korrektek, azonban további forgalmi vizsgálatok szükségesek. Várhatóan a környező csomópontok (Paragvári – Deák és a Honvéd tér) korszerűsítése is szükségessé válik. Az állandóan jelentkező fenntartási, üzemeltetési költségek miatt a jelzőlámpás csomóponti megoldás nem gazdaságos, viszont a forgalombiztonság és a torlódások elkerülése érdekében szükséges.

Erénye a pályaműnek, hogy a különböző közlekedési funkciókat jól elkülöníti egymástól, valamint kiemelt gondossággal foglalkozik a jó járhatósággal.

A funkcionális kialakítás, funkcionális igények kielégítésének minősége

A szabálytalan tömegformájú új épületbe egymás fölötti új szintekre helyezi el a különböző funkciókat. Alul színház, felette konferencia terem, legfelül irodák – stúdiók. Az egyetlen tömegbe történő funkciókoncentráció az elegáns többszintes légtérű előcsarnokok ellenére is erőltetettnek tűnik, túl nagy tömeg, noha a megoldás indirekt célja a zsinórpaddal magas tömegének elrejtése.

Jól szervezett, tömör színháztechnikai működés, a főszínpad és a stúdiószínpad közelsége előnyös. A rendezvényterület különféle használata jól kidolgozott. A TV stúdió és az oldalszínpadok akusztikai elkülönítése kétséges. Az öltözők a tömörítés ellenére távol esnek a szereplők fellépési helyeitől.

Az épület kulturális tartalma, kulturális üzenetének ereje

A pályamű rendkívül elegáns megoldást választ, amikor a belső összetett tereket impozáns homlokzat mögött láttatja. Így ösztönzi az embereket, hogy belül is felfedező utat tegyenek, megkeresve a számukra adekvát kulturális tereket, szolgáltatásokat.

Sajátosan oldja meg a Pelikán parkkal való kapcsolatot. A teret nem közvetlenül nyitja meg, de teraszokat és közlekedő tereket tájol ebbe az irányba. Ezzel kelti a természethez való közelség érzetét. Hasonló célt szolgál a belső terek színvilága, borítása.

Az egymás fölé telepített alapfunkciók is elegáns, hagyományosan szervezett közönségforgalmú terek a többi kiegészítő szolgáltatás elhelyezését nehezítik. Az épület egész megjelenése, léptéke a környezethez, a város által igényelt emberközpontú agórafunkcióhoz képest túlméretezett.

Gazdaságos megvalósíthatóság, fenntarthatóság, üzemeltetés, ütemezhető időbeli megvalósíthatóság

A javaslat a téren álló épületeket elbontja és egy új – kompakt – épület kialakításával felel meg a program elvárásainak. Az épület a rendelkezésre álló terület nagy részét szabadon hagyja, a kis alapterületű épülettömeg ára azonban a három föld alá süllyesztett szint (-9,90 m).

Az épület alapterülete nem éri el a 20.000 m²-t, a megkívánt funkciókat mégis az elvárt nagyságú alaprajzi méretben képes biztosítani, kellő teret szolgáltatva a közösségi funkcióknak is. A pályamű – azok közül, amelyek a tér teljes épületállományát lebontják – a legkisebb föld feletti épülettömegben és összességében az egyik legkisebb alapterületen valósítja meg a kívánt funkciókat.

Az épület gazdaságos üzemeltetésére a műszaki leírás gépészeti fejezete nem tér külön ki. Az előcsarnok szellőztetését klimatizálását elsősorban gravitációs rendszerben kívánja megoldani, ami kétséges megoldás. A javasolt kismértékű gépi rásegítés jelentős mértékűre növekedhet. A gépi berendezések hang-gátló szerkezetekkel történő elkerítése jó elképzelés.

Amint a műszaki leírásban is szerepel; „A tervezett létesítmény megvalósítása – kompaktsága miatt – egyetlen lényegi ütemben történhet.”

18. bírálati sorszámú pályamű
postai ragszám: CG 0000 00 33068031 0000

A pályaművet a Bíráló Bizottság 800 ezer Ft összegű megvételben részesítette.

Építészeti minőség

A pályamű elveti a meglévő létesítmények megtartásának lehetőségét és új koncepciót kidolgozására vállalkozik.

A javaslat négy ütemre bontja a tervezett funkciók megvalósulását, alapjában három épülettömeg zárja körül a Március 15. tér helyett kialakuló 'T' alakú városi agórát, melyet a tervező egy városi nyitott színpadként értelmez. Az MSH és a színház tömegeivel egy harmadik, a Király utcát finoman tört ívben folytató TV stúdió és béroda funkciókkal rendelkező hosszanti épülettömeg alkot kompozíciós egységet. A negyedik ütemben az így kialakuló új városi teret a tervezők lefedik. A tér alatt a két fő funkció kapcsolata tisztán rendezett, amit jól szervezett az egész terv funkcionális kiszolgálása.

Városszerkezetbe, környezetbe illeszkedés minősége

Szinte a teljes tervezési területet közlekedési zónákkal övezi. A térszint alatti parkolót a patak parti sétány mellett a két hídfőnél helyezi el, ezek működőképessége vitatható. A négy részre tagolt tömegkompozíció a mai egységes teret, egy a körforgalmat övező funkcionálisan a városközpontot lezáró térre, egy zöldterületre nyitott teresedésre és két utcára tagolja. A két főtömeg közt kialakított nagyvonalú teresedés a vizuális kapcsolatot is fokozó irányulásainak szép patak-parti parkkapcsolatot ígér. A városközpont gyalogos utcáját befejező nagyvonalúan megkomponált térfal-tömeg a városközpont jelentős építészeti elemévé válhat. Március 15. tér rendezvénytér jellege, illetve maga a tér városszerkezeti szerepét tekintve megszűnik. A Hősi emlékmű javasolt áthelyezése az utcás jellegű, nagy épülettömegek által leszűkített térrész felmagasodó térfalai közé nem szerencsés döntés. A helyszín a városi ünnepek megtartására itt kevésbé alkalmas.

Megtartja a körforgalmat. A patak mellett jól megoldja a mélygarázs le- és felhajtót. A hídfőnél oldja meg a teherforgalom érkeztetését a komplexumhoz. A Március 15. tér kettéosztásával gondol gépkocsiforgalom megőrzésére is. Az újonnan alakult gyalogos irányok és felületek a terv erősségét képezik.

A kiírás feltételeit figyelembe veszi és teljesíti. Adottságnak tekinti a Petőfi S. u. – Szelestey L. u. körforgalmat, biztosítja a térszín alatti parkolást (I. ütem 150 szgk, II. ütem + 90 szgk.) kialakítja a buszparkolókat (3 + 2 db). A parkolóhelyek közötti csatlakozások, rámpa kialakítása megfelelő. A pályázat forgalomtechnikai megoldásai általában átgondoltak. A közlekedési koncepció gyenge pontja, hogy a 18-as Honvéd útról tolatással közelíti meg rakodóhelyet, ahol a díszletszállítás történik. Ez a fajta megoldás ezen a főforgalmi úton nem lehetséges, így ez a megoldás további mérlegelést igényel.

Szokatlan a taxiállomás fűrészfogas kialakítása, ami a ki- és beszállást problematikussá teszi, a bérkocsi-üzemeltetők körében népszerűtlen megoldás.

A funkcionális kialakítás, funkcionális igények kielégítésének minősége

Ütemezésben és funkcionálisan is átgondolt javaslat. Lehetőséget ad az építés első szakaszában az MSH megmaradására – későbbi ütemben újul meg. Körforgalom és a tengelyek betartása mellett három épületben helyezi el a két fő funkciót. Kérdés, hogy park fele megnyíló tér ellensúlyozza-e az ez idáig megszokott téralakítást.

Színháztechnika:

Színházi előadások, TV stúdiók, konferenciák, rendezvények működtetése szempontjából technológiailag nagyon korrekt módon megoldott és kidolgozott. Akusztikailag minden részletre kiterjedő leírást ad.

Az épület kulturális tartalma, kulturális üzenetének ereje

Az épületegyüttes kialakítása izgalmas, mozgalmas tömböket képez, amelyek ugyan széttagolják a teret, de a legnagyobb nyitást biztosítják a patak és a park irányába. Mindhárom épület belül racionálisan és igényesen tervezett. Két eltérő szintű agórával, közösségi térrel számol. A színház és rendezvények fogadó, elosztó tere szint alatti, ami nem jó üzenet.

A kiegészítő kulturális funkciók és szolgáltatások jól átgondoltak. Az Agóra funkciók is jól tervezettek.

Gazdaságos megvalósíthatóság, fenntarthatóság, üzemeltetés, ütemezhető időbeli megvalósíthatóság

A koncepció sokat akar elérni, így a beruházási költségekkel nem takarékoskodik. A kiírásban szereplő alapterületeket összességében 33.240 m² épített területtel másfélszeresen teljesíti, mindezt új épületekben.

A megvalósítás során azonban tervezi az egyszeri drágább költségekkel járó, nagyobb beruházási költségeket igénylő, ám hosszú távon gazdaságosabban, hatékonyabban üzemeltethető rendszerek beépítését. Pl. magas hatásfokú légkezelő rendszer, csapadékvíz gyűjtése és felhasználása.

Részletes épületgépészeti ismertetés. Ütemezett megvalósítás lehetséges 3 teljesen független gépészeti rendszerrel. Az újonnan készülő épületek a gépészeti rendszerek optimális elrendezését teszik lehetővé. Jó hatásfokú rendszerekre tesz javaslatot.

Az épületegyüttes ütemezett megvalósításának lehetőségét a tervező mintaszerűen átgondolt formában oldja meg, amit nyilvánvalóan segít az a tény, hogy teljesen új épületekben gondolkodik.

19. bírálati sorszámú pályamű **postai ragszám: CG 0000 00 32430992 0000**

Építészeti minőség

A pályamű megtartja az MSH épületét, és a Honvéd utcai lakóházas beépítést. Az SZTK épületét elbontásra javasolja, kivéve annak nyugati épületszárnyát, amit színészlakásokká alakít át, ezt a tömeget folytatja a Kamaraszínház. A Király u. tengelyébe vertikális hangsúlyt képező TV tornyot helyez, melynek felső szintjeire TV stúdiók, térszintjére, alsó emeleteire közösségi szolgáltató funkciók kerülnek. Ez az épülettömeg tereli a színház és a Rendezvényház (Sportház) felé a város felől érkezőt. Az egész együttes egy részletekben túlformált organikus plasztika, mely a gondosan kialakított, de főleg csak látványelemként szolgáló parkkal-, tóval együtt inkább egy skanzen arculatát mutatja, semmint egy, a város színházának sokféle működési lehetőséget biztosító épületét.

A bemutatott dokumentáció megítélése azért is nehéz, mert a látványtervi ábrázolások nem követik a szabadkezes rajzokban jelzett megjelenést.

A pályamű értékelésénél nem találtuk azt az egységes formáló alapelvet, melynek kifejtésével születik meg az építészeti mű, inkább öncélú formák egymás mellé rendelését tapasztaltuk.

Városszerkezetbe, környezetbe illeszkedés minősége

A Király u. - Markusovszky úti tengelybe tércsuklót alakító hengeres főtömeget helyez. Ezzel két, egyrészt az öblös körforgalomhoz kapcsolódó közúti teret és másrészt hosszanti MSH előtti teret alakít ki. A két térrész és a patak -park közötti kapcsolatot kettős fedett sétánnyal oldja meg. A térszint alatti parkoló ki- feljárátát a Honvéd utcának a körforgalom és a hídfő közti szakaszába szerkesztett ívesedésébe szervezi. Az organikus jegyeket is felvonultató koncepció a néhol zaklatottnak tűnő formavilágával sajátos viszonyba került a téren eddig uralkodó szocreál - eklektikus elemekkel.

A benyújtott pályaművek közül egyetlenként megtartja a terület két lakóházát, ez a gesztus azonban a bemutatott telepítésű színháznak nem árt, vagy használ, hanem az épületekben élők létét teszi lehetetlenné, így értelmetlen.

Az épülettömegek földszintjén kialakuló gyalogoskapcsolatok jól bejárhatók, a fenti meghatározott teresedéseket összekapcsolják. Hiányérzetet okoz, hogy a drasztikusan átformált parkkal való kapcsolatot csupán egy híd teremti meg.

A pályamű a létesítmény forgalmi kapcsolatait általában véve jól átgondolja, a gyalogos megközelítés, valamint a szgk-val és a szervizforgalommal történő behajtás megoldott. Problematikus a parkoló szintről történő gépjárművel történő kihajtás, mely a Honvéd u-nál a híd mellett csatlakozna, a zökkenőmentes kikanyarodást nem teszi lehetővé.

A körforgalmú csomópontot (Petőfi S. – Szelestey L. u.) adottságként kezeli.

A funkcionális kialakítás, funkcionális igények kielégítésének minősége

Az MSH mellé különleges alaprajzú épületegyüttest tervez, melyből a Ny-i kerek alaprajzú rész a TV és klubok területe. Mögötte helyezi el a színházat, mely oldalt egy emeleti átkötéssel kapcsolódik a stúdió színházhoz, és emeleti szintjén a megtartva- átalakított Sporház foyer-hez.

A színháztechnikai funkciók helyüket, és megközelítésüket tekintve jól megoldottak, rendezvényterem konferencia termek – TV stúdió – színházi tevékenységek jól

szervezetten elkülönülnek. Sajnos azonban a színháztechnológia számára fenntartott terek, raktárak öncélú megformálásuk miatt eredeti funkciójuknak nem, vagy csak alig tudnak megfelelni.

Az épület kulturális tartalma, kulturális üzenetének ereje

A pályamű rendkívül öntörvényű és nehezen értelmezhető alkotás, kettős arculattal: színháztechnológiai funkciósemaként átgondoltan, jól működő elrendezései magát organikusnak játszó, zavaros és következtelen formáktól szenvednek. Öntörvényű épület születik azáltal is, hogy nem háttérrel kíván nyújtani minél sokrétűbb, az igazgatói-rendezői -üzemeltetői szabadságot kiteljesítő színházi tevékenységnek, hanem magát előtérbe helyezve domináns befolyással akar lenni a benne zajló tevékenységre. Sajátos, hogy a pályázatban bemutatott épület több esetben saját elveinek is ellentmondásosan tud megfelelni: pl.: a városlakók befogadására hivatott épület Király utcába állított hangsúlyként meglehetősen „tüskésen” viszonyul környezetéhez.

A két tornyot is tartalmazó új épületváz számos kiegészítő funkcióival leginkább hagyományos művelődési házi koncepciót képvisel.

A pályamű a Sportház funkcionális kiegészítését jól oldja meg, formailag a lekerekítéssel azonban új elemet visz az épületegyüttes már eddig is túlbujánzó világába.

A színházi funkció változatos terekben valósul meg. Jó a stúdió színpad funkcionális kiszolgálása. Az ötletes belső térképzés azonban középszerű, nem a város reprezentatív épületéhez méltó külsővel párosul. A különböző térformák nem illeszkednek egymáshoz. A torony, illetve kilátó ötlete az adott helyszínen értelmetlen.

Gazdaságos megvalósíthatóság, fenntarthatóság, üzemeltetés, ütemezhető időbeli megvalósíthatóság

A pályamű kidolgozottan tartalmaz ütemezési javaslatot, mely kompromisszumok árán megvalósítható.

Gazdaságos üzemeltethetőségét alátámasztandó részletes épületgépészeti ismertetést mutat be. Több ütemben történő megvalósítást tesz lehetővé, önálló függetlenül működtethető gépészeti rendszerekkel. Az egyes ütemekben belüli eltérő funkciók is független gépészetet kapnak.

A beépített összes alapterület mintegy 16.500 m², ami annak köszönhető, hogy a pályázó jelentősen kevesebb parkolóhelyet biztosít mind a területen mind pinceszinten az igényelnél.

20. bírálati sorszámú pályamű
postai ragszám: CG 0000 00 19571964 0000

A pályaművet a Bíráló Bizottság 800 ezer Ft összegű megvételben részesítette.

Építészeti minőség

A pályázati műben megfogalmazott beépítés fő homlokzatát a Király utca keleti térfalának vonalára helyezi megtartva ezzel a Király utca, Markusovszky utca tengelyt. A Március 15-e teret két szintre bontja, annak Király utca felőli déli részén süllyesztett teret hoz létre egy attraktív vízlépcsővel. Ezzel a süllyesztett térrel, a hozzá kapcsolódó vendéglátó funkcióval részben belakja e nagyléptékű és ma kevésbé élő hosszanti teret.

A pályázó megtartotta az MSH épületét, valamint az SZTK épület magas tömbjét. A megmaradó épületek átalakításával és a hozzáépítésekkel egy egységes épületegyüttest hoz létre, mely karakteres horizontális tömeg és homlokzat-alakítással fordul környezete felé. Ezt az erőteljes horizontális tömegalakítást erősíti a Király utca felőli hegyesszögű sarok, a színházi főbejárat feletti konzolos szint tömege. A megtartott SZTK épület magasabb tömbje a rendezvényház lefedése és a színház zsinórpadrása emelkedik ki ebből az erőteljes lepényszerű tömbből, melyek nem képesek ellensúlyozni az azonos párkánymagasságú főhomlokzat igazgatási karakterű középület jellegét.

Az épület egy egységbe szervezi funkcióit, a közönségfunkciók a Március 15. tér felé mozdítottak, a Pelikánpark irányába pedig gazdasági funkciókat helyez el. Nem hoz létre kapcsolatot a park irányába a rendezvényház színpadának park felé történő hátsó megnyitás kivételével. E megnyitás hasznosulása vitatható. A markáns horizontális tömeg a színházi épületrész nagyléptékű konzolos horizontális tömbje a rendezvényház előtti árkádsor léptéke és horizontalitása túldimenzionálttá, léptéktelenné teszi az épületet a környezetében. A pályaműben megfogalmazott léptékű, szoborszerű épület óriási teret kíván magának, melyet a meglévő városi környezet nem tud biztosítani.

Városszerkezetbe, környezetbe illeszkedés minősége

A Petőfi Sándor utcai körforgalmi csomópontot mellőzi. Nagyon helyesen úgy ítéli meg, hogy egy ilyen léptékű közlekedési csomópont a Március 15. teret és a tervezett létesítményt a városközponttól leszakítja, a Király utca felőli gyalogos forgalmat drasztikusan elvágja. A Március 15. tér gépkocsi forgalmát megszünteti, így ezzel egyszerű háromágú csomópontot alakít ki az útcsatlakozások térbeni elhúzásával. A közlekedés átszervezésével azt az egyértelmű szándékát tudatosítja felénk, hogy a Március 15-e teret és a színház épületet a gyalogos városközpont részeként kell kezelni. Jól megfogalmazott szándéka ellenére azonban a közlekedési kapcsolatokat számos helyen nem tudja megfelelően megoldani. A teremgarázsba történő ki- és behajtás a környező utcák forgalmi rendjének átszervezése esetén is problematikus. A gazdasági forgalomnak a sétányra történő rászervezése a park irányába vezető hidak rendszerét megkérdőjelezi. A kamionok ki- és bejárása nehézkes, nagyméretű szállítmányok rakodása nem lehetséges. Színészbejáró és parkoló kapcsolata tisztázatlan. E hibák ellenére a pályamű közlekedési szempontból megfelelőnek tekinthető.

Dícséretes a Március 15. tér kezelése. A keresztbe helyezett alacsony zöldtetős szárnyal, szintben is elkülönülő rendezvény (emlékmű) és városi agóra teret alakít

ki. Mindkét teret jó arányú burkolt és zöld területekkel, vízlépcsővel gazdagít. A nyugati térfal házai előtt a kert és teraszsort a térfunkciók gazdagításaként hozza létre. A tervezett létesítmény városszerkezetbe történő illesztése megfelelő minőségben történt. A létesítmény körben azonos magasságú tömbje egy kisebb keretes beépítésű városi tömb léptékét jeleníti meg. Környezetbe illesztésének problematikája ugyanakkor e tömb monolitikus építészeti megfogalmazása.

A funkcionális kialakítás, funkcionális igények kielégítésének minősége

A pályázati mű az SZTK épületének magasabb tömbjét és a rendezvényház épületét megtartja. A két épületrész közé helyezi a kisebb előadótermet, stúdiókat, míg a tömb déli felén alakítja ki a színháztermet. A részleges épületmegtartás jelentős funkcionális hátrányokkal jár.

Az öltözők túl távol kerültek a fellépési pontoktól, az egyik oldalszínpad elhagyása a programmal ellentétes. Akusztikailag és technológiailag gondosan kimunkált pályázat. Jól szervezi a létesítmény közönségtereit, beleértve a Március 15. térbe kihelyezett vendéglátó funkciót, a rendezvényház és színház kapcsolatát, valamint a stúdiószínpad elhelyezését. Jól integrálja az épület közönségforgalmi tereihez a Március 15. teret, annak különösen az agóraszerűen kialakított déli süllyesztett szakaszát.

Az épület kulturális tartalma, kulturális üzenetének ereje

A pályázó a lehető legtöbbet tartja meg a korábbi épületekből. Felvállalja és tudatosan választja el a Pelikán parktól, melynek helyébe a téren új változatos felületeket, térfunkciókat hoz létre. A tér kialakítása, a tér és a létesítmény közönségtereinek kapcsolata, a tér forgalommentessé szervezése a városközpont kiterjesztésének egyértelmű szándékát tartalmazza. Tisztában van a pályázó azzal, hogy városközponti középület e területen csak abban az esetben jöhet létre, ha a kapcsolódó köztereket, különösen a Március 15-e teret élő, városi térré alakítja, működő funkciókkal szervezi meg. Az épület külső formálásának kulturális tartalma ellentéteket hordoz magában. A rendezvényház épületét az épület fő homlokzatát megtartja, felújítja, ugyanakkor annak értékeit mégsem tartja nyilvánvalónak, ezért azt árkad mögé helyezi. Az újonnan létrehozott architektúrában uralkodni vágyik az 1960-as évek épületén. Az épület építészeti tömegformálása túlzott dominanciával rendelkezik. Markáns, szoborszerű tömegalakításából a finomság és érzékenység hiányolható, mely értékek építészeti megfogalmazása kívánatos lett volna.

Gazdaságos megvalósíthatóság, fenntarthatóság, üzemeltetés, ütemezhető időbeli megvalósíthatóság

A létesítmény gazdaságossági szempontból egyrészt kedvező elbírálást kaphat, hiszen a rendezvényházat és a rendelőintézet magasabb épülettömbjét megtartja, ugyanakkor összességében az épületegyüttes túlméretezettnek tűnik úgy, hogy bizonyos színpadtechnikai funkciókat nem tud biztosítani, oldalszínpadot csak egyik irányban hoz létre. A létesítmény összes alapterülete 22.000 m². A pályamű részletes épületgépészeti ismertetést tartalmaz. Hagyományos, gázenergiával történő hőtermelési megoldást javasol jó hatásfokú kondenzációs kazánok elhelyezésével, nyári hűtéshez központi klímarendszerrel. Az épület építésének ütemezhetősége megoldható, a rendezvényház használata mellett a tőle délre lévő épületrészek felépíthetők, de mind a használatban, mind pedig építészeti formálásban szükségessé teszi a beruházás teljes megvalósítását.

21. bírálati sorszámú pályamű

postai ragszám: CG 0000 00 35140476 0000

Építészeti minőség

Telepítési koncepciója, a városépítészeti összefüggésekről kifejtett elvei tiszták, logikusak. A Gyöngyös patak vékony vonalát az arra ráfűződő zöld terek sora erősíti a városszövetet erősen meghatározó elemmé. Ezt a megállapítást emeli koncepciója lényegi elemévé. Ennek a gondolatnak meghatározó szerepe van a telepítésben, a tömegformálásban.

Megtartja a sportcsarnok épületét, és annak „faltjával” azonos karakterű épülettömegekkel építkezik. A színház és Tv székház „lekerekített” tömbje azonos fajsúllyal kíván megjelenni a patak, és a Március 15. tér irányába. Két kisebb, de azonos típusú eleme az előadó épülete és az étterem kubusa. A végeredmény dinamikus pörgő térrendszer, mely mozgást indukál, folyamatosan fordít tovább a térfalakat alkotó homlokzati síkok mentén. Ennek megfelelően célja, hogy az épület több irányba nyitott legyen.

Városszerkezetbe, környezetbe illeszkedés minősége

A pályázó a körforgalmat elhagyva, a meglévő forgalmi csomópontot 4 ágúvá redukálja. A Király utca – Sugár út tengelyt hangsúlyozza a felépítéssel abba csuklópontot helyez. A patak partot a Pelikán park felől nagyvonalúan bővíti fel, ezzel kedvező vizuális és funkcionális kapcsolatot létesít köztük, melybe a Március 15. teret is átfolyatja. A Deák F. utcai hídfőnél kialakított sétány melletti térszint alatti parkoló bejárat helyzete és működő képessége vitatható.

A külső közlekedési kapcsolatok javasolt változtatásai (Márc. 15. tér és a Karinthy F. utca lezárása) további forgalmi vizsgálatokat tesznek szükségessé. Ugyancsak megvizsgálandó a Színház beruházásával együttesen a környező csomópontok esetleges korszerűsítésének szükségessége.

A funkcionális kialakítás, funkcionális igények kielégítésének minősége

Az erős koncepció visszahat a funkcionális rendre, módosítja az alapvető funkcionális elvárásokat. A Kiíró célja, hogy a különböző típusú egységek segítsék, erősítsék egymás működését, legyenek szoros kapcsolatban, gazdagítva így az „egy térből” elérhető szolgáltatások sorát. A szétszakított tömegek gyengítik ezt a szándékot. A két alapfunkció (színház és rendezvénytér) között a kapcsolat esetleges, nehézkes. De ez elmondható az étterem és az előadók esetében is. Az egyes funkcióblokkok túl sterilen, izoláltan jelennek meg.

A rendezvénytér belső átalakítása nem szerencsés. A színpad tér épített kijelölése a mobilitást, a többcélú hasznosítást gyengíti. A tér így a színház világához közelít, erősen irányítottá válik.

A Színház terében a mellékszínpadok mérete, alakja eltér a programtól, a színháztechnika kellő mélységben nincs kimunkálva.

Az épület funkcionálisan bonyolult, nem letisztult.

Az épület kulturális tartalma, kulturális üzenetének ereje

Építészeti világa támogatja koncepcióját. A választott eszközszerkezet segíti a nyitott, dinamikus közlekedő- és közönségforgalmi terek létrehozásában. Az egységes elvek szerint alkalmazott födémkivágások, lépcsőkialakítások nagyvonalú, elegáns,

ugyanakkor sodró, irányított, arányos belső tereket eredményeznek. A térfalból kilépő, vagy a térfalról leszakadó elemek lazítják a tömegképzést, tovább erősítik a dinamikát.

A rendezvénytér tömegét nem módosítja, homlokzatai is változatlanok. Ez koncepciójával ellentétes magatartás. Nem keres kapcsolatot a parkkal, a patakkaal.

Gazdaságos megvalósíthatóság, fenntarthatóság, üzemeltetés, ütemezhető időbeli megvalósíthatóság

A javaslat az MSH épületét integrálja a programba, amelyet az alagsori szinten kapcsol össze az új színházépülettel. A Gyöngyös patak felé egy harmadik épülettömeg jelenik meg, amelyben kisebb előadó és szekciótermek találhatóak. Ez az építészeti kialakítás nem támogatja a különböző funkciók együttműködését. Az alsó padlószint -4.30 m-es található, ami a Sportház épülettömegén kívül a teljes alapterületre vonatkozik.

A tervezett épületegyüttes összes alapterülete nem éri el a 17.000^2 -t, ami a megkívánt funkciókat az elvárt ideális nagyságú területen biztosítja.

Az üzemeltetés-fenntartás gazdaságossága gépészeti fejezet hiányában nem állapítható meg.

A leírásban szereplő ütemezés elvileg tartható, e szerint a beruházás 2-3 szakaszban kivitelezhető.

22. bírálati sorszámú pályamű

postai ragszám: CG 0000 00 29193279 0000

Építészeti minőség

A pályamű azt a célt tűzte ki maga elé, hogy a Március 15. térnek új identitást adjon, élettelt töltsen meg. Ezt a szándékát a két meglévő épület bontásával és új, jelszerű épület megfogalmazásával valósítja meg. Az új identitás részeként a színházépület tömegét a zsinórpaddal beállítja a Király utca tengelyébe, a városi víztorony ellenpárjaként. A tervezési programot főtömegekre bontja és 7 különálló torony-pavilonként fogalmazza meg, amelyek kifeszítik a tér Észak-déli és Kelet-nyugati tengelyét. A város felé az együttes az étterem üvegdobozának transzparens tömegével fordul, a Markusovszky utca felé pedig a TV székház üvegdobozával. A pályázó az egymást keresztező tengelyek mentén sorolt dobozok közötti térségekre bontja szét a városi díszteret, amelynek a déli, belvárosi oldala a kisebb alapterületű. A pályamű alapvetően két építészeti motívumrendszerre szerkesztett: az egyik a híd és a torony motívumok, mint urbánus szimbólumok, a másik egy, az erdő fáinak a lombkoronáját idéző ágas-bogas ornamentális elem, mint referencia.

Koncepcióját a pályázó számos nehezen indokolható megoldással elégíti ki. Vitatható a legtöbb közösségi térnek, a közönségforgalmi tereknek, úgymint a központi előcsarnoki térnek, a színházteremnek, az étteremnek, kávézónak 9 m-rel a térszint alá történő elhelyezése, lesüllyesztése. Ezáltal éppen a tereknek városi térként, agóraként való működését teszi lehetetlenné. A Március 15. teret tulajdonképpen megszünteti, azáltal, hogy felszabdálja nehezen definiálható térszeletekre.

A patak meder szelíd íve felett, a parkba ferdén átvezető rendezvényterem az élővizet szakaszosan barlang jellegűvé teszi, mely a meglévő híd mellett különösen zavaró. A rendezvényterem elhelyezése azért sem szerencsés, mert mind a parknak, mind a térnek a déli csücskébe kerül, ezáltal egészen közel kerül a 18-as Honvéd utca és a patak torkolatához. Ezáltal éppen a zöldbe ágyazottság koncepciója nem tud megvalósulni. Ahhoz, hogy ezt a nagyléptékű elképzelést – a zöld ligetben úszó pavilonok rendszerét –, valóban meg lehessen valósítani, sokkal nagyobb területre lenne szükség. Vagy a pavilonok mérete túlzott ezen az adott helyszínen, – így mindenképpen felmerül a lépték problémája, ami jelen esetben az egész koncepció jogosságát megkérdőjelezi. Ugyanakkor a Pelikán park zöld felületét a patak másik, városi oldalára is átvezeti – ami jó gondolat.

HÍDSZÍNHÁZ elnevezéssel a pályázó egy a szokásostól eltérő, egyedi színházi koncepciót fejez ki. A „híd” sok mindent kifejezhet mind kulturális, mind építészeti - városszerkezeti értelemben: pl. híd a művészet és az emberek között, híd a színészek és a közönség között, a park és a város között, a rendezvényterem és a színház között, stb. Az ígéretes és hangzatos cím ellenére a tervben a „híd” szerep csak formailag érvényesül. A rendezvényterem áthidalja a patak medrét, de ez ténylegesen nem köt össze semmit, mert az épület a park szélén áll, nem vezet át sehová, viszont a patak mentén húzódó gyalogos sétányt elépíti, eltorlaszolja. A másik „híd” a tervben a pavilonként álló épületek fölött átívelő (épületszerkezetiileg értelmezhetetlen) árnyékoló tetőszerkezet. A forma divatos, trendi, de nincs igazi tartalma. Nem képez „agóraszerű” tereket, a puszta árnyékoláson túl nem nyújt semmilyen védelmet. A pavilonszerű dobozok elhelyezése nem teszi lehetővé, hogy használható méretű közösségi terek jöjjenek létre. A pályamű vázlatos

kidolgozottsága összefügg azzal, hogy gondolati tartalma, filozófiája sincs kellően végiggondolva.

Városszerkezetbe, környezetbe illeszkedés minősége

A pályamű a Király u. folytatásának tengelyére fésűsen fűzi fel a város építészeti léptékeihez illeszkedni próbáló, azzal arányos kubusait. Ezt úgy éri el, hogy az épületet szervező közönségforgalmi területeket, raktárakat, irodákat földbe süllyeszti. Ahol szükséges süllyesztett udvarokkal biztosítja ezek kültéri kapcsolatait. Pavilonos elrendezése miatt azonban ez a kisebb léptékre bontás elveszíti minden városi kontextusát. Így egy új identitás megteremtődik ugyan, de az idegen a város karakterétől. A „fésű” fogaira merőlegesen az egész együttest összefogó áttört tetőfelületet helyez, ötvözve a park és városi beépítés karakterét. Ugyanakkor az épület szervezését meghatározó erőteljes rend nem mindenütt engedi meg, hogy a kiírás által elvárt paraméterek teljesüljenek.

A pályamű a létesítmény gyalogos és személygépkocsi megközelítési kapcsolatait jól kezeli. A mélygarázból történő ki- és behajtás egy helyre összpontosítása ugyanakkor a tervezett vonalvezetéssel torlódásokat is eredményezhet. A teherforgalmi kiszolgálás nehézkes, súlyos kompromisszumokkal terhes. A díszletek ki és beszállítása nem tisztázott.

A pályamű a Petőfi S. u. – Szelestey L. u. körforgalmú csomópontját adottságnak tekinti. Kétszintes parkológarázst tervez, összesen 147 szgk számára + 3 db szgk. parkolót biztosít a felszínen.

A funkcionális kialakítás, funkcionális igények kielégítésének minősége

Funkcionálisan túlzottan széttagolt az épület. A rendezvényterem a nagy rendezvényekhez mérten kicsi és semmilyen előcsarnokkal nem rendelkezik. Ez pont azt a többcélú használatot kérdőjelezi meg, amit a pályázat bútorozási javaslataival igazolni próbál. (Tudniillik ez az egész intézményközpont csak nyáron és jó időben tud működni.)

Az átfolyó zöld területek látványa valószínűleg nem pótolja a funkcionális széttagoltság okozta hátrányokat. (Rendezvényterem – szekciótermek – öltözők közti távolságok.) Gyakorlatilag az összes kiszolgáló helyiséget a pinceszinten helyezi el nehezen áttekinthető, labirintusszerű közlekedőkkel kötve azokat össze.

Minden elemében új épülettel számol, amelyeket egy speciális árnyékoló tetőszerkezet köt össze egy tömbbé. Különleges megoldás a rendezvényterem, amely lefedi a patakot, átvezet rajta, de meg is szünteti vele a szerves kapcsolatot. A legnagyobb magasságot igénylő színházi tömböt mélyen lesüllyeszti és közvetlen zöld felületi kapcsolatot létesít vele. Zöldbe ágyazottsága ellenére a színház tömbje falként vágja ketté a jelenlegi egységes teret. A tömbök közötti szerves közönségforgalmi kapcsolat nem megoldott, az emblemikus megjelenésű „hídtető” csak árnyékot ad, igazi védelmet nem, a leginkább tetszetős formai elem.

Színháztechnika:

A széttagoltság a technológiai megoldásokat csorbítja. A mellék és hátsó színpad mérete nem azonos a programban megadottakkal. A próbaterem túl messze kerül a színházról. A rendezvényterem elnyújtott keskeny formája korlátozza annak többcélú használhatóságát.

Az épület kulturális tartalma, kulturális üzenetének ereje

A pályázó minden elemében új épülettel számol, amelyeket egy speciális tetőszerkezet köt össze egy tömbbé. Különleges megoldás a rendezvényterem,

amelyik lefedi a pontokat, átvezet rajta, de mégsem jelent szerves kapcsolatot. A legnagyobb magasságot igénylő színházi tömböt mélyen lesüllyeszti és közvetlen zöld felületi kapcsolatot létesít. A színház tömbje falként vágja ketté a jelenlegi egységes teret. A tömbök közötti szerves közönségforgalmi kapcsolat nem megoldott. A funkciók és a szolgáltatások szinergiája hiányzik. A zöld felületekkel jól bánt. A Tv székház irodaépülete válik meghatározóvá.

Gazdaságos megvalósíthatóság, fenntarthatóság, üzemeltetés, ütemezhető időbeli megvalósíthatóság

A pályamű a tervezési terület összes meglévő épületének elbontását javasolja, majd a felszínen önálló tömegként megjelenő, a pinceszinteken összekötött épületegyüttes kialakítását javasolja. Az alsószínpad alsó szintje –14 m, ami a beruházás költségeit jelentősen megnöveli.

A kialakításra kerülő épületegyüttes gazdaságos üzemeltetésére a pályamű nem tesz javaslatot. Az alaprajzokon megadott gépészeti helyezések és a széttagolt épületrészek közötti kapcsolat megoldandó, erről a javaslat nem rendelkezik. Nagyobb méretű légtechnikai vezetékek elhelyezése szükséges

A tervezett épület alapterülete a műszaki leírás szerint nem éri el a 18.000 m²-t, a megkívánt funkciókat az elvárt ideális nagyságú területen biztosítja.

A létesítmény egybeépített, ezért – a leírásban szereplő szakaszolással ellentétben – a kivitelezés nem bontható több ütemre.

23. bírálati sorszámú pályamű postai ragszám: BE 22171748 5 HU

A pályaművet a Bíráló Bizottság 6 millió Ft összegű I. díjban részesítette.

Építészeti minőség

A rendezvényterem megtartása mellett markánsan új épületet hoz létre. Érzékenyen strukturált zárt, finom, fegyelmezett tömeg, szoborszerű. Plasztika, melyben nincs didakszis, önmaga formáján belül maradó. Nem telepszik rá környezetére, nem terjeszkedik önmaga terén túl. Fegyelmezetten, szervesen strukturálódik a város szövetébe. Karjával (a gyalogos rámpa, kiállítótér és étterem) csak keveset ölel magához a térből. A kar kinyúlik alig észrevehetően, magasan a park lombjai közé a másik irányba is (magas sétány a lombkorona szinten). E törékeny karok érzékennyé, élővé teszik a zárt, fegyelmezett tömböt. Zártsága szerényen csak annyira nyílik meg, mennyire az a valós kapcsolatokhoz szükséges. Tartózkodó, nyitottságával, ruhátlanságával, belső tartalmával nem hivatkozik, azzal környezetét nem terheli. Az épület külső kapcsolatai konkrétak és funkcionálisak. Az étterem, kiállító terem és rámpa karéjában, színház által magához ölelt térben a belváros korzója folytatódik. A főbejárat terét, a foyert, az étteremet és a szabadtéri színpaddá alakítható oldalszínpadot nyitja e tér irányában. A pályázati mű emblematikus épületet a város színházépületét szimbolizálni képes építészeti gondolatot fogalmaz meg.

Városszerkezetbe, környezetbe illeszkedés minősége

A beépítést a Szelestey – Honvéd utcai tömbök folytatásaként értelmezi. A meglévő Sportház tömeg mellé térfalat egységesen képez. A fő funkciók bejáratának kijelölése a tér (városi fórum) kapcsolatának szempontjából bizonytalan. A város felé a gyalogos közlekedési főiránnyal a terv nem foglalkozik. A városi fórum és park kapcsolatot jól oldja meg. A Park előirányozott átépítése nehezen indokolható.

A pályamű jól használja ki a környező városszövet gyalogos és személygépkocsis forgalmi kapcsolódási lehetőségeit. Érdekes, egyedi megoldást tartalmaz a park és a színház épületek együttesének gyalogos kapcsolatára. Az étterem gazdasági kiszolgálása jól megoldott a garázs szinten. Hibás koncepció viszont a színház gazdasági bejárat kialakítása, ahol a díszletszállítás a tervezett formában főforgalmi útról nem megoldható.

A pályázó figyelembe veszi a Petőfi S. u. – Szelestey L. u. tervezett körforgalmi csomópontját. A mélygarázsban biztosított parkolók száma 150 szgk. A buszparkolók a műszaki leírás szerint a Markusovszky utcában biztosítottak.

A mélygarázs kétsávós kijáratának és a Március 15. tér forgalmának, Deák F. u-i csomópont forgalomtechnikai kialakítása tovább vizsgálendő. (Pl. eltérő burkolattal nagyforgalmú kapubejáróként való kialakítás, továbbhaladási irányok szabályozása, stb.)

Vizsgálendő továbbá a Deák F. u. – Markusovszky u. csomópontja kapacitás és forgalombiztonság tekintetében is. Nagyrendezvény esetén torlódást eredményezhet

A funkcionális kialakítás, funkcionális igények kielégítésének minősége

A pályázó a Sportház előcsarnokát elbontja, az új színház a megmaradó fő tömeg homlokzatát folytatja. Funkcionális kialakítása nagyvonalú, előcsarnoka a foyer terekkel (az utóbbi nagy belmagassággal) elegáns megoldást képez. Elrendezése tömör, ugyanakkor egyszerű, és magától értetődő. Szellemes, ahogy a nagy Sportház fő tömegébe belopja az öltözőket. A felső két szinten a TV stúdió jól egészíti ki a zsinórpadrólást.

A színháztechnikai és az akusztikai megoldások átgondoltak. Az oldalszínpad megnyitása a Március 15. tér felé jó és használható gondolat. A rendezvényterem kiszolgálása elkülönül a színház épületétől. A TV stúdió szeparált megközelítése és teherszállítása nem optimális megoldás. A főtömeg nagy kubusaitól elszakított utcai étterem átmenetet képez a jelenlegi beépítéshez, de a színházi egységhez nem kapcsolódik megfelelően. A rendezvényterem kiszolgálása elkülönül a színház épületétől.

Az épület kulturális tartalma, kulturális üzenetének ereje

A pályamű a színház és rendezvényterem mellett egy harmadik épületben helyezi el a kiegészítő, kulturális és szolgáltató funkciók egy részét. Az épületeket összekötő, a tér szintjétől emelt rámpával és a befelé néző tömbökkel egy új több funkciós agora, kulturális közterület jön létre. A térre nyíló oldalszínpad szabadtéri színpadként használható, sokoldalúvá téve a tér funkcióját. A megoldással nem a hagyományos városi tengely szerveződik újra, hanem e tengely útjai egy kulturális területbe futnak be. A különálló épület szolgáltatásainak a főépületben is meg kell jelenni.

A rendezvény és színházterem funkciói letisztultak. Erőssége a stúdió színpad teljes értékű színház térként történt kezelése. A rendezvényház megtartott épület tömbjét sok más pályaművel ellentétben nem rejti el az új architektúrában, hanem az új épülettömb hangsúlyos, értékes elemeként megtartja.

Gazdaságos megvalósíthatóság, fenntarthatóság, üzemeltetés, ütemezhető időbeli megvalósíthatóság

Az épület-együttes összterülete 20 ezer m² alatt marad, így a pályaművek közt általános méretű. A pályázó gondosan kerüli a felesleges tereket, túl nagy fesztávokat és mély pincéket. Így gazdaságos és megvalósítható épületet javasol. A köburkolásra tett javaslat rokonszenves, de konstruktív partnerséget igényel.

A ház üzemeltetése is ígéretes. Gépészeti rendszereiben az eltérő funkciókat (színház, rendezvényterem, étterem stb.) önálló, esetenként több részre osztott ellátással biztosítja, ami gazdaságos üzemeltetést eredményez. Földhő hasznosítással további megtakarítás lehetséges. Esővíz hasznosítást is javasol a locsoláshoz, a zöldfelület gondozásához. Gépészeti berendezések elhelyezése biztosított.

Az építés ütemezésére érdekes, több lépésből álló javaslatot tesz, amelyben az első étterem kiállítótér szerkezetkész felépítése. Ez valószínűleg együtt valósul meg a színházépítéssel, de valóban megelőzheti a Sportház átépítését.

24. bírálati sorszámú pályamű

postai ragszám: BE 22171752 5 HU

Építészeti minőség

A pályamű a két nagy építészeti tömegbe koncentrált funkciókat egy, a jelenlegi Március 15. tér szintje fölött kialakítandó, héjjal veszi körül. Az új térsíkon áll a történeti városszerkezet (történelem és az új városrészek) jövő csuklópontjaként megfogalmazott épületplasztika. A pályázó az MSH megtartását nemcsak funkcionálisan, de az építészeti arculat kialakításánál is kiinduló pontként kezeli. A megtartandó Sportház épületének előcsarnokát – mintegy retróként –, a régít kiemelő, illeszkedő anyagokkal felújítva „megmutatják”: kibukkan az a két főtömeg egységesen kezelt, monumentális íves fedése alól. Az új színház fedésének plasztikáját a Sportháznál alkalmazott íves lefedés generálta, a régi kortárs változatú arculatát keresve. A rendezvényterem architektúráját újabb íves tetőszerkezettel „becsomagoló” megoldása kisé dadogó formai gesztus. A két lendületesen formált főtömeg között fedett utca kapcsolja össze a funkciókat és a Pelikán-parkot. A TV stúdiók a színház tömbjén belül, belső tűzfalal formálva kapcsolódnak a színházhoz és az egész együtteshez – ez a tagolás viszont következetlen kompozíciós lépés. A javaslat színészlakásokat is tervez.

A pályamű által javasolt megoldás egységes építészeti arculatot eredményez, de ennek az arculatnak inkább a többcélú kulturális funkciókat, semmint a Weöres Sándor színház kulturális funkciót kifejező arculata van. A megemelt térszintnek a Király utca felől felvezető lépcsője miatt inkább elzárkózó, mintsem hívogató, a régi városszerkezettel kapcsolatot teremtő gesztusa van. A pályamű koncepciója itt is megbillen.

Városszerkezetbe, környezetbe illeszkedés minősége

A pályázó a körforgalmat mellőzi, egy csatlakozó ágat el is vesz és sétáló utcát javasol. A tervezési terület emelt szintje miatt, a szintkülönbség vonalában üzletsort létesít. Térszint alatti parkolót a kórház parkolójának folytatásaként oldja meg. Pelikán parkkal felé erőteljes híddal történő nyitás számos előnnyel járhat.

A pályázat a közlekedési kapcsolatokat körforgalom nélkül tervezi, a Petőfi S. u. – Szelestey L. u. csomópontjában meghagyja a jelzőlámpás forgalomirányítást a csomópont átalakításával (a Március 15. téri útcsatlakozás megszűnik). A létesítmény szempontjából ez építészeti szempontból előnyt jelent, viszonylag tágasabb tereket létesít, azonban a sétáló utca kialakítása és egy közlekedési ág kiiktatása a csomópontból a környező utcák forgalmát hátrányosan érinti. A Deák Ferenc és a Petőfi Sándor utca felől történik a mélygarázs megközelítése és a gazdasági kiszolgálás. Az utóbbi szempontjából költséges, de praktikus megoldás. A Markusovszky utcai csomópontra történő kihajtás az előadások végén körülményes, ezért várhatóan az így kialakuló négyágú csomópont jelzőlámpás forgalomirányítást igényel.

A gyalogos kapcsolatok megfelelőek, tágas passzázst nyit a park fele a Patakon át. A Hadnagy utcai csomóponthoz tervezett körforgalom a létesítmény szempontjából jelentősen relevanciával nem bír.

A pályamű a parkolási feltételeket teljesíti. A beépítési területet körülvevő úthálózati elemekre adott javaslatok további forgalmi vizsgálatot igényelnének. Pl. Szelestey L. u. – Király u. kanyarodó forgalmának kitiltása, Petőfi S. u., Deák F. utca forgalomcsillapításának lehetősége.

A funkcionális kialakítás, funkcionális igények kielégítésének minősége

Funkcionálisan jól elváló épületrészek: a megtartott Sportház, az SZTK helyén épült színház, és emögött, jól elkülönítve, a TV stúdió, tiszta szervezést tettek lehetővé. Tér alatt nagyméretű, kissé erőltetett a parkoló kialakítása, melynek a meglévő úthálózat csonkítása is következménye.

A színháztechnológia megoldott, az anyagmozgatások példamutatók, a rendezvényterem díszletbeszállítása a földalatti manipulációs térből jobban is szervezhető lenne. A színészlakások helyett a rendezvényterem kiszolgáló részeinek bővítése előnyösebb lett volna.

Az épület kulturális tartalma, kulturális üzenetének ereje

A merész ívű tetőszerkezet egységes fedés alá helyezi a régi és új épületet, a teret megemelve az egész tömböt a régi házak köréből kiemeli. Az épület körül városi közösségi teret hoz létre. Patakhoz átvezető zárt sétány kulturális és szolgáltató funkciókkal jobban kihasználható lenne.

Gazdaságos megvalósíthatóság, fenntarthatóság, üzemeltetés, ütemezhető időbeli megvalósíthatóság

A pályamű a Sportház megtartását javasolja annak bővítésével és az előtér újraépítésével. Gazdaságossági szempontból előnytelen, hogy a Sportház megtartott épület fölé egy új külső borítást tervez. A Rendezvényterem és az új színházépület között nincs kapcsolat, a két létesítmény lényegében önállóan működik. A színház pincéje, és a kétszintes teremgarázs sem eredményez jelentős szintsüllyesztést.

Az épület alapterülete közel 24.000 m², amiből több mint 10.000 m² a mélygarázs.

A gépészeti fejezet a létesítmény hűtését-fűtését talajhővel, elektromos vagy gázmotoros hajtású hőszivattyúval irányozza elő, ugyancsak ez biztosítja a használati melegvíz termelést is. Mind a színház-, mind a rendezvényterem 160.000 m³/n szellőző levegőt kap.

Bár a beruházás ütemezésére a pályamű nem tesz javaslatot, a tervek alapján inkább 2, mint 3 önálló beruházási ütem azonosítható.

25. bírálati sorszámú pályamű postai ragszám: BE 22171749 4 HU

A pályaművet a Bíráló Bizottság 800 ezer Ft összegű megvételben részesítette.

Építészeti minőség

A koncepció levezetése (fázisábrák) logikus. A végkövetkeztetés egyetlen, roppant tömegű épületkocka, melyben a pályázó sikerrel tömöríti az összes funkciót. A főbejárat előtti süllyesztett tér és a park, illetve a Március 15. tér kapcsolata mintaszerű. Az egész elképzelés egyetlen gordiuszi kardcsapással oldja meg a tervezési feladat rendkívül összetett tervezési problémáit: gyakorlatilag feladja az illeszkedést. Ennek hiánya rendkívüli homlokzati architektúrát igényelne, ezzel azonban a pályamű nem szolgál. A tömeg és az építészeti megfogalmazás a funkciót nem tükrözi. A tömegalakítást, a szintszámokat úgy alakítja, hogy a zsinórpadlás a tömegben elnyelődve nem emelkedik ki önálló építészeti elemként.

Városszerkezetbe, környezetbe illeszkedés minősége

A pályamű a városszerkezeti kapcsolatokat gyökeresen átértelmezi. A Petőfi S. – Honvéd utcát az egyirányú Szelestey és Király utca torkolataként körforgalom nélkül oldja meg. Petőfi S. - Deák Ferenc utca közti átkötést elhagyva, nagyvonalú díszteret alakít ki. A tervezett térszint kialakítással a főbejáratot egyértelműsítő rézsűrendszert alakít ki. A patakon át park kapcsolatot kaszkádszerűen és lépcsőkkel oldja meg. A zárt épülethez nagyvonalúan illeszkedik a tömbök kialakult rendszerébe. Nagyvonalú többszintes tér sarkában zárt tubusban helyezkednek el a funkciók. A forgalmi rend átalakítása előnnyel járhat.

A tér kialakítását a pályázó gyakorlatilag a díszteret jellegű gyalogos funkcióknak rendelte alá. A létesítmény közlekedési kapcsolatai gyalogosok szempontjából megoldott. A körforgalom kialakítása, mint lehetőség és adottság tervezhető lenne, ám ezt a pályamű figyelmen kívül hagyja, ugyanakkor a gépjármű forgalom kezelésénél eltekint a környező utcák közlekedési kapcsolatrendszerétől, részben megbénítva azokat. (Karinthy u., Liszt F. u.) A tehergépkocsi-forgalom patakparton történő vezetése elhibázott megoldás, vegyesforgalmú útként zavaró a park, az épület funkciója és a gyalogos közlekedés – vegyes forgalom – szempontjából egyaránt.

Az előírt szgk. parkolószám mélygarázsban biztosított (három szint, szintenként 129 szgk.) Megközelítése a Deák F. u. felől kétirányú csatlakozással biztosított. Elképzelése szerint a parkológarázs városi közparkoló funkciót is átvesz, ami a városközpont közelsége és a kórház miatt reális elképzelés.

A funkcionális kialakítás, funkcionális igények kielégítésének minősége

Az épület funkcionális kialakítása végtelenül racionálisnak tűnő, ámde részlet megoldásaiban gyakran nagyvonalúságokat nélkülöző megoldásokat eredményez. Az egymás fölé helyezett funkciók a vertikális közlekedést rendkívül nehézkessé teszik elsősorban a közönség számára (sok lépcső, liftre várakozás, menekülési utak biztosítása). Hátránya, hogy a belső közlekedési rendszer a közönség számára nem teszi szerethetővé az épületet, ami jelentősen visszahat a látogatottságra. Problémás emellett az egymás fölé helyezett fő funkciók kielégítő hangszigetelésének megoldása. Ez a probléma a ház gyengesége, ami pontosan legnagyobb erősségéből, kompaktságából származtatható.

Részletesen kidolgozott technológiai tervvel rendelkezik. Kompakt térelrendezése miatt a vertikális kapcsolatok (közönség, teher, díszlet) nagy jelentőségűvé válnak. Rendezvényterem belmagassága alulméretezett.

Az épület kulturális tartalma, kulturális üzenetének ereje

A pályázó bravúrosan helyezi egyetlen nagy épületbe valamennyi meglévő MSH funkciót és az új színházat, TV stúdiót, valamint a különféle kulturális szolgáltatásokat. Ez a kísérlet kíváncsivá teszi a térre bármely irányból érkezőt. Az újszerű térszervezés, a szintek eltolása még jobban kiemeli az épületet a környezetből. A racionális tér- és funkciószervezésnek köszönhetően a Március 15. tér minden korábbinál nagyobb részét adja vissza a pályázó közpark céljára. Amit ezen nyerünk, azt az egymás fölé szervezett belső funkcionális terek bonyolult megközelítésén, a közönség nehézkes mozgatásán veszítjük el. Ugyanakkor a belső terek ebben a beszorított helyzetben intimebbé váltak, nincsenek feleslegesen nagy légterek. Kifejezetten jól sikerült megoldani a színházi nézőtér variálhatóságát. Az épület a sűrű „belső beépítés” miatt kevésbé átlátható, ezért a külső szemlélőre tömbjével nyomasztóan hathat.

Gazdaságos megvalósíthatóság, fenntarthatóság, üzemeltetés, ütemezhető időbeli megvalósíthatóság

Az épületegyüttes beruházási szempontból nem takarékos utat választott. Teljes bontást követően high-tech épületet hoz létre magas költséggel, mintegy 30.000 m² alapterületen.

A magas technológiai színvonalú költséges megoldások üzemeltetési oldalon hosszú távon jelentős megtakarítást eredményezhetnek. A megtérülés idejére a pályázatból következtetéseket levonni nem lehet.

Épületgépészeti rendszerek az építészeti adottságokat kihasználja. Az energiatermelést, elsősorban talajhő, nap és kapcsolt energia termeléssel oldja meg. Számos energia-megtakarítási lehetőség vizsgálatát javasolja. Az egész épület a high-tech megoldások tárházát kívánja felvonultatni. Gázcsatlakozást nem is tervez, a hőellátást ún. alternatív megoldásokkal kívánja biztosítani.

A létesítmény jellege, építészeti kialakítása az ütemezhetőséget kizárja és telepítési helye miatt – mivel éppen az MSH helyén valósulna meg, hosszabb időre kiesne egy jelentős forgalmú rendezvényterem a városban.

26. bírálati sorszámú pályamű postai ragszám: BE 22171750 3 HU

Építészeti minőség

A pályamű értékelését nagymértékben nehezíti befejezetlen jellege. A pályázó kísérletet tesz mind a két jelentős épület megtartására, továbbépítésére, ezért a pályamű megtartja a Sportház épületét, és az SZTK tömegére szervezi rá a színházat. Utóbbi a park felőli sétányról kap főbejáratot. A változatlanul hagyott Sportház homlokzati kialakítással szemben az SZTK épület homlokzati rendszerének vázszerű megtartása, átértelmezése előnyösebb megoldás. A harmadik, teljesen más megformálású épülettöveket létrehozó hozó kiegészítések azonban már olyan terhet jelentenek a pályaműben bemutatott megoldás számára, ami szétrobbantja azt.

A kupolák által kijelölt tengely két oldalán kialakított közönségforgalmi feltáró rendszer nem alakít ki a kiírásban hangsúlyosan igényelt belső „agóraként működtethető” térsorokat, legalábbis a kidolgozottság bemutatott szintjén ez nem érzékelhető.

Március 15. tér az MSH és a stúdiószínház bejáratai, lényegében hátsó homlokzatra készültek. A kupolák által jelzett főtengelytől a városközpont felé kialakított, az SZTK épület kiegészítésével létrejövő háromszög alakú hasáb formájú épület a kiegészítő funkciókat fogadja. Főbejárati oldalának szimmetrikus megfelelője a Sportház épületkiegészítése: „Bélet-alkotó” megoldással kívánja (végeredményében csak az alaprajzon érzékelhető) hangsúlyt ellátni a színház főbejáratát.

Az építészeti ötletek túlburjánzanak, különösen a stúdió színpad előtti timpanonos oszlopsor és az ehhez vezető sugaras vezetésű, „színei” jellegű térburkolat tűnik rátétnek. Vizuális elemek széttartóak, amelyeket a műleírásban közölt, színdarabnak álcázott műleírás sem képes összefogni.

Városszerkezetbe, környezetbe illeszkedés minősége

A pályamű a meglévő városszerkezeti kapcsolatokat alig érinti, mégis több vonatkozásban a kapcsolódások elhibázottnak tekinthetők. Nem világos a városközponttól a Március 15. térre vezető gyalogosforgalom kialakítása (vonalvezetés, szintkülönbségek).

A tömegalakítás és térburkolat kialakítás miatt főtengelybe került – erre alkalmatlan – Karinthy Frigyes utca szerepe vitatható, azonban a színházi főbejárat patak parti sétányról való megközelítése nagyvonalúnak tűnik.

A bemutatott megoldás klasszikus típusú, parkra néző színház képét mutatja. Ez a helyzet azonban a park városközpontához képest elfoglalt helyzete miatt a gyalogos közlekedési kapcsolatok rendszerét nézve vitatható: a színház főbejáratszerű gyalogos megközelítése a park felől nem racionális. A gazdasági főbejáratok kialakítása és forgalmi rendszere is kérdéses: Közel került a körforgalmi csomóponthoz a 18-as huszár úti két feltöltő be- és kijárat. Március 15. téri útszakasz bonyolult, egyszerre kétirányú ki- és behajtást lehetővé tévő, parkoló lejárattá alakítása szintén nem szerencsés megoldás, mindamelllett, hogy a pályázati kiírás szerinti körforgalmú csomópontot figyelembe veszi. Felszíni parkolói, buszparkolói kidolgozatlanok.

A funkcionális kialakítás, funkcionális igények kielégítésének minősége

Az épület funkcionális kialakítása vitatható megoldásokat tartalmaz. Belső kapcsolatai a metszetrajzok hiánya miatt nehezen értékelhetők. A nézőközönség park felől történő bevezetése, annak eldugottsága miatt alig elfogadható megoldás. Nem érzékelhető az épület parkolóházból történő megközelítése. A pályamű pozitívuma a meglévő létesítmények megtartása.

Színháztechnikai megoldásait tekintve a nézőtér és a stúdió színpad gömb formája akusztikai problémákat vet fel. A díszlet beszállítás megoldása nem megfelelő.

Gépészeti ismertetést nem tartalmaz, a színházi rész ellátásához helyiségeket biztosít. Rendezvényterem ellátásához nem szerepeltet gépészeti helyiségeket.

Az épület kulturális tartalma, kulturális üzenetének ereje

A kulturális funkcióknak a két színpad köré szervezett megoldása jó elemeket tartalmaz, de bonyolult megközelítést tesz lehetővé. Hiba, hogy egyes kulturális -szolgáltató funkciók csak kifelé működnek. A megtartás szándékából fakadó, részben, vagy teljesen változatlan megjelenésű, valamint a teljesen új tömeg-, és homlokzati- kialakítások sokrétűségének ellentmondásosságát csak fokozzák az utólagos, díszletként ható elemek: az oszloprendes kapuzat és a térburkolat.

Ebben a külön-külön talán értékelhető elemeket is tartalmazó „hangzavarban” lényeges alapigényt tartalmazó elemek tűnnek el: „agóra”, Március 15. tér rendezvénytér jellege például.

Gazdaságos megvalósíthatóság, fenntarthatóság, üzemeltetés, ütemezhető időbeli megvalósíthatóság

A pályamű nem tartalmaz sem a tervlapokon, sem a műleírásában ezekre a szempontokra utalásokat. Mindamellet a megtartott épületek lehetőséget biztosítanak a gazdaságos, és ütemezhető megvalósításra.

A pályamű nem tartalmaz „szélsőséges” szerkezeti megoldásokat igénylő elemeket (mélyalapozás, szigetelések stb.).

A beépített összes alapterület mintegy 24.200 m², ami meghaladja a programban meghatározott átlagos igényeket.

27. bírálati sorszámú pályamű postai ragszám: BE 22171747 7 HU

A pályaművet a Bíráló Bizottság 4,5 millió Ft összegű II. díjban részesítette.

Építészeti minőség

A pályamű azon kevés munkák közé tartozik, amelyek a lehető legnagyobb teljességgel vállalják fel és tartják meg az 1960-as évek épületeit és ennek az építészetnek a hangulatát. Az MSH és az SZTK épületének szinte teljes megtartásával egyidejűleg felvállalja azt is, hogy a két különböző épületet továbbra is két külön elemként kezeli, azokat sem üzemi, sem közönségforgalmi funkciójában nem kapcsolja össze. Az MSH/rendezvényház/ tömegét kis mértékben bővíti, míg az SZTK épülettömbje mögé terjedelmes új színházat épít. Az így megnövelt tömegek sem túlméretezettek, a lakótömbök viszonylatában is kielélt arányúak. A pályaműben kidolgozott javaslat a „mindent megtartó” koncepciók közül az egyik kiemelkedően sikeres megoldásnak tekinthető.

A meglévő és megmaradó épület homlokzatokat a „régit megőrizve” gondolatkör jegyében átalakítja, az átformálás során retró jelleggel a Károlyi Antal féle építészet megidézését sikerrel vállalja fel. A meglévő épületek adottságait jó érzékkel megőrizve értelmezi át, az SZTK épület alacsonyabb tömbjének raszter-rendszerét nagyvonalú homlokzati motívummá érleli, a keresztben álló magas tömeg mára kicsit megfáradt homlokzatait a tömör felületekbe játékosan komponált nyílásokkal oldja fel. Az MSH (rendezvényház) előcsarnokának homlokzati átépítése, illetve részbeni megtartása ugyanakkor kevésbé nívós, koncepcionálisan teljesen más utakon járó tervezői alapállásra utal. A bemutatott tervlapokon egységesen homogén, finom anyaghasználatot vonultat fel, de nem utal arra, hogy ez a homogenitás és az ehhez szükséges magas anyag- és minőségi színvonal miképpen hozható létre.

A pályázati mű egy figyelemre méltóan sikeres építészeti kísérlet arra, hogy az 1960-as évek elejének építészeti magas színvonalat képviselő középületei miként újíthatók meg. A 60-as évek lenyomata, a Károlyi féle építészet szellemisége talán az összes pályamű közül a legteljesebben van jelen ebben a műben. E kísérlet eredménye ugyanakkor ennél nem is hoz létre sokkal többet, az áthangolással csak részben sikerült emblematisztikus építészeti művé a XXI. század szombathelyi színházává érlelni a pályamunkát.

Városszerkezetbe, környezetbe illeszkedés minősége

A pályázó lényegében elfogadja a tervezett körforgalmi csomópontot és a terület jelenlegi közlekedési rendjét. Kisebb beavatkozással a Március 15-e tér forgalmát kívánja csillapítani. A Március 15-e tér építészeti szerkezete szinte változatlan marad a megtartott épületek és térarányok révén. A tér átrendezése jobbára díszítő jelleggel történik térburkolatok építésével, zöldfelületek kialakításával, ugyanakkor a pályaműből nem derülnek ki a szintviszonyok. Az épületek közötti távfűtési melléképület szárnyának elbontásával a tér és a Pelikán park között gyalogos összeköttetést teremt, mely területen jelöli ki a szabadtéri színpad, vagy mobilszínpad helyét. Ez a kapcsolat erőtlen, nem alkalmaz térépítési elemeket, nem tartalmaz gyalogos kapcsolatot a Pelikán park felé. A teherforgalom megoldása a gyakorlatban alkalmazott megoldásoktól idegen, oldalról történő rakodás nem alkalmazható.

A mélygarázs megközelítésére szolgáló rámpák, csatlakozások megfelelőek, a szükséges parkoló-számot biztosítja, közlekedési kapcsolata, forgalomtechnikai megoldásai megfelelőek a mélygarázs-megközelítés forgalmi rendjének kivételével. A kihajtás a Deák Ferenc utca felé normál forgalmi viszonyok mellett nehézkes.

A funkcionális kialakítás, funkcionális igények kielégítésének minősége

A pályamű igazolja a két épület megtarthatóságát annak árán, hogy azok nem egy egységes intézményként működnek. Felvállalja azt, hogy két külön épület jön létre különböző tartalommal, feltételezhetően más igényszinttel és más vendégkörrel. A pályázati mű állásfoglalása szerint a két épület szétválasztása nem okoz olyan funkcionális hátrányt, mint amit a szakaszolhatóság, vagy csak az egyik épület megépítésének a lehetősége biztosít. A pályázó az épületek funkcionális rendjét a programnak megfelelően lényegében megoldja.

A pályamű színháztechnikailag részletesen kidolgozott, a színházterem jól variálható. A színház és a TV működése megfelelően elkülönül. Hibájául róható fel, hogy a páholsorok látási viszonyai nem minden színpadforma esetén fogadhatók el. A díszletbeszállítás nem kielégítő.

Az épület kulturális tartalma, kulturális üzenetének ereje

Az épület kulturális üzenete lehet a folytonosság, a 40-50 évvel ezelőtti építészet megújítása. Ez a szándék önmagában nem feltétlen hoz létre egy olyan lényeges középületet, mely kellőképpen reprezentálja a város XXI. századi színházát. A frissességet, az erőt, a szimbolikusságot a pályamű nem tudta megfelelően reprezentálni. A kialakításban szereplő kulturális funkciók csak minimális program szerint felelnek meg, nem terjed tovább a régi épületek kínálta lehetőségek kihasználásánál.

A lehető legteljesebb mértékben törekszik a két épület megtartására, részben funkcionálisan, részben szerkezeti elemeiben. A három eltérő stílust, korszakot idéző homlokzat mögött a Rendezvényterem tiszta racionalitása, szoros helykihasználása valósul meg. A színházépület izgalmasabb belső terei csak a betérő néző számára tárulnak fel. A szűkre szabott keretek között további szolgáltató és kulturális funkcióknak jut hely. Ezek a működés során alakíthatók, szervezhetők a belső terekben.

Gazdaságos megvalósíthatóság, fenntarthatóság, üzemeltetés, ütemezhető időbeli megvalósíthatóság

Az épületek gazdaságos megvalósíthatóságát a pályázati mű biztosítja, az épületek alaprajzai kompakt rendszert mutatnak, nincsenek bennük feleslegek. A létesítmény összes alapterülete optimális, 19.100 m². Gazdaságosnak tekinthetők abban az értelemben is, hogy a meglévő épületeket jelentős mértékben megtartják. Az épületgépészettel kapcsolatos tervfejezet különösebb részletezés nélkül általános gépészeti ismertetést tartalmaz energiatakarékos rendszerek igénybevételével.

A pályázati mű egyik nagy erénye a megvalósíthatósága. A két épület különállása lehetővé teszi az ütemezést és lehetővé teszi azt is, hogy csak a színház épület valósuljon meg finanszírozás hiányában.

28. bírálati sorszámú pályamű postai ragszám: BE 22171751 7 HU

Építészeti minőség

A pályamű építészeti elgondolásának központjában a zsinórpadlás „eltakarása” áll. Ennek vannak alárendelve a terv egyébként jó elgondolásai is, és ennek a programnak válik áldozatává az architektúra összképe. A megtartott MSH és az új csonka piramis két autonóm forma, melyet a közbeiktatott lepényépület hivatott összekapcsolni. A csonka gúla jelzett statikai megoldása, valamint a geometriai ábrázolás nehezen értelmezhető. A gúla felületére ajánlott „köpeny” ugyanakkor különös látványelem lehet.

Városszerkezetbe, környezetbe illeszkedés minősége

A Március 15. tér meglévő szintkülönbségeit nagy felületű becsiszolással kiegyenlíti. A Király u. gyalogos forgalmát a funkciójához finom módon differenciált új térre a körforgalom alatt átvezetett aluljáróról oldja meg.

A Pelikán parki kapcsolatban rejlő lehetőségeket a terv csak korlátozott mértékben használja ki. A gúla meghatározó, környezetéből erőteljesen kiemelkedő városképi elem. Környezetétől idegen, alapvetően más hangulatú, eltérő indíttatású.

A pályamű pályázati kiírás szerinti körforgalmat (Petőfi S. – Szelestey L. u.) adottságként tekinti. A kiírás feltételeit nagyvonalakban teljesíti, részleteiben azonban tartalmaz apróbb hiányosságokat, amelyekre utal az a tény is, hogy az amúgy „részletes” műszaki leírásnak nincs közlekedési munkarésze.

A pályamű gyalogos kapcsolatai közül hiányolható a Pelikán park fele történő megnyitás.

A mélygarázs megközelítése a Deák F. u. felől történik kétirányú csatlakozással (146 szgk.). A buszparkolókat (5 db) térszínen biztosítja. A gazdasági bejáratok a Gyöngyösparti sétányról nyílnak. A személy gépkocsival történő ki- és behajtás megoldása nem szerencsés, mivel akadálymentesen csak a Deák Ferenc utcán kis ívben lehet elhagyni a létesítményt, ami forgalmi torlódással járhat. A mélygarázs zsákutcás megoldásai szükségessé teszik az utolsó parkolóhelyek egyikének megszüntetését, a tolatási hely biztosítása érdekében.

A díszletszállítás tervezett megoldása alkalmatlan közlekedésrendészeti szempontból.

A funkcionális kialakítás, funkcionális igények kielégítésének minősége

Az MSH fő tömegét megtartja, az új előépítményen már parkolót vezet keresztül (az ábrázolt hossz valószínűleg nem elegendő a rámpa alsó szinti levezetéséhez - ami az alaprajzi rendszert befolyásolhatja). A gúla kitöltésében kialakított TV stúdió és egyéb helyiségek kényszermegoldásnak tűnnek. A díszletszállítás sem szerencsés (a stúdiószínház díszletekkel nem szolgálható ki). Az alacsony belmagasságú TV stúdiók nem elfogadhatók.

Az épület kulturális tartalma, kulturális üzenetének ereje

A szokatlan építészeti forma hordoz kulturális szimbólumot, de ennek a belső tartalom nem felel meg. A választott forma erős zártságot sugall, ami ellentétes a megjelölt céllal. Ezt a zártságot a pályázatban megjelenő ábrázolások tudatos vállalásként, koncepcionális elemként, döntésként közvetítik.

Gazdaságos megvalósíthatóság, fenntarthatóság, üzemeltetés, ütemezhető időbeli megvalósíthatóság

A javaslat a Sportházat, mint rendezvénytermet integrálja a programba, amelyhez a színházzal közös előcsarnokot alakít ki. A mélygarázs és az új színházépület teljes alapterülete alatt készülő pince alsó szintje – 4 m.

A tervezett épületegyüttes összes alapterülete közel 17.000 m², ami a megkívánt funkciókat az elvárt ideális nagyságú területen biztosítja.

A műszaki leírás gépészeti fejezete részletesebben hagyományos gépészeti megoldásokat javasol, elviekben említi a megújuló energiaforrások használatát. Alapvetően saját hő és hideg energiatermelést irányoz elő, lehetőséget adva energiatakarékos (föld-, hő-, napenergia) és egyéb hő-visszanyerés alkalmazására. Berendezések részére területet biztosít.

Ütemezhetőség csak súlyos kompromisszum árán lehetséges.

29. bírálati sorszámú pályamű **postai ragszám: CG 0000 00 35568038 0000**

Építészeti minőség

A pályamű tabula rasa-t teremt: a teljes bontást követően az urbanisztikai, közlekedési és építészeti problémákat egyaránt a térszint alá süllyesztett építményen álló épületekkel oldja meg és így lehetősége van a két fő tömeget egy nagyvonalú térrendszer „talapzatán” elhelyezni. Valóban víziószerű a megjelenés: a térburkolatból zárt homlokzatokkal, hatalmas összefüggő tetőzettel, de bejáratok nélkül kiálló két épülettömeg rejtélyes, titokzatos „szép új világot” mutat. A fő tömegek sarkait, áthatásait tudatosan ütközteti a tengelyekkel, a patak vonalával és a környező térfalak síkjaival. A semmihez sem illeszkedő koordinátájú épülettömeg szándékosan szoborszerű: a saját identitását akarja felmutatni. A nagy kiülésű párkányok éppen a fordulópontokon gigantikus pergolaként oldják fel és könnyítik ki a plasztikus tömegek sarokpontjait.

Ahhoz, hogy értelmezzük a pályamű építészeti megoldásait, el kell fogadnunk a pályázó sajátos, némileg utópikusnak nevezhető koncepcióját. De éppen a koncepciót illetően már felvetődnek kérdések: pl. a pályázó a program teljesítése érdekében szükségesnek ítéli a két meglévő épület bontását. Az MSH megtartását egyenesen „illúzióknak” tartja. Mégis, a hozzá fűződő „reminiscencia” miatt újraépíti, gyakorlatilag változatlan alaprajzzal és méretekkel – csak éppen 180 fokkal elfordítva (ha a megtartás „illúzió”, akkor ez a fajta visszaépítés valóban „utópia”).

Az épületek tömegképzése a „dagonyában álló masztodonok” képzetére épül. Térbeli világát a „lesüllyesztett lavór” hasonlattal jellemzik műleírásukban a pályázók. Mindezeknek a tetszetős gondolatoknak azonban komoly ára van, mert éppen a koncepció életszerűsége az, ami megkérdőjelezhető. Az egyébként sok szimpatikus részletmegoldást és építészeti kvalitást felvonultató pályamű így a saját filozófiájához való ragaszkodása miatt mutat irracionális megoldásokat.

Városszerkezetbe, környezetbe illeszkedés minősége

Az összes közlekedési felület térszint alá süllyesztését a pályamű azzal magyarázza, hogy a felszínen csak a gyalogosoknak szabad maradniuk. Így a tér egyetlen hatalmas burkolt felületté tud válni, és a rajta álló nagyméretű épületszobrok plasztikai hatásukat kompromisszum nélkül tudják érvényesíteni. A radikális gondolat következetes végig vitelének az a következménye, hogy nemcsak az autók és a nagyterek kiszolgáló helyiségei (ezeket el kell takarni, hogy ne zavarják a „szép új világot”), hanem a közönségforgalmi terek is a föld alá, a térszint alá kerülnek. Építészeti truvaille-ként megjelennek a térburkolatban a felülvilágítók üvegezett csíkjai, amik esti kivilágításban hangsúlyozzák az „alsó világ” határait, peremeit. Ebbe az üvegcsíkba van belefoglalva a térszintről levezető két egykarú lépcső és két lift. Az épületek bejárata, előcsarnoka így teljesen el van rejtve.

A koncepció kapcsolódó építészeti–városrendezési eredménye az, hogy a felszínen megjelenő épülettömegek magassága jól illeszkedik a környező épületekéhez. Bár nem lehet tudni, melyik gondolat volt előbbre való: ez a magasságbeli önkorlátozás, vagy az a döntés, hogy a téren csak a gyalogos mozgás a megengedett.

Beépítési szempontból meg kell elégednünk a két épülettömeg plasztikai játékával. Az épületek a környezetük irányában nem tesznek értékelhető gesztust: sem a tér felé, sem a patak/park felé nem nyitnak.

A pályamű a pályázati kiírásban előírt körforgalmi csomópont helyett térszint alatti közlekedési megoldást javasol, aminek megvalósíthatósága műszaki értelemben kétséges, finanszírozása a közeljövőben biztosan megoldatlan. Ezzel a Király utca, Március 15 tér, Sugár út meglévő térkapcsolatát szimpatikus módon megtartja, de ezzel számos megoldhatatlan problémát okoz, ugyanakkor a forgalmi rend átalakításából származó előnyt a térformálásban nem tudja kihasználni.

Az irracionálisan túltervezett földalatti közlekedési hálózat és körforgalom, valamint a gyalogos forgalom kompromisszumok nélküli előtérbe helyezése valódi tervezési zsákutca. A beépítési terv figyelembe veszi a körforgalom helyigényét, viszont a műszaki leírás a Király u. gyalogos és kerékpáros forgalommá való átalakítását, a Szelestey L. u. kétirányúsítását javasolja. A szgk. parkolók biztosítása 3 szintes parkológarázsban történik, megközelítése a Deák Ferenc utcából lehetséges. (3 x 84 szgk.).

A funkcionális kialakítás, funkcionális igények kielégítésének minősége

A pályázó mindkét meglévő épületet lebontja, ugyanakkor az MSH-hoz hasonló alaprajzú rendezvénytermet javasol. A nagy lesüllyesztett előcsarnok miatt az előterei az átlagnál nagyobbak. A teljes közönségforgalomnak a térszint alá helyezése a pályamű „filozófiájának” tudható, de funkcionális szempontból nem indokolható. Az előcsarnok két lifttel és lépcsővel való megközelítése menekítési – tűzrendészeti szempontból is aggályos. A nagy rendezvényterem fölé helyezett kisebb helyiségek telepítése nem szerencsés, sem statikailag, sem akusztikai szempontból.

A színháztechnikai kapcsolatok széttagoltak. Az öltözők távol vannak a fellépési helyektől. A díszletrakodó udvar funkcionálisan jó, de túlméretezett.

Az épület kulturális tartalma, kulturális üzenetének ereje

Sok kulturális funkciót próbál teljesíteni, de ezek szervesen nem kapcsolódnak össze, csak egy feleslegesen nagy tér zárja körül. Indokolatlanul helyez tetőtérbe oda nem kívánkozó funkciókat. A teljes elbontás után nem tesz kísérletet újabb térszervezésre. A két épület különálló életet él. Annak ellenére, hogy fontos alap- és szolgáltató funkciókat visz a térszint alá, az épület tömege nyomasztóan a tér fölé nő.

Gazdaságos megvalósíthatóság, fenntarthatóság, üzemeltetés, ütemezhető időbeli megvalósíthatóság

A javaslat a téren álló épületeket elbontja, a térszint alatt kialakításra kerülő „lavórral” teremti meg a kapcsolatot a „kultúr(pláza)” egységei között. A teljes épületegyüttest 2 szinttel süllyeszti a föld alá, ami jelentős költségnövelő tényező.

A létesítmény üzemeltetését intelligens irányítási rendszer kialakításával kívánják a fenntartható fejlődés irányelveinek megfeleltetni, azonban konkrét megoldási javaslatot nem ad. Az épületgépészetre és a villamosságra vonatkozó megoldásokat a leírás nem tartalmazza.

A tervezett épület alapterületét a tervező 31.461 m²-ben összesíti, amely még a tervezési program nagyságát figyelembe véve is gazdaságtalan.

A leírás ütemezési javaslatot nem ad, a tervezési koncepcióból kitűnik azonban, hogy a kivitelezés csak egy ütemben valósítható.

30. bírálati sorszámú pályamű **postai ragszám: CO 0000 92 66158211 0000**

A pályaművet a Bíráló Bizottság 800 ezer Ft összegű megvételben részesítette.

Építészeti minőség

A pályamű szellemes módon alakítja a meglévő épületeket. Tömegképzése jó: az SZTK magas tömegéhez kapcsolja a színház zsinórpادلását, így egyetlen tömbbé foglalja őket össze. Negatívuma, hogy az épület nélkülözi a színházszerű arculatot. Újszerű megoldást inkább a Park felőli hátsó homlokzata kínál.

Városszerkezetbe, környezetbe illeszkedés minősége

A jelenlegi teret a terepszint viszonyok kihasználásával, nagyvonalú rézsúvel és a meglévő SZTK magas tömegének ügyes felhasználásával osztja szét két funkcionális egységgé. Pelikán park kapcsolata vitatható: háromszög alakú átriummal oldja meg.

A patakot a Honvéd útig tová duzzasztja, melyet felvonó híddal kapcsol a főtenyelyhez, melyben átnyúló úszószínpadot tervez, így kicsit a parkot – patakot is igénybe veszi.

A létesítmény közlekedési kapcsolatai gyalogos és gépkocsiforgalom szempontjából átgondoltak. Jól takartan oldja meg a teherforgalmi kapcsolatokat. Gyalogos közlekedési szempontból is minden irányból jól megközelíthető. A pályázati kiírás szerinti körforgalmi csomópontot módosítással veszi át. (A Március 15. tér csatlakozó útját egyirányúsítja.)

A parkolóházat nem csak lesüllyeszti, hanem két szintben (földszintben + pince szint) helyezi el. (össz: 150 db szgk., parkoló) 4 db buszparkolót a Deák Ferenc u. felől jelez.

A funkcionális kialakítás, funkcionális igények kielégítésének minősége

A pályamű a meglévő épületeket megtartja. A kiemelkedő zsinórpادلás jó elhelyezése áldozattal is járt: az egyik oldalszínpadot elhagyta. Megfontolandó javaslat. Az MSH előépületét átalakítja, a volt SZTK helyiségeit öltözőknek, TV stúdióhoz felhasználja. A színház tereit az SZTK tömegébe nyitott lépcsőn keresztül közelíti meg, mely hangsúlyos is, és – az oldalszínpad elhagyásával – nagyon tömör közlekedő terekhez vezetett. A megmaradó SZTK épület felső szintjeire telepített TV stúdió – az irodák normál és a stúdiók dupla belmagasságával – nagyon jó megoldást tudott biztosítani. Az előcsarnok, étterem, előadóterem kapcsolata megoldott, de csak lépcsők, folyosók közbeiktatásával.

Színháztechnika:

Az oldalszínpad megnyitása a Park fele nem szerencsés. A IV. emeleti stúdiószínház megközelítése nehézkes, büfé és ruhatár ezen a szinten nem található. Rendezvényterem öltözői 2 szinttel feljebb vannak, a díszletek beszállítása is nehézkes.

Az épület kulturális tartalma, kulturális üzenetének ereje

A kettő épületből legtöbbet őriz meg a terv, a kulturális funkciókat is hasonlóan konzervatív módon szolgálja, valósítja meg. A közös előcsarnokkal és belső udvarral kulturált átvezetést biztosít a Pelikán park felé. A jól tervezett belső terekkel könnyű közönségforgalmat biztosít, kivéve a stúdiószínpad beszorítotttságát, nehéz

megközelítését. Vitatható többletet szán a terv az SZTK épületéből képzett kapunak. Az oldalszínpadnak a patak felé történő megnyitása és a vízszínpadba való folytatása eredeti, de nem kellően kidolgozott ötlet.

Gazdaságos megvalósíthatóság, fenntarthatóság, üzemeltetés, ütemezhető időbeli megvalósíthatóság

Miközben ez az egyik legtömörebb, legkisebb területű pályamunka, a meglévő épületeket is megtartja. A térfelszín jelenlegi szintkülönbségeit kihasználja, így mérsékelt földmunkával helyezi el a terepszint alatti parkolókat. Gazdaságosan megépíthető.

Fenntartása hasonlóan gazdaságos, hisz a fűtendő – hűtendő légtér is a legkisebbek közé tartozik. A gépészeti helyiségek helyét az SZTK alagsorában adja meg, de megoldását nem részletezi.

Az épület összterülete kerekén 15 ezer m² tehát egyik-másik pályamű területének felét sem éri el.

A szorosan összefüggő terek miatt az ütemekre bontott építés kizárt.

31. bírálati sorszámú pályamű

postai ragszám: CO 0000 92 63665068 0000

Építészeti minőség

A pályamű a terület teljes bontásával számol. Az egybefogott épülettömeg lényegében azonos arculattal fordul az eltérő környezethez. Épülettömegeket hatalmas, tört alaprajzú lemez alá helyezi, a nagy kiülésű párkányzatnak a Deák F. utca felőli vonalvezetése, illetve a patakparthoz történő illeszkedése nehezen értelmezhető. A várostól elhúzott színház méretével indokolja a tört alaprajzot, így annak tömege sikerrel állítja meg a Március 15. tér kulturális funkciótól idegen monumentális lendületét.

A pályázó kifelé három elemből komponál: körbefutó üvegfal, nagy kiülésű párkányzat, és eltérő burkolattal is hangsúlyozott zsinórpádlás. A bemutatott monumentális hatású látványtervek nem igazodnak a városi beépítés léptékéhez, de önmagukban sem az új kulturális létesítményt kifejező karakteres, sem a szűkebb környezettel harmonikus arculatot nem adnak. A pályamű tudatosan vállalja, hogy az agóra-funkció nem több egy „lefedett térnél”, egy „kifeszített lepelnél”. Ez a program azonban kevésnek bizonyul, a pályaműben megfogalmazott „áramló tér” programjának tényleges megvalósulásához. Nem mutatkozik karakteresen a részek viszonya az egészen belül.

Az épület belső funkciói, bejáratai a homlokzaton sem artikuláltak, és ez az alig egyénített, a hely szellemétől független, semleges arculat itt nem egy speciálisan kialakított építészeti ideából következik. A Weöres Sándor Színház városközponttal ellentétes (mai Sportház) oldalán történő elhelyezése a funkciókat tekintve inkább hátrány, mint előny. Az épület belső rendjének kialakítása (színház, kamara, stúdiók, kávéház stb.) nem mindenhol kellően szeparált.

Városszerkezetbe, környezetbe illeszkedés minősége

Meglévő úthálózatot változatlanul hagyja, de a meglévő forgalmi irányokat átrendezi, mellőzi a javasolt körforgalmat. Az új épületegyüttes városközpont felőli megközelítése megoldatlan.

A monumentális épület a jelenlegi teret Ny-i oldalon két részre osztja. Park fele a kapcsolatot két építési tömeg közti szűkös átjárón áthaladva: új híddal biztosítja.

A tervezett létesítmény közlekedési kapcsolatainak koncepciójában a pályázó teljesen átszervezi a környező utcák és tér közlekedési rendszerét. A mélygarázs megközelítése egyirányú utcával szerencsétlen megoldás, kihajtást a közeli csomópont nagy forgalma nehezíti. A teherforgalom számára biztosított dokkoló a Deák F. utcáról csak tolatva érhető el. A tér gyalogos kapcsolatai nem definiáltak, az autóbuzsós megközelítés nem megoldott. Mélygarázs irreálisan túlméretezett a programhoz képest többszörös kapacitással. Közlekedési szempontból egyéni javaslatok: a Petőfi S. u. – Szelestey L. utcák egyirányú forgalmának megfordítása, a Március 15. tér egyirányúsítása, a Király u. kétirányúsítása. Ezek elvben megvalósíthatóak, volt rá forgalmi vizsgálat, de a korábbi időszakban a Közgyűlés nem fogadta el.

Parkolás: mélygarázsban 643 szgk., a parkoló közúti kapcsolata megfelelő, a parkolászámítás túlméretezett.

Megjegyzés: a környező utak forgalmi rendjének alapvető megváltoztatása, valamint az óriási parkoló felület miatt forgalmi vizsgálat szükséges.

A funkcionális kialakítás, funkcionális igények kielégítésének minősége

A funkcionális elkülönítés nem kellő mélységig kidolgozott. Színházi, konferencia terem és TV stúdió funkciók keverednek.

Színháztechnika:

Öltözők II. emeleti elhelyezése távol van a játszóhelyektől, a nagy próbaterem beékelése az oldalszínpadokba zavarja a párhuzamos működést. A stúdiószínház és a TV stúdió nehezen megközelíthető, a díszlet- és teherszállítás sem megoldott. A háromszintes patkó alakú nézőtéri látási viszonyai kívánni valót hagynak.

A földszintnek a színpadszinthez emeléssel való hozzákapcsolása jó elképzelés.

Az épület kulturális tartalma, kulturális üzenetének ereje

A pályamű hagyományos színházi funkcióit jól egészítik ki az egyéb kulturális szolgáltatások, de ennek konkrét térbeli elhelyezése a nagyméretű közös előterében kidolgozatlan, nem karakteres.

Gazdaságos megvalósíthatóság, fenntarthatóság, üzemeltetés, ütemezhető időbeli megvalósíthatóság

A pályamű a Március 15. tér összes épületét elbontja, majd az egész területen kétszintes mélygarázst alakít ki, amely fölé új épületegyüttest tervez. A teljes területet lefedő kétszintes mélygarázs jelentős költségnövelő tényező, 643 férőhellyel túlméretezett.

A színház épületének 26.000 m²-es alapterületéből 17.000 m² a gépkocsitároló. Az épületegyüttes teljes alapterülete több mint 30.000 m². A tervlapokon a helyiségek alapterülete nincs feltüntetve, nagyságukra csak a műszaki leírásból lehet következtetni. Elgondolkodtató azonban, hogy a pályázó a műszaki leírás táblázatában szereplő 340 m-es nézőtéren 412 főt helyez el.

Az üzemeltetés gazdaságossága a gépészeti fejezet hiányában nem ítélni meg.

A beruházás ütemezésére a pályamű nem tesz javaslatot, a javaslatok alapján egy ütemben lehet megépíteni.

32. bírálati sorszámú pályamű **postai ragszám: CG 0000 00 27773361 0000**

A pályaművet a Bíráló Bizottság 800 ezer Ft összegű megvételben részesítette.

Építészeti minőség

A beépítési térfalai nem követik a városszerkezet és a közlekedés hierarchiáját. Amint a „szeletelt” funkciók szerint osztott belső kompozíció sem tesz különbséget, alá-fölé illetve mellérendelt tömegek között. Ebből következően a homlokzatok kiemelése is ötletszerű. A színház kompozíciós fő eleme a stúdió épület hossz tömegével vitatkozik. A homlokzatképzés bizonytalan, nincs meg a funkció és a forma egysége.

Városszerkezetbe, környezetbe illeszkedés minősége

A pályamű a Király u. és Markusovszky u. tengelyét tartja, de a nyugati oldalon parkolóvá alakítja. A körforgalmat nem veszi figyelembe. A Március 15. teret a stúdióépület hosszú tömegével határozatlanul zárja le. A parkolót egy a stúdióépület tengelyét folytató (ősfákat sem kímélő) új gyalogos tengellyel osztja, amely lakóutcák járdájához vezet. A másik gyaloghidas park kapcsolat erőtlen, sikátorszerű. A gyalogos közlekedés vezetése súlyos, nyomasztóan ható épülettömegek között történik. Ezáltal a térkapcsolatok elhalnak az épületek közt. Hiányzik az agóraszerű tér és a park feltárása a tér felől.

Közlekedési koncepciójánál elveti a körforgalom adottságként kezelendő felhasználását, holott a körforgalom kialakításának geometriája az építészeti koncepcióval nem ütközne, a forgalom biztonságát pedig kedvezően befolyásolná. Személygépkocsival ugyanakkor a létesítmény jól megközelíthető. A Március 15. teret a meglévő állapotnál nagyobb mértékben veszi igénybe felszíni parkolásra.

A szükséges parkolószámot biztosítja a személygépkocsik és az autóbuszok számára egyaránt. A technikai porta (díszletbeszállítás) kellő intimitással kialakított, azonban a 18-as Honvéd út felől a tolatás elkerülhetetlennek tűnik, ami ott a főforgalmi út miatt nem biztosítható. Ugyanígy aggályosnak mondható a rendezvényterem díszlet beszállításának megoldása is a Deák F. utca forgalma miatt, bár ott az útszakasz alacsonyabb besorolása miatt ez kifejezett tilalom alá nem esik.

A patakparti sétányra szervezett árufeltöltés forgalma a gyalogos tengelyeket kedvezőtlenül keresztező módon, szintben történik.

A pályázat megtartja a Petőfi S. u. – Szelestey L. u. jelenlegi jelzőlámpás csomópontját. A jelenlegi utak forgalmi rendjében nem tervez változást. /ill. csak kis mértékben/

A biztosított parkolószám elfogadható. 4+1 csatlakozást nyit a parkolókból a Március 15. térre. Gazdasági, személyi bejárók a Gyöngyös-parti sétány felől biztosítottak.

A választott megoldás kialakításához vizsgálandó lenne a Március 15. tér forgalombiztonsága, a tervezett öt új csatlakozás szükségessége, esetleges forgalomcsillapítás megvalósításával.

A funkcionális kialakítás, funkcionális igények kielégítésének minősége

A funkció nem indokolja az épület bemutatott tagolását, hiszen összetartozó létesítmény részek kerülnek a sikátorokkal elválasztott tömegek két oldalára. Az

MSH nyugati oldalára olyan funkció kerül, ami a meglévő előépítmények teljes átépítésével jár.

Az épületegyüttesen belüli tagolás ugyanakkor előnyökkel is bír. Különösen megmutatkozik ez a TV stúdió vonatkozásában, ahol a többi zavaró tényezőt, funkciót természetes módon elzárva, zavartalan működési feltételeket teremt a stúdiók számára. Hasonlóan árnyékolnak a tömegek a tér és a környező utcák lakóháza felé is.

A vendéglátásnak a park felőli oldalra telepítése funkcionálisan jó gondolat, a park felé nyitott kilátás jól szolgálja a vendéglátó terasz és fogyasztótér működését.

Színháztechnika:

Az egyik oldalszínpad méretét a pályázó erősen lecsökkenti. A három épület közti funkcionális kapcsolat kizárólag a pincében van megoldva.

Az épület kulturális tartalma, kulturális üzenetének ereje

Az épületegyüttes a bevezető Király utca felől impozáns homlokzatát mutatja, amelyik kiképzésével szinte vonzza a nézőket, egyértelműen sugallja, hogy egy nyitott kulturális intézményről van szó. Ennek hatását azonban a homlokzat elé benyúló TV stúdió tömbje zavarja. A belső térszervezés alapvetően jól szolgálja az összes kulturális funkciót, ide értve a kiegészítő kulturális és vendéglátó szolgáltatásokat is, amelyek a pályaműben egyenértékűként jelennek meg. Kifejezetten jól oldja meg a terv a színházterem variálhatóságát. A stúdiószínpad is teljesen egyenértékű színházként tud működni. Az MSH alapjain épülő rendezvényterem funkcionális kihasználhatósága is sokoldalúvá vált.

Gazdaságos megvalósíthatóság, fenntarthatóság, üzemeltetés, ütemezhető időbeli megvalósíthatóság

A koncepció a meglévő épületek közül az MSH épületének részleges meghagyásával számol. A felszíni és a térszín alatti, de természetes szellőzésű, bevilágítású parkolók létesítése is a gazdaságosság, a beruházási költséghatékonyság irányába mutat. Épületgépészeti rendszerek kialakításánál is figyelembe veszi a gazdaságos üzemű, pl. részleges hő-visszanyerésre, csapadékvíz gyűjtésre, felhasználásra stb. alkalmas rendszerek alkalmazását.

A gépészeti központ az épület szélén helyezkedik el, ott kívánja megoldani hűtés-fűtés hőhordozó előállítását – egyedileg. Nagy térfogatú szellőzések részére nincs terület biztosítva.

Mintegy 19.300 épített m² alapterülettel gazdaságos léptékben gondolkodik a beruházási költségek vonatkozásában, ez azonban esetenként túl nagy áldozatokkal jár a funkcionális igények rovására.

A pályamű az megvalósítást három ütemre bontja:

1. ütem a TV stúdió, a színház és az ünnepi térrész építése.
2. ütem a rendezvényközpont és annak kiszolgáló szárnya építése.
3. ütem felszíni és térszín alatti parkoló építése. Ennek megépítéséig provizórikus jelleggel mintegy 100 gépkocsit kíván annak helyén elhelyezni.

A jelzett ütemezés jelentős és hátrányos kompromisszumok árán biztosítható. Ez főként a parkolás tekintetében kritikus.

33. bírálati sorszámú pályamű **postai ragszám: CG 0000 00 17046350 0000**

Építészeti minőség

A pályamű az összes épület elbontásával teremt tiszta helyzetet a tervezési területen. A tervezési programban meghatározott célok átértékelésével figyelmen kívül hagy olyan fontos kívánalmakat, mint az igényelt fő funkciókat összekötő multifunkcionális tér – „agóra” – létrehozása, a városi ünnepi tér megtartásának létrehozása, a Pelikán park és Március 15. tér közötti kapcsolat megteremtése.

Ennek eredményeként három önálló épületet hoz létre, melyek funkcionálisan nem kapcsolódnak.

A meglévő épületek teljes bontása után, elfordított tengellyel hoz létre tömör, eklektikus térszerkezetet, tényleges városi tér nélkül. A színház és előtte az Agóra-fórum erős római mintákat követ, míg a rendezvény épületek más karakterűek, maradék elv szerint komponált tömegek. Az egész beépítés tömbszerű hatása válik dominánssá a pályamű vizsgálatakor. Bár a nyitott terek arányát az agóra-fórumnak nevezett terület növeli, sűrű oszlopos alátámasztása mégis a zárt jellegű hatást erősíti.

A szándékolt eklektikus építészet helyett egy kellemetlen összhatású szocreál épületegyüttes keletkezett.

Városszerkezetbe, környezetbe illeszkedés minősége

A pályázó a környezetbe illesztés során tömör jellegű, tömbszerű beépítést alkalmaz. Mind határoló mind belső utcái szűkek, sikátorszerűek: nem teremtik meg az egymásba olvadó különböző minőségű terek (park, -városi tér, stb.) igényelt együttesét. Király u. - Sugár u. közti teret, téglalakú zöldfelülettel, négyzetes fedett közterülettel, négyzet alakú építménytömeeggel tölti ki. A megmaradt területekből parkolót és passzázst képez. A kialakult közlekedési rendszer önmagához mérten következetes, azonban merev szerkezetével nem hoz újat a városszerkezeti kapcsolatokban. A park felé még tömörebb beépítést mutat a pályamű, keskeny, part menti közlekedés nyomasztó hatását sem az ide néző kis tér nem tudja oldani, sem a két híd. A park jelenlétéből fakadó lehetőségekkel a pályamű nem él.

A funkcionális kialakítás, funkcionális igények kielégítésének minősége

A parkolók számát tekintve a pályamű jelentősen túlteljesít, gépjárműforgalmi kapcsolatait teljesen átépített téralakítása ellenére az adottságként kezelendő körforgalom nélkül tervezi. A környező utak forgalmi rendjét alapvetően megváltoztatja, azonban különösebb forgalmi vizsgálatot nem végez. A műszaki leírás érintőlegesen foglalkozik a csatlakozó utak forgalmi rendjével. (Honvéd u. ráfordítása a Szelestey u-ra, Szelestey u. kétirányúsítása, Március 15. tér útcsatlakozásának változtatása stb.)

Színházterem színpadrendszere jól megoldott, öltözőkkel való kapcsolata nehézkes. Az új építésű rendezvényterem alakja nem tükrözi a használati lehetőségeket. Hátránya a pályaműnek, hogy külön tömegű épületbe szervezi – belső kapcsolat nélkül – a stúdiószínpadot, és a rendezvényterem funkciót.

Az épület kulturális tartalma, kulturális üzenetének ereje

A meglehetősen eklektikus, többféle elemből építkező pályamű több szempont miatt sem tud megfelelni a kiíró igényeinek. Tömör beépítése nem ad teret az elvárt

sokszínű városi-kulturális lét megéléséhez, megoldásaiban merev statikus állapotot teremt. Annak ellenére, hogy elbont minden épületet a tervezési helyszínen, nem használja ki az ebből adódó szabad térformálás, „nóvumteremtés” lehetőségét. Tulajdonképpen a merev, tengelyes szerkesztéssel, a leszakadó kiszolgáló tömbök mozaikszerű egymás mellé helyezésével a mostani állapotnál gyengébb minőségű megoldást preferál.

Gazdaságos megvalósíthatóság, fenntarthatóság, üzemeltetés, ütemezhető időbeli megvalósíthatóság

A pályamű kitér az ütemezés lehetőségeire, azonban a változtatás léptéke miatt ez irreális.

A fenntarthatóság szempontjából épületgépészetileg jó megoldás talajszondás hűtési-fűtési energia ellátás, de bizonytalan a talajszondák kialakításának lehetősége.

A beépített összes alapterület mintegy 34.000 m², ami jelentősen túllépi a programban meghatározott igényeket.

34. bírálati sorszámú pályamű

postai ragszám: CG 0000 00 17409953 0000

Építészeti minőség

A pályamű a természet és az építészet lehetséges összhangját kereső Weöres Sándor költészetére épülő vízió. Rengeteg ötletet vonultat fel, mintha a mesék világát járná végig velünk szépen idézve a színház névadójának költészetéből. Olyan az épület, mint a változékony világ, a természet elemei, a növények az épületen e változékonyt hordozzák magukban. Olyan az épület, mint egy díszlet, a mesevilág díszlete. A nyugalom, a kiegyensúlyozottság és ezzel járó finom elegancia veszik el az ötletek halmazában. Attraktív növényfalakat, zöldtetőket hoz létre, szimbolikus díszletszerű elemeket használ – mint az édig érő fa vagy a színház előtti teret lefedő nagy magasságú, nagy átmérőjű üveglapokkal kialakított üvegfák. A javasolt épület attraktív és ezzel egyidejűleg kihívó. Ennek a megformálásnak, építészeti formálásnak velejárója hogy a gazdag díszítettség, az ötletek kavalkádja az idő múlásával már nem lesz új, elfárad, frissességét veszíti.

A pályázat grafikai feldolgozottsága látványos, ugyanakkor e látványosság okán helyenként nehezen olvasható. A belső terek, térkapcsolatok rendszere csak nehezen, illetve időnként egyáltalán nem megfejthető.

Városszerkezetbe, környezetbe illeszkedés minősége

A Március 15-e tér felületét attraktívan, festőien oldja meg térsüllyesztésekkel, térburkolatokkal, növény borította felületekkel. A Március 15-e hosszanti térre merőlegesen az épületen keresztül a megtartott rendezvényház (aréna) és az új színház (moha ház) között attraktív átvezetést javasol, mely tér egyúttal a létesítmény főbejárati tere. A Pelikán parkra néző, nagyméretű, szélesedő nyiladékot, ezt az előbb említett főbejárati teret részben a Gyöngyös patak fölé elhelyezett csónak színpaddal zárja le.

A Petőfi S. – Szelestey L. u. csomópontban a kiírásban ajánlott körforgalomtól lényegesen nagyobb méretű, piskóta alakú körforgalmat tervez, melyre az összes forgalmat ráirányítja. A külső közlekedési kapcsolatokra vonatkozóan jó megoldásokat vázol, azonban nem szerencsés a Március 15. tér szervízút és mélygarázs körpályához való csatlakozása, valamint a csatlakozó ágak egymáshoz viszonyított helyzete.

A Március 15-e teret északi irányba egyirányúsítja, melynek feltételeit vizsgálni szükséges. A személygépkocsi parkolást tér alatt oldja meg két szinten a szükségesnél lényegesen nagyobb mennyiségben 360 személygépkocsi elhelyezésével. A -2-es parkoló-szint kialakítása indokolatlan.

A Király utcai gyalogos forgalom kettős átkelővel oldható meg. A Király utca tengelyét kiemelt szerepűnek tekinti, ezért e tengely vizuális megfogására nyitott és részben fedett térszakaszt, az üvegfákkal fedett teret hozza létre. A pályázó e városközpontból kivezető gyalogos tengely megállítását és továbbvezetését kívánja egyidejűleg megoldani.

A funkcionális kialakítás, funkcionális igények kielégítésének minősége

A rendezvényterem szerkezetét a pályázó megtartja, míg a többi épületet elbontja, így viszonylag szabadon tudja kezelni a funkciókat. A két fő funkció a rendezvényterem és a színház között alakítja ki közös nagyszabású előcsarnokát, melyet szabadtéri színpad irányába megnyit az épület parkra néző oldalán. A tervben

megfogalmazott szabadtéri színpad a pályázati dokumentációban rögzített funkciókon felüli. Sajnos a terv feldolgozottságának módja miatt az öltözők, a kiszolgáló és a gazdasági helyiségek mérete, száma nem megállapítható, konferencia funkciót, előadótermet a pályamű nem tartalmaz. Fontos funkciók kifelejtődtek, mások pedig beléptek a terv programjába.

Színháztechnika:

A pályázatban megfogalmazott épület a rendezvényház és a színház közönségforgalmi kapcsolatát biztosítja, ugyanakkor nem tartalmaz megoldást az üzemeltetési funkciók kapcsolatára.

Az épület kulturális tartalma, kulturális üzenetének ereje

A természet és az épített környezet közti harmóniát keresi, azt próbálja megvalósítani. A külső és belső terek folytonosságát, kapcsolatait tartja fontos feladatnak. A Március 15-e tér szabályos térformáját megszünteti és mintha a Pelikán park folytatásaként alakítaná át a teret. A feszes városi környezetből kiszakítva, lágy épített és természeti formákba ágyazva helyezi el az épületegyüttest.

Nagyszabású, a városi környezetet e területen átformáló gondolkodás, mellyel egy természeti szigetet hoz létre a Pelikán parkkal és a Gyöngyös patakkal együtt. A városi környezetben szigetként kialakított „varázskert” szerves része a növényzetekkel borított épületegyüttesnek. A terv üzenete a varázslat.

Gazdaságos megvalósíthatóság, fenntarthatóság, üzemeltetés, ütemezhető időbeli megvalósíthatóság

Az épület gazdaságos megvalósíthatósága és különösen fenntarthatósága, üzemeltetése napjainkban és Magyarországon komoly aggályokat vet fel. Látványos és gazdag növénykultúrával borított épület, szokatlan kísérletszerű anyaghasználatok egy kiállítási pavilon esetében megvalósítható, de egy olyan épületnél, ahol az állandóság, az értékállandóság kiemelt szempont, a tervben alkalmazott műszaki megoldások elfogadása kockázatos. A létesítmény összes alapterülete túlméretezett, 24.100 m².

Az épületgépészettel kapcsolatos tervfejezet csak részben kidolgozott, nem jelöli meg az energia ellátás forrásait, nem foglalkozik a mélygarázsok szellőző rendszerével, stb.

A létesítmény megépítésének ütemezhetősége biztosított, miután a rendezvényház és a színházépület közötti nyaktagként kialakított előcsarnok a szakaszolást lehetővé teszi.

35. bírálati sorszámú pályamű **postai ragszám: CG 0000 00 29608485 0000**

A pályaművet a Bíráló Bizottság 800 ezer Ft összegű megvételben részesítette.

Építészeti minőség

A körforgalom rovására megvalósított tervezési terület beépítésével egy új városi helyzetet teremt, új arculatot hoz létre. Épületével lezárja a Király utca tengelyét, a nyugati és északi irányba üvegezett belső utcájával ugyanakkor transzparenciára törekszik, fenntartva a tengely vizuális továbbfutásának lehetőségét. Az üvegezett fél-közterület erős funkcionális szerepet kap: célja a hangulatilag eltérő egységek felfűzése, valamint a gyalogos irányok-átvezetések kijelölése, biztosítása.

Az SZTK és az MSH épülettömegeit megtartja. Az SZTK épület elé telepíti színházát, ezzel semlegesítve a mai látványt, a mai hangulatot. Kis elemekből építkezik, sok kiegészítéssel. Ez helyenként megoldatlan tömegkapcsolatokat eredményez, halmazszerű világot teremt, bizonytalan találkozási pontokat hoz létre.

Városszerkezetbe, környezetbe illeszkedés minősége

A pályázati kiírásban szereplő körforgalmat a pályázó elhagyja. Teszi ezt azért, hogy határozott, tengelybe illesztett főbejáratot hozzon létre. Ezzel vállalja, hogy összefüggő térrendszerű épületét nem a súlypontban, illetve nem súlypont közeli helyzetben támadja meg. Döntése következménye a hosszan elnyúló belső közlekedő-utca, mely passzázsként, közterületként fogalmazódik meg. Az elterülő, nagy kiterjedésű felületet belső udvarral, galériás térkapcsolatokkal oldja.

A létrehozott épülethalmaz osztott, differenciált világot mutat, minden irányba közel azonos téralkotó szándékkal fordul.

Gyalogos és személygépkocsi megközelítés szempontjából jól koncepcionált elképzelés, amit beárnyékol a körforgalom elhagyásának problémája. A pályázó nem veszi figyelembe a kiírás által javasolt körforgalmú csomópontot, annak helyigényét sem biztosítja. Az épület megvalósításával a körforgalom megépítésének lehetősége végérvényesen elvész.

A Március 15. tér forgalmát korlátozza, amely megoldás előnye, hogy a Petőfi S. u. – Szelestey L. u. csomópont egyszerűsödik, de a változtatáshoz további forgalmi vizsgálat szükséges. A mélygarázs megközelítése a Deák F. u. felől kétirányú forgalmi rámpán történik. A gazdasági bejáratot a 18-as Honvéd útra nyitja, viszont itt csak jobbra kisíves kanyarodások engedhetők meg.

Mélygarázs kétszintes (2 x 75 szgk.). Férőhely kapacitás és csatlakozások kialakítása megfelelő.

A funkcionális kialakítás, funkcionális igények kielégítésének minősége

Az MSH és az SZTK megtartásával, azok térbeli összekötésével meghozza alapvető döntéseit. A Sportház tekintetében a jelenlegi rendezvényteret funkcionálisan rendezi, kiegészíti. A színházat az SZTK elé telepíti, ami a szükséges terek elhelyezése után szűkös belépést eredményez. A színház világa túlságosan ráül a passzázs bejárat szakszakra, valójában a vizuális tengelyt is félig befedi. A passzázst, annak csuklópontjánál agórává, központi térré növeszti. Döntését gyengíti, hogy a fogyasztóterektől, a tényleges akcióterektől ez a hely távol esik. Rangját ugyanakkor a térképzéssel igyekszik erősíteni (galériás, irányított átnyitások)

Az SZTK épületet logikusan integrálja a színházi funkcióba (cellás terek: iroda, öltöző). Ez az integráció az épület téralkotó szerepét döntő részben megszünteti, annak meglévő hangulati világa is jelentősen sérül.

A színházi technológiák és kapcsolatok példásan kidolgozottak.

A színház, stúdiószínpad, rendezvényterem, tv-stúdiók személyforgalma és a díszletszállítási kapcsolatai megoldottak.

Az épület kulturális tartalma, kulturális üzenetének ereje

Megteremti a sokoldalú agóra funkciót, jól láthatóan fűzve fel az épület önálló karakterű elemeit egy elnyújtott passzázsra.

A tengelybe állított főbejárat is egyértelmű üzenetet közvetít, amit a rátapadó épületelemek, eltérő típusú térfalelemek, a pályaműben kidolgozott formájukban, gyengítenek.

Ahogy a tömegkompozícióra megfogalmazható az összetettség, halmazszerűség, úgy az agóra világa is összetett, tördelt, ami a differenciált használat szempontjából előnyös is lehet, de jelen esetben inkább hátránnyként kell megemlíteni.

Gazdaságos megvalósíthatóság, fenntarthatóság, üzemeltetés, ütemezhető időbeli megvalósíthatóság

Előnye, hogy távfűtésre kapcsolja az épületet, az egyidejűség figyelembevételével kisebb kapacitású berendezést épít be. Alternatív energia hordozókat javasol.

A javaslat a Sportház és a volt SZTK épületét is integrálja a programba. A földfelszín alatt létesített kétszintes parkoló felveti a vízbetörés veszélyét, bár a legalsó szintje is „csak” –6 m-re mélyül.

A pályázó műszaki leírás részeként részletes helyiség kimutatást készített, amely szerint a beruházás bruttó alapterülete összesen közel 35.000 m², miközben az általa számított nettó alapterület (korrigálva a számítási hibát) 18.782 m².

Köszönhetően a meglévő két hangsúlyos épület megtartásának az ütemezhetőség biztosított ugyan, de szervezési nehézségeket előrevetít.

36. bírálati sorszámú pályamű postai ragszám: BE 22171739 2 HU

Építészeti minőség

A pályamű az MSH épületét látszólag megtartva, egységes, tömör, ám belső utcákkal szabdalt tömegű épületegyüttest hoz létre. Szándékai szerint városi szövetként terekkel, utcákkal tagolva tenné ütemezetté a létesítményt. A sokféle, egymásnak ellentmondó vonalvezetésű belső felhasítások nyomán ez a hatás azonban nem érzékelhető maradéktalanul. A koncepció alapvetően befelé fordul: átriumos tér köré szervezi az épületeket. Ez a kettősség homlokzati kialakításában is jelen van, ezt erősíti a színház bejáratául szolgáló két szint mélyre levezető külső rámpa is: elvágva a tér életétől a színházba érkezőket.

A Bíráló Bizottság véleménye szerint az így kialakult kettősség, (illetve akár hármasság a Sportház formája miatt) nem ad olyan összhatást, melyet a pályamű célkitűzései közt megfogalmaz. Ellentmondás van a rendezvényépület megtartásának szándéka és a bemutatott végeredmény között is: a tetőszerkezet elbontása a határoló falak megtartásának értelmét is megkérdőjelezi. A tervlapokon nincs megnevezett stúdiószínpad funkciójú helyiség.

Városszerkezetbe, környezetbe illeszkedés minősége

A Király u. - Sugár úti tengely lehetőségét az egyéb kötöttségek miatt nem használja ki. A színház főbejáratául szolgáló levezető rámpa miatt a rendezvénytér kedvezőtlenebb helyre, a tér északi oldalára kerül

A pályázó a Petőfi S. u. - Szelestey L. u. körforgalmú csomópontját figyelembe veszi. A környező utak forgalmi rendjében változtatást nem tervez.

A saját területű parkolási igényt kétszintes teremgarázzsal oldja meg, egyirányú fel és lehajtó rámpák segítségével. /Lejárat a Március 15. térről, feljárat a Deák F. utcában /. A felrajzolt 4 db buszparkoló megközelítése kérdéses.

A pályamű közlekedési szempontból elnagyt.

Város felé kapcsolatot jelentő, – közlekedési lehetőségeiben alapvetően jó – szándékait mereven, nem kellő erővel valósítja meg.

Lényeges elem, hogy az új együttes és Pelikán park kapcsolata 3 helyen biztosítva kialakulhat a patakon keresztül.

A funkcionális kialakítás, funkcionális igények kielégítésének minősége

A pályázó a programkiírástól eltér, több igényelt helyiség hiányzik, ugyanakkor szükségtelen többletként értékelte a bíráló bizottság a pályaműben szereplő hotel funkciót. A közös-zárt felszíni agóratér hiánya miatt a tervezett fő funkciók nem kapcsolódnak össze a kiíró szándéka szerinti intenzitással.

Színháztechnika:

A pályaműben a stúdió színpad megnevezve nem szerepel. A díszlet beszállítás a színpadtérbe, és az öltözők kialakítása nem megoldott. A rendezvényteremből a mellette levő raktárak jelentős teret vesznek el. A rendezvényterem csak túlságosan nagy távolságból közelíthető meg az öltözőkből. A 9 méter mélyen kialakított színpadi rendszer, és az oldalszínpadok alakja funkcionálisan elhibázott.

Az épület kulturális tartalma, kulturális üzenetének ereje

Az pályaműben érzékelhető befelé fordulás, a zárt, nyitás nélküli, szétaprózott közösségi terek, a megfogalmazott céloknak megfelelő fedett-nyitott „agóra” hiánya

összességében nem egyeztethető össze a tervezési helyszínre igényelt színházi kulturális középület architektúrájával.

Gazdaságos megvalósíthatóság, fenntarthatóság, üzemeltetés, ütemezhető időbeli megvalósíthatóság

Az új épület-együttes kialakításához a pályázó a volt SZTK épületét teljesen, a Sportház egy részét elbontja, a Sportház nagy rendezvényterét pedig átalakítja.

A pályamű az épület több szintjének föld alá süllyesztésére tesz javaslatot, a legalsó szint -13,0 m-re kerül. A magas max. talajvízszint miatt ez résfal megépítését teszi szükségessé, ami jelentős költségnövelő tényező.

A pályamű az üzemeltetési költségek csökkentését az energia és vízfelhasználás hatékonyságának növelésével és a megújuló energiaforrások bevonásával javasolja megoldani. A leírás a jelenleg rendelkezésre álló valamennyi változatát felsorolja az anyag és energiatakarékos, továbbá környezettudatos megoldási lehetőségeknek (napelem, talajhő, gázmotor stb.), anélkül, hogy a tervezett épületnél alkalmazottat, illetve annak megvalósítását-megvalósíthatóságát megjelölné. Távhőkapcsolat is megjelölésre került a hűtés és fűtés biztosítására.

A pályázó által elkészített helyiség kimutatás több helyen hiányos, az abban szereplő adatok a ténylegesen tervezettnek nem felelnek meg. Könnyen megítélhető, hogy az összesített helyiség-kimutatás 9.351,1 m²-re nem valós. A műszaki leírásban található összesítés alapján az épületegyüttes alapterülete összesen 22.600 m², amelyből a kétszintes parkoló 4.700 m².

A leírás a megvalósítás ütemezésére nem tesz javaslatot.

BÍRÁLÓ BIZOTTSÁG